Alexandru Popa

ULTIMUL ZBOR CU SOȚII CEAUȘESCU
din memoriile unui pilot

comandor (r) **Alexandru Popa**

ULTIMUL ZBOR CU SOŢII CEAUŞESCU

din memoriile unui pilot

EDITURA Primus

Oradea, 2013

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
POPA, ALEXANDRU
Ultimul zbor cu soţii Ceauşescu. Din memoriile unui pilot / Alexandru Popa. - Oradea : Primus, 2013
ISBN 978-606-8318-45-5

821.135.1-94

Întreaga responsabilitate asupra textului revine autorului.
Alexandru Popa©

Tipărit de
METROPOLIS
Oradea, str. Nicolae Jiga nr.31
Tel.: 0729 845 160,
Tel./ Fax: 0259 472 640
e-mail: metropolis@rdsor.ro

Consider că această carte prezintă interes pentru cititorii de toate vârstele.

Sunt relatate trăirile unui pilot în misiunea de Sfânta zi de Crăciun 1989, zi în care au fost împuşcaţi soţii Ceauşescu şi, apoi, peripeţiile pe timpul transportului cu elicopterul a trupurilor lor inerte, de la Târgovişte la Bucureşti.

Sunt descrise, în premieră, unele misiuni de zbor cu elicopterul, executate de familia prezidenţială înainte de 1989, în vizite de lucru şi la vânătoare, precum şi tabieturile acestora.

Sunt prezentate, într-un stil direct, concis şi clar, momente importante, unele în premieră, din perioada evenimentelor din decembrie 1989.

Şi nu în ultimul rând, sunt prezentate amintirile candide, reale şi nealterate din viaţa şi devenirea unui pilot militar.

În lunga timpului cărare,
Sunt bucuros c-am fost lumină.
Am licărit puţin, se pare,
Dar arderea a fost deplină.

Tuturor celor care în veacuri au trudit şi au ostenit cu omenie şi sfinţenie asupra gliei noastre străbune, le închin rostirea mântuitoare:

TINEREŢE FĂRĂ BĂTRÂNEŢE ŞI VIAŢĂ FĂRĂ DE MOARTE!

Autorul

I
Drumul spre performanţă

Începuturi

Pe şoseaua de la Oradea spre Deva, la 8 km după ce laşi în urmă municipiul Beiuş, în intersecţia din localitatea Sudrigiu, pe partea stângă se deschide un drum spre Peştera Urşilor, iar în partea dreaptă, drumul asfaltat care duce în localitatea, centru de comună, Lazuri de Beiuş. Aici m-am născut, într-o călduroasă zi de 02 august 1953, într-o familie cu patru copii, trei fete şi eu, mezinul, cunoscut în sat cu numele de Sandru Fani lui Lupuţ, părinţii fiindu-mi Ştefan-Fane şi Floare.

Ţara Beiuşului, una dintre cele mai frumoase depresiuni, este înconjurată de minunate obiective turistice cunoscute atât în ţară cât şi peste hotare: Stăna de Vale cu renumitul Izvor al Minunilor, Peştera Urşilor, Băile Felix cu binecuvântatele sale izvoare de ape termale, Peştera Meziad, Complexul Padiş, Mânăstirea Izbuc binecunoscută pentru izvorul în care curge o apă tămăduitoare numai în ziua de Sântămărie Mare (15 august) şi, nu în ultimul rând Arieşeni, locul de unde începe „ţara moţilor”, renumit în zilele de azi pentru turismul montan şi pârtiile de schi. La 2 km de

comuna Lazuri de Beiuş se află şi Fabrica European Drinks, una din cele mai mari companii de băuturi răcoritoare, ape minerale, conserve variate, băuturi spirtoase şi bere din România şi din Europa. Această companie, care beneficiază de una din cele mai valoroase surse de apă minerală din lume, captată din Izvorul Minunilor de la Stâna de Vale, a fost înfiinţată de fraţii gemeni Ioan şi Viorel Micula în anul 1993 şi a ajuns la 11000 de angajaţi şi peste 3800 de autovehicole. După Revoluţie, când mii de întreprinderi din ţară au fost desfiinţate, fraţii Viorel şi Ioan Micula, doi intreprinzători curajoşi, născuţi în satul Cucuceni, situat la 4 km de Lazuri de Beiuş, prin Grupul European Drinks, au determinat schimbări esenţiale în viaţa economică şi în cea socială a locuitorilor din localităţile zonei Beiuşului, prin crearea a mii de locuri de muncă.

Comuna Lazuri de Beiuş este formată din patru sate: Lazuri de Beiuş, Hinchiriş, Cusuiş şi Băleni şi are aproximativ 600 de case şi 1800 de suflete. Este aşezată la aproape 2 km de şoseaua Oradea – Deva, între Beiuş şi Ştei, în mănoasa luncă a Crişului Negru, într-un peisaj mirific, binecuvantat de Dumnezeu cu câmpie pentru cultivarea cerealelor, dar şi cu păduri şi dealuri pline cu pomi fructiferi şi viţă de vie. Satul este împărţit în două părţi: „josanii", care sunt aproape de apa Crişului Negru şi „susanii", înspre dealuri şi aproape de păduri. Aceste specifităţi de relief au făcut ca jocurile şi preocupările tinerilor din sat, încă de când sunt mici, să fie diferite. Josanii, mergând mai des la scăldat, erau mai buni înotători şi pescari, iar susanii, cutreierând toată ziua pădurile şi dealurile, erau mai buni cunoscători ai pădurilor, în alegerea bureţilor comestibili, dovedeau mai multă abilitate la săniuş şi agerime, când mergeam la furat de cireşe orădane în

luna mai. Cei mai buni pescari erau josanii: Nelu Ghighi, Aurelu Martiți, Nelu Ghiuli şi Nelu Pucului. Mergeam şi eu la pescuit, dar de fiecare dată prindeam peşti foarte ciudați, aveau capul foarte apropiat de coadă…

Comuna este înconjurată de două lanțuri de munți, ai Bihorului şi Munții Codru Moma, fiind aidoma descrierii Ardealului făcută de marele nostru istoric Nicolae Bălcescu în opera sa care mi-a însuflețit adolescența şi tinerețea „Românii supt Mihai Voievod Viteazul”.

M-am întrebat mereu, de unde oare vine cuvântul Lazuri şi am aflat că „a lăzui” înseamnă a tăia pădurea şi a scoate rădăcinile pentru a o transforma în teren arabil. Locul „lăzuit” se numeşte „laz”, lazuri cuprinzând mai multe astfel de locuri. Pe vatra satului nostru au fost păduri, care au fost tăiate, apoi lăzuite (tărşite), au fost scoase rădăcinile şi transformate în terenuri de cultură, recunoscute şi astăzi, în special prin cultivarea ludăilor (dovleci albi, dulci, comestibili).

Satul Lazuri de Beiuş

În țară am identificat şase aşezări cu numele de Lazuri, câte unul în județele Satu Mare, Sălaj, Dâmbovița, Arad şi două în Bihor. În drumurile mele le-am văzut pe toate din aer şi mi-au plăcut, dar satul meu natal rămâne, mi se pare, totuşi, cel mai frumos.

Casele din comună, ca de altfel în tot Bihorul, sunt lipite unele de altele şi au curțile închise, au două camere la stradă, foarte rar folosite, şi în prelungirea lor se găsesc bucătăria, anexele şi şura care închide curtea. Gospodăriile sunt mici cetăți, fiindcă dacă se încuie căputul (*poarta*) de la uliță şi căputul de la şură, n-ai pe unde să intri în curte, decăt pe sus cu elicopterul. Dar aşa cum sunt de închise casele, aşa de deschişi şi prietenoşi sunt oamenii acelor locuri.

Satul Țiganeştii de Beiuş

Locuitorii comunei Lazuri de Beiuş sunt harnici, de o mare cumsecădenie si deosebit de ospitalieri. Sunt gata oricând să deschidă uşa casei şi să pună pe masă un pahar cu palincă şi ceva din preparatele lor; femeile sunt recunoscute a fi printre cele mai pricepute gospodine din Bihor, mai ales în delicata artă gastronomică a preparării de plăcinte şi de prăjituri.

Primii mei ani din viaţă, grădinița, şcoala primară şi şcoala generală le-am urmat în comuna mea natală. Mergeam la şcoală cu o trăistuță de cânepă, în care țineam caietele, cărțile şi strâjeaua (*felia*) de pită unsă cu unsoare (untură) sau cu liptar (magiun de prune), pe care o mâncam în pauza mare. Doamne, şi ce bune mai erau!

Orizonturi militare pentru mine

Când eram în clasa a VI-a, un vecin de-al nostru, Ioane Flori, era elev în clasa a X-a la liceul militar, fiind primul băiat din zonă care reuşise la o astfel de instituție militară de învățământ. În vacanța de iarnă, când se plimba pe ulița satului, îmbrăcat în uniforma militară, mulți oameni, dar mai ales noi, copiii, ne uitam cu admirație la el. Într-o zi, tata văzându-l pe geam, mi-a zis: „Uite, aşa aş vrea să te văd şi pe tine, în hainele acelea frumoase!" „Lasă tată, că o să mă *vezi*!" i-am raspuns eu şi mă şi gândeam cum să fac să-i îndeplinesc dorința cât mai repede. Zis şi făcut! M-am dus la vecinul Ioane, i-am zis că tata vrea să mă vadă îmbrăcat în hainele lui militare şi l-am rugat să mi le dea ca să le iau pe mine şi să mă înfățişez aşa în fața părinților. Ioane a râs de ideea mea, mi-a explicat că hainele-s mari de mine, că portul ilegal de uniformă militară se pedepseşte, dar m-a sfătuit să învăț bine ca să dau examen şi să intru, întâi la liceul teoretic şi după doi ani de liceu pot să dau examen la liceul militar. În concluzie, n-am putut să-mi pun acest plan în acțiune, să îmbrac hainele lui ca să-i arăt tatalui meu ce repede i-am îndeplinit dorința, dar gândul îmi era mereu acolo, la acea uniformă. Au trecut anii, şi când eram

în clasa a VIII-a, în luna decembrie, aud o discuție între părinții mei:

- Măi Floare, m-am întâlnit azi cu profesorul de armetică, Ştiolea Aurel, ăla de care vorbeşte lumea că-i aspru cu elevii şi că-i pune să învețe, şi mi-o zăs că Sandru îi bun la materie asta şi că ar fi păcat să nu-l dăm la liceu. Da' cum să-l dăm, că noi n-avem bani de internat şi di alti spesă (cheltuieli) care trabă pentru un prunc la liceu. Pă Marioara, care-i cu 15 ani mai mare ca el, o luat-o soră-me la Oradea, şi o făcut acolo liceu. Pă Catalina, care-i cu 13 ani mai mare ca el, batăr o învățat foarte bine, după ce o făcut 7 clase, n-am mai putut-o da nicări, că n-am avut bani. Pă Viorca, mai mare cu 7 ani ca pruncu, o luat-o Marioara şi o stat la ea până o făcut liceu. S-o plăns Viorica şi Marioara că uneori le-o fost greu, că o trebuit să facă şi alte munci în casă, da amu au servici bun şi li bine. Da cu pruncu, cu Sandru, ce facem?

- Măi Fani, io zâc să facem ceva, să margă şi el la liceu, ştii bine cât ne-am dorit să avem un prunc, că până atunci am avut numai fete. L-am iubit şi-l iubesc ca pă ochii din cap şi aş vre să nu să chinui, ca noi, cu greutățîli, cu munca la câmp.

- Şi io vreu, măi Floare, să facă liceu, da'n-avem bani. Io zâc să margă la profesională, acolo la internat nu se plăteşte nimic, şi după ce termină, se angajează la uzina Ucrum, de la Ştei, unde-s peste 7000 de angajați şi apoi o să facă liceu la seral şi, dacă poate, me şi la facultate. O mai făcut aşa şi alții din sat. Vezi câți oameni lucră acolo din satele astea din jur şi nu li greu, fiindcă sunt autobuze care îi duci şi aduci de acasă la uzină.

Atunci s-a pecetluit soarta mea; trebuia să mă duc la şcoala profesională.

Înțelegeam şi eu situația grea, lipsa banilor, că doar ştiam de câte ori mă trimiteau părinții la cooperativa (magazinul) din sat, cu ouă în loc de bani, să cumpăr anumite produse. Cred că şi găinile au observat lipsa banilor şi, bietele de ele, ca să ne ajute, se străduiau să facă în fiecare zi câte un ou, astfel că seara adunam 18-20 de ouă din cuibar. Uneori se scremeau să facă şi două într-o zi, dar n-au reuşit niciodată. Mâncam la ouă de mă mir că n-am făcut hepatită, gălbenare îi ziceam noi. Sâmbăta, de regulă, femeile din sat tăiau câte un pui sau găină, făceau supă de tăiței, cartofi piure cu mărtaş (sos de bulion) şi bucățile de pui le frigeau în tigaie. Pulpele şi pieptul le dădeau copiilor, părinții mulțumindu-se cu ghiarele şi spatele. Noi, copiii, mâncam şi aripile, crezând că vom ajunge să zburăm şi noi, ca păsările. Tot sâmbăta, femeile făceau boți (sarmale) şi plăcintă cu brânză. Boții, făcuți din orez sau păsat (porumb măcinat) amestecat cu bucăți mici de slănină, aşezați, apoi, în oală peste bucăți de carne afumată, erau puşi pe sobă duminica dimineața, în aşa fel încât la ora 9, când mergeam la biserică, să fie fierți. În celelalte zile, aproape în fiecare seară beam câte o cană cu lapte. În timp ce mama mulgea vaca, stăteam lângă ea cu ulcica de pământ în mână şi aşteptam să o umple cu laptele „aburind" şi apoi îl beam, neluând ulcica de la gură până nu o goleam.

După două luni de la discuțiile dintre părinți, undeva prin luna februarie, vine la noi fratele lui Ioane, profesorul Hânciu Iustin, unul din cei mai pregătiți şi competenți dascăli pe linie profesională şi pedagogică, şi spune tatălui meu:

- Baci Fani, ştiu că ți-ai dorit să dai băiatul la liceul militar şi că a vrut şi el să meargă acolo, dar n-ai posibilități materiale să-l dai înainte la un liceu teoretic,

ca să facă doi ani, aşa cum se făcea până acum. Dar, am citit în ziar, am ziarul la mine, că începând din anul acesta, se va da examen pentru admiterea la liceul militar de către elevii care termină clasa a VIII-a. Examenul va fi în luna iunie şi se va da la matematică, limba română, istorie şi probe sportive. Acolo nu se plăteşte nimic, are gratuit mâncarea, hainele şi cazarea. Îi concurența mare, peste 10 elevi pe un loc, dar eu zic să-l înscrii, şi poate va intra!

- Eu vreau să meargă, domn' profesor, da' stai să-l întreb şi pe băiat. Auzi, măi Sandru-continuă tata, întorcând privirea spre mine- *ce zîci domn' profesor, că poți să dai la liceul militar anul aista, după ce termini clasa a VIII-a. Eu aş vre să încerci acolo, da' auzâşi ce mare-i concurența, eşti tu în stare să te întreci cu atâția, unii, prunci de oameni mari, şi ăia îs şi mai pregătiți ca tine şi mai înstăriți?*

- Eu vreau să merg tată, da...

-Da' pe mine, nu mă întrebați?- intervine mama şi continuă: *Unde-i liceu aista?*

- Nană Floare- răspunde profesorul- *liceul este la Breaza, un oraş situat dincolo de Braşov.*

- Tuulai Doamne, da' cum o me pruncul meu aşa de departe, să-i duc dorul tătă viața. Io nu vreu să margă, cini şti ce pățeşti p-acolo, vreu să stei lăngă noi, că săntem bătrâni, măi Fani, avem păstă 50 de ani şi o să rămânem singuri, fără ajutor.

Eu imi doream foarte mult să merg la liceul militar, dar când am auzit-o pe mama vorbind, m-am muiat. Mama era ființa pe care o iubeam cel mai mult şi nu voiam să o văd tristă şi supărată niciodată. Am înțeles că eu eram, în mintea lor, ajutorul lor la bătrânețe, toiagul pentru zile grele. Profesorul a văzut îndoiala care a apărut pe fețele noastre şi, ca un fin pedagog, a zis: „*Nană Floare şi baci Fani, asta nu-i*

treabă pe care s-o hotărâți acum, înscrerile se fac până pe 15 aprilie, aşa că aveți timp să vă gândiți, dar eu vă recomand să lăsați băiatul să meargă să dea examen la liceul militar, fiindcă dacă reuşeşte pe drumul acesta, îi va fi bine toată viața şi va putea să vă ajute şi pe voi mai mult decât dacă ar sta în sat! Sfătuiți-vă şi cu fetele, şi cum nana Floare este foarte credincioasă, sunt sigur că Dumnezeu vă va da înțelepciunea să luați decizia cea mai bună! apoi a dat mâna cu noi şi a plecat.

Mama a rămas tristă. Nu o văzusem niciodată aşa. Ea, care era o ființă gingaşă şi foarte frumoasă. Glasul său melodios îmi străbătea inima şi mi-o umplea de bucurie şi fericire. Mereu avea o privire blândă şi luminoasă. Sufletul ei era plin de bunătate şi înțelegere. Nu m-a certat niciodată, găsea cele mai mângăietoare cuvinte şi când mă dojenea pentru unele pozne pe care le făceam. Mama era un înger trimis din cer pentru a mă ajuta să trec mai uşor peste greutățile vieții. Mama, cu a ei credință mare în Dumnezeu, ne îndruma, pe mine şi pe surorile mele, apoi pe nepoatele şi nepoții ei, pe calea cea dreaptă, sfătuindu-ne să ne încredințăm soarta în mâna Domnului, fiindcă El ne va sprijini. Ne repeta mereu că dragostea şi închinăciunea față de Dumnezeu ne vor arăta calea cea bună în viață. Mama era o carte sfântă ce stătea mereu la îndemâna noastră a copiilor, nepoților, neamurilor şi consătenilor ei şi dacă îi puteam citi şi înțelege conținutul, pătrundeam uşor, uşor în taina Lui Dumnezeu.

Învăluit de dragostea şi bunătatea neasemuite ale mamei, căutam să-i urmez întotdeauna sfaturile. Dar acum eu voiam la liceul militar, ea voia sa mă țină aproape de ei. De dragul meu, văzând cât de mult îmi doresc acest lucru, a acceptat, dar numai ea a ştiut cum îi bătea inima de frică să nu pățesc ceva şi câte lacrimi a vărsat de dorul meu.

Având acceptul părinților, drumul spre uniforma militară depindea numai de mine. Nu m-a speriat concurența aceea mare de care spunea domnul profesor Hânciu, aveam speranța că un loc va fi al meu. În cele cinci luni rămase până la examen nu vedeam în față decât matematică, română, istorie şi o culegere cu probleme de matematică, părinții scutindu-mă de orice alte activități în gospodărie. Efortul a fost răsplătit, reuşind cu media 8, 80, media minimă de admitere fiind 7, 60.

Elev la liceul militar

- Scoală-ti, dragul mamii, că diloc me trenu! Hai să mânci, ț-am pus un blid cu zamă di croampi (o farfurie cu ciorbă de cartofi), un blid cu boți (sarmale) şi scoverzi cu liptar (clătite cu dulceață). Acolo să fii smerit, să-ți dai silința să înveți şi să ti rogi la Dumnezo! Şi să ne mai scrii câte-o scrisoare, că tari diparti mei şi nu ni mai videm până la Crăciun! Ştii că io n-am vrut să mei tătă viața cătană, c-am văzut cât o fost de greu când o fost tată-to şi moşu-to în război.

- Da lasă-l, măi muieri, că iel nu me la război, me la şcoală şi i-am zis să nu-şi aleagă aviația, că acolo-i cel mai periculos, să margă la tunuri. Măi Sandru, dacă ai reuşit la liceu aista şi mei să-l începi, trebuie să-l şi termini, greu, uşor, cum o fi, că altfel, în sat eşti considerat ca un dezertor! Dacă nu-l termini, să ştii că nici fetele n-o să se mai uite la tine, o să spună că nu vorbesc cu un laş, cu unul pe care l-o dat afară din armată. Nu-ți va fi uşor, dar să ştii că pentru binele tău

o să înveți. Nu sta lângă noi, să lucrezi la pământ, du-te şi fă-te domn! Nouă ne va fi greu fără tine, speranța noastră la bătrânețe erai tu, dar mai bine du-te în lume şi nu te chinui, ca noi, pentru un dărab de pită!

Cu aceste îndemnuri părinteşti, care mă ardeau, de fapt, ca un fier roşu, am părăsit eu satul drag, familia mea, consătenii hâtri, în septembrie 1968, când am plecat la liceul militar. Mergeam la armată, dar nu pentru o perioadă de un an şi patru luni, cum mergeau tinerii din sat la cătănie, mergeam să port haina militară toată viața. Când feciorii mergeau la încorporare, în sat era mare eveniment. Înainte de a pleca, flăcăul organiza o sărbătoare, a lui, cu muzicanți şi băutură, la care participa tot satul. Apoi, deplasarea la Comisariatul din Beiuş o făcea în două cocii (căruțe) împodobite cu panglici şi batiste multicolore, trase de cei mai frumoşi cai din sat, de obicei ai lui Ghiurca Mnichi şi Mirone Biti, împodobiți şi ei cu clopoței şi busuioc şi aşa mergeau la galop pe tot parcursul drumului. Într-una dintre căruțe se aflau hididişii (muzicanții) cu doba şi în cealaltă, băiatul care mergea la încorporat (viitoarea cătană) şi tinerii din sat care cântau şi chiuiau pe toată durata călătoriei. Sătenii, mai ales copiii, ieşeau în uliță pentru a-i admira, iar femeile şi fetele plângeau plecarea flăcăului din sat. Când îi vedeam, ziceam că abia aştept să ajung mare ca să merg şi eu cătană, dar soarta mi-a scos armata în cale mult prea devreme.

Tata, ca şi ceilalți oameni mai în vârstă din sat care au făcut războiul, aveau mare respect pentru uniforma militară, dar în acelaşi timp, şi mare oroare. La sărbători, dar şi pe la diferite munci, când se întâlneau, discuțiile lor erau mai mult despre armată, despre întâmplări din războiul dus pe teritoriul țării, dar şi peste graniță, în Rusia, Ungaria, Cehoslovacia.

Amintirile lor din război erau relativ proaspete, trecuseră doar 15-20 de ani de la acele vremuri. Îmi povesteau cu mare durere, că la începutul celui de-al Doilea Război Mondial, Dictatul de la Viena din 30 august 1940 a împărțit județul Bihor în două părți. Partea central-nordică şi cea de vest au intrat în componența Ungariei, iar restul județului a rămas la România. Zona Beiuşului a rămas în Bihorul românesc, dar noua graniță dintre România şi Ungaria era relativ aproape, pe la Tinca-Holod. Vreme de patru ani, din 30 august 1940 până în 25 octombrie1944, aproape de această nouă graniță a fost multă durere. În multe cazuri, granița a despărțit părinți de copii, neamuri, prieteni, cunoştințe, care nu se mai puteau întâlni, sfătui, întrajutora, nu mai puteau discuta. Sfârşitul războiului a adus o mare bucurie pentru locuitorii Bihorului, dar mai ales pentru cei care se aflau aproape de această odioasă şi nefirească graniță.

Relatările lor erau cutremurătoare, noi, copiii, eram „ochi şi urechi" şi ne înfioram ascultându-i. Unii făceau mişcări cu mâinile, arătând cum veneau avioanele deasupra lor, aruncând peste tot câmpul flăcările morții, de care nu aveai cum să te fereşti, ca să scapi cu viață, trebuia să ai noroc să nu te atingă. Uneori se întâlneau avioanele noastre cu avioanele inamice şi „spectacolul" pe cer era îngrozitor, în final văzând cum unele din ele luau foc în aer şi se prăbuşeau ca nişte torțe aprinse. Toți povesteau că, într-un război, la aviație este cel mai periculos, şi din acest motiv mi-a atras atenția tata să nu merg la aviație.

Într-o duminică friguroasă de iarnă, un grup de patru bărbați, după ce veniseră de la biserică, povesteau în uliță întâmplări din război. Unul dintre

ei era fără căciulă şi dârdâia de frig ascultându-i pe ceilalți. Văzându-l, unul din grup îl întreabă:

- Măi Gheorghie, de ce nu ți-ai luat căciula aia cu urechi, ca să nu-ți fie frig?

- De când am avut accidentul, nu o mai port!

- Ce accident?-ziseră, deodată, toți bărbații în cor întorcând privirea spre el.

- Mi-a oferit unul o palincă...şi io nu l-am auzit...

Iarna, părinții, mai ales mamele, mereu ne atrăgeau atenția să ne îmbrăcăm bine, când ieşeam afară la joacă. ca să nu răcim. Uneori, şi aşa înfofoliți, ne mai îmbolnaveam şi nu înțelegeam cum umblă desculță, din casă în casă după „de-ale gurii", o țigancă pe zapadă şi spunea că nu îi este frig!

În perioada 1968-1972 am urmat "cu sârg" cursurile Liceului Militar „Dimitrie Cantemir" din Breaza, fiind prima promoție care a dat examen de admitere după terminarea clasei a VIII-a, deci prima promoție care „a mâncat pe pâine", începând de la 15 ani, patru ani de instrucție, pregătire teoretică şi pregătire militară. Până atunci, din 1962 când a fost reînființat şi până în 1968, liceul a funcționat cu o durată a învățământului de numai doi ani, elevii fiind selecționați, prin concurs, din rândul claselor a X-a de la liceele teoretice din țară.

Drumul de la stația CFR Sudrigiu la Breaza, un orăşel de pe Valea Prahovei, aproape de Sinaia, l-am făcut cu trenul personal în 25 de ore, timp în care aproape că nu mi-am desprins privirea de pe geam, pentru a admira peisajele pe unde treceam. Era prima oară când mă smulgeam din cuibul copilăriei mele dragi. Descopeream țara şi eram uimit. Reperele din apropierea liniei ferate dispăreau aşa de repede din fața ochilor, de parcă trenul mergea cu 250 km/h. După 25 de ani, acelaşi traseu îl făceam într-o oră şi

jumătate cu elicopterul, dar reperele de pe pământ defilau aşa de încet, încât părea că zbor cu 40 km/h.

Cum am ajuns la liceu, am primit uniformă, caschetă, şosete, pantofi, lenjerie intimă, cămaşă şi cravată, toate noi şi pe măsura mea, hăinuțele mele civile le-am introdus într-un sac şi le-am trimis acasă, prin poştă. Atunci am terminat cu „civilia", începea o viață nouă pentru mine. Cu cravata a fost cel mai greu, nu mai purtasem niciodată aşa ceva, nu ştiam cum să-i fac nod, dar m-au ajutat elevii din clasele mai mari, care veniseră să râdă de stângăcia noastră. Nu eram singurul care nu ştia cum să facă nodul la cravată. Mi-am adus aminte de sonetul lui Eminescu: *„Ai noştri tineri la Paris învață / La gât cravatei cum se leagă nodul /De vin apoi şi fericesc norodul / Cu chipul lor isteț de oaie creață..."* Dar eu nu eram la Paris, ci la ***Liceul Militar „Dimitrie Cantemir" din Breaza***. După ce ne-am îmbrăcat, ne-am uitat în oglindă şi nu ne vedea să credem cum am fost înainte vreme şi cum arătam ca „boboci" ofițeri. Era o oglindă cât uşa de mare, nu ca aceea în care se uita tata când se bărberea, oglindă la care noi îi ziceam *„cotătoare"* şi nu era mai mare decât un manual şcolar. Nu mă mai săturam, privindu-mă, trăiam un sentiment deosebit, şi nu m-am putut abține să nu-mi exprim mirarea în gând:

Ieri mulgeam vaca-n poiată,
Astăzi port la gât cravată!

Mă gândeam la tata, ce va zice, ce sentiment va trăi când mă va vedea în uniforma mea militară şi nu a vecinului meu! Mă gândeam şi la mama, şi-aş fi vrut să fiu lângă ea şi să-i spun: *„Nu mai plânge mamă după mine, aici, condițiile sunt mult mai bune ca acasă, numai că îmi este foarte dor de voi toți, mai ales de tine. O să-ți simt lipsa mereu!"* Mă gândeam şi ce-or

zice copiii din sat când mă vor vedea cu costum şi cu cravată la gat. La noi nu purta nimeni cravată, doar doi copii, domnişori le ziceam noi, din Timişoara şi Arad, care veneau în vizite la bunici. Încercau să se joace cu noi, dar la început erau tare stângaci. Se mirau de ce vedeau la noi, că parcă veneau pe altă planetă. Uneori auzeam dialogul dintre mamă şi fiu şi făceam ochii mari:

- Mămica, de unde să aprind becul?

- Da', aici nu e curent, dragul mamii.

- Mămica, da' unde-i televizorul?

- Nu există televizor, fiindcă nu e curent, odorul mamii.

- Mămica, da' unde-i wc-ul?

- În spatele grădinii, la 50 de metri, iubitul mamii.

- Mămica, unde mă spăl, unde-i ghiuveta?

- Iți bagă mami apă în lighean, şi te speli.

Nu ştiau să se urce într-un pom, nu umblau desculți, nu ştiau să înoate, nu puneau mâna pe insecte, nu ştiau să alerge, parcă dădeau cu stângul în dreptul, dădeau impresia că parcă erau crescuți în vitrine, în puf. Cum pățeau ceva, urlau si fugeau la mămica lor, spunând că şi-au rupt piciorul şi le curge tot sângele, deşi se vedea că era o simplă zgârietură. Nu erau căliți ca noi, copiii crescuți la sat. Cu timpul se mai obişnuiau, dar atunci se termina vacanța şi trebuia să meargă iar la viața lor, viață de coconi. Îmi aduc aminte de ziua când au introdus curent electric în sat. Noaptea, obişnuiți până atunci numai cu lumina lunii, lămpii şi a lămpaşului, ne minunam când vedeam că becul din vârful stâlpului dă atâta lumină. Ne minunam de parcă ar fi aterizat o rachetă cosmică la noi în sat. Noi, copiii, abia aşteptam să vină seara, să se aprindă becurile montate pe stâlpi şi

să ne jucăm. Cel mai mult ne jucam "De-a valtăii", un fel de oină.

La liceul militar ne aştepta o altă viaţă, un program prea dur pentru un copil de 15 ani. Dimineaţa, în locul cuvintelor calde, rostite de mama, cuvinte cărora mult timp le-am dus dorul, auzeam goarna, la sunetul căreia intra comandantul de pluton în dormitor şi aprindea becul. Ca la o comandă venită cu viteza luminii, noi trebuia să sărim repede din pat, ca nişte arcuri de puşcă mitralieră, cu somnul încă în noi, şi să executăm, la ordin, activităţile de dimineaţă, începând cu înviorarea, la bustul gol, pe platoul liceului, indiferent de temperatura sau vremea de afară. Tot la ordin ne culcam, la "poruncă" mergeam la sala de mese, la clasă, la dormitor, la adunări, la apeluri, la instrucţie, iar deplasarea o făceam, în majoritatea cazurilor, în formaţie, în pas de defilare sau cu cântec. Vorba-ceea: „Dacă-i ordin, cu plăcere!" S-a înregistrat cu noi o ciudăţenie care vorbeşte mult despre puterea obişnuinţei: ajunsesem să ne deplasăm în pas de defilare mai bine decât în pas normal. Printre primele cuvinte pe care ni le-a adresat comandantul de pluton au fost: "-*Nu mă priviţi ca pe un şef, ci ca pe un prieten care are întotdeauna dreptate*!..."Mare adevăr a spus. În cariera mea în armată, am observat că toţi şefii sunt prietenii subordonaţilor, dar prieteni care au întotdeauna dreptate...

Comandantul ăsta de pluton a ştiut cum să ne ia de la început. Ne-a spus că aici e mai bine ca la pension, că o să trăim cea mai plăcută perioadă din viaţa noastră şi de care o să ne aducem aminte tot timpul. A continuat cu cuvintele: "*Să ştiţi că aici sunt femei de serviciu, fete cu vărsta între 16 si 18 ani, care o să vă facă paturile, o să facă curăţenie în dormitoare,*

spălătoare, wc-uri, pe holuri, în sălile de clase, laboratoare, prin curte, tot ele o să vă calce pantalonii, cămăşile, lenjeria, o să vă coase nasturii, o să vă lustruiască pantofii, o să vă spele pe spate, dar să ştiţi că ele sunt acum în concediu şi până când o să vină, toate aceste activităţi chiar şi altele, o să ***trebuiască*** *să le executaţi voi!"* Nu ştiu cât concediu au avut fetele, fiindcă în cei patru ani de liceu n-au venit pe la noi...

Prima dată, când am intrat în sala de mese, am crezut că aici se organizează vreo petrecere, văzând cum era aranjată. Erau mese de patru locuri, cu scaune din lemn cu spătar. Pe ele erau feţe de mese pe care stateau, frumos aşezate, un castron cu ciorbă, patru farfurii, polonic, un coş cu pâine, patru pahare, o cană cu apă, linguri, furculiţe şi cuţite în dreptul fiecarui scaun. Îmi ziceam că, poate, în prima zi, ne-au adus în popota ofiţerilor şi a profesorilor, ca să nu ne speriem prea tare, noi tinerii elevi, de viaţa ce ne va aştepta. Eu eram obişnuit cu mese mari, din scândură, pentru 20 de persoane, cu două bănci de-o parte şi de alta, aşa cum erau pe la noi, când erau nunţi sau înmormântări. Şi elevii din Oltenia se mirau. Ei se băgau sub mese, le numărau picioarele şi se mirau de ce au patru picioare, fiindcă, ziceau ei, mesele în zona lor sunt rotunde şi au numai trei picioare. *„Bre, la noi, în Oltenia, şi casele sunt rotunde!* -zice unul." *„Da', de ce sunt construite casele rotunde pe la voi?"*- întreabă un ardelean. *„Bre, ca să nu ne vorbească lumea pe la colţuri!"* răspunde olteanul. La restaurante nu mă dusese nimeni niciodată, ca să văd că sunt şi mese de patru persoane. Ne-am aşezat la mese, în ordinea stabilită de comandantul de pluton şi, după servirea ciorbei, văd prin sală mare

forfotă, ospătărițele, fete îmbrăcate toate în fuste albastre, bluze albe şi cu un şort în față, defilau de la bucătărie către mese cu câte 12 farfurii fiecare, pline cu mâncare. Am crezut că e vreun act de demonstrație, fiindcă până atunci nu văzusem să ducă cineva mai mult de două farfurii, odată. Punându-ne farfuriile pe masă, în fața fiecăruia, mulți dintre noi ne uitam la mâncarea din ele şi ne bucuram ce frumos arată. Unii, mai civilizați dintre noi, au luat furculița în mâna stângă şi cuțitul în dreapta şi mâncau cu atâta naturalețe încât ziceam că poate or fi stângaci de mânuiesc aşa bine furculița cu mâna stângă. Alții, de la țară, văzându-i, deşi nu procedaseră aşa până atunci, ca să demonstreze că şi ei ştiu să mănânce civilizat, s-au folosit tot de mâna stângă, luând furculița cu toată palma, într-o poziție ciudată încât aveai impresia că parcă ar vrea să o înfigă în cineva. Se vedea că în mâinile lor au stat mai mult sapa, furca şi lopata. Luau din mâncare şi când o ridicau, jumătate din conținut cădea, dar nu în farfurie ci chiar pe pieptul lor. Şi când să bage furculița, cu ce a mai rămas pe ea, în gură, o înfingeau în nas sau în obraz, atrăgând toate privirile asupra lor. Ca să nu pățesc ca ei, felul doi l-am servit cu lingura, şi am observat că şi alți elevi au procedat la fel. Mult timp ne-a trebuit, mie şi altora ca mine, să învățăm cum se mănâncă civilizat.

De la masă ne-am deplasat la dormitor, unde erau 12 paturi din metal şi peste saltele erau cearceafuri perfect întinse, nevăzându-se nici o cută, şi câte-o pătură pe mijloc, împăturită în patru. *„Vedeți cum arată dormitorul? Aşa trebuie să fie tot timpul! Până vin fetele din concediu, voi trebuie să raşchetați parchetul, să-l lustruiți cu ceară, să ştergeți geamurile, să ştergeți praful de pe tot mobilierul, să*

întindeți cearceaful ca să nu văd nici o cută!"- ne-a precizat comandantul de pluton, pe un ton care nu admitea altă variantă. Eram deja militari vechi, aveam trei ore de când îmbrăcasem uniforma. Ne-a arătat, apoi, dulapurile din metal în care urma să punem hainele, spălătorul cu mai multe ghiuvete la care venea apă rece şi apă caldă, wc-urile şi cabinele de duş, toate într-o curățenie perfectă. Mi se părea prea mare diferența față de condițiile mele de acasă, cu wc-ul la 50 de metri de casă, cu ligheanul în care mă spălam, cu copaia în care făceam baie.

„*Acum vă înmânez materialele de întreținere*"- continuă comandantul, dându-ne, fiecăruia: prosoape, trusă cu ace, ață şi nasturi, perie şi cremă de ghete, săpun, perie şi cremă de dinți. Ultimele două articole nu mai folosisem niciodată. Acasă, mă spălam pe dinți cu degetul, pe care puneam un pic de sare şi aşa procedau toți copii de la țară, dar şi oamenii mari, de unde bani ca să-i dea pe astfel de produse. Mulți dintre noi, atunci am văzut prima dată perie şi pastă de dinți. Poate că şi spălatul pe dinți cu sare, în copilărie, a facut să am dantura bună, ca să fiu apt pentru aviație.

Apoi, comandantul, ne-a întrebat ce meserie are tatăl fiecăruia. Cei dinaintea mea raspundeau ba profesor, ba doctor, ba ofițer, ba inginer, etc. Până să-mi vină rândul, văzându-l cât e de pontos, mă gândeam ce răspuns să-i dau, ca să fiu la înalțimea glumelor lui cu femeile de serviciu, dar în acelaşi timp să spun şi adevărul. Timpul trecea, în minte nimic nu-mi venea, dar cum m-a întrebat, răspunsul l-am şi aflat şi profitând de faptul că la noi, la curte se zice ocol, i-am răspuns hotărât: „*Tatăl meu este şef de ocol*", şi nu l-am mințit fiindcă tata era şeful familiei, al gospodariei.

După prima vacanță de vară, întorşi la liceu, acest faimos comandant de pluton întreabă pe fiecare elev care este ultima carte pe care am citit-o în vacanță. Unii din fața mea spuneau titlurile cărților citite, alții că au uitat denumirea dar știu conținutul, iar cand mi-a venit mie rândul, i-am raspuns: „-Tovaraşe sergent, ultima carte pe care am citit-o a fost una de călătorii.” „Cum se numeşte?” mă întreabă el, iar eu am continuat: „Mersul Trenurilor” şi după acest răspuns, mi-a propus să mă înscriu în gaşca pontoşilor.

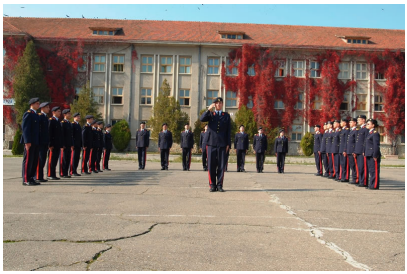

Puține erau momentele în liceul militar, când puteai să fii numai tu cu tine însuți, când puteai să te gândeşti la ființele dragi, la meleagurile natale, la unele amintiri plăcute. Un astfel de moment era seara, după ora stingerii, când, singur în pat, gândul îmi zbura în satul meu, retrăiam clipele petrecute alături de părinții mei, de surorile, soții şi copii lor, de prieteni, de oamenii din sat şi aşa mă lua în brațe somnul şi adormeam. Alt moment plăcut era în pauza mare, când fiecare clasă era adunată, în formă de U, pe platou şi postaşul venea cu scrisorile în mână şi citea numele celor care primeau. Mare era bucuria când ne auzeam strigați, pentru că strigătul acela era legătura cu satul natal sau cei dragi sufletului, după care, nerăbdători, găseam un loc unde să fim singuri

şi citeam conținutul lor de mai multe ori. Este greu de descris în cuvinte ce sentimente puternice trăiam când primeam o scrisoare, aceasta fiind singurul mod de comunicare cu persoanele dragi spre deosebire de azi, când toată lumea are telefon şi fiecare sună când vrea, eludând sacra menire a cuvântului scris de către cei dragi. Intram pe porțile liceului în 12 septembrie şi ieşeam pe 22 decembrie, dată când plecam în vacanța de iarnă. Făceam şi sâmbăta cursuri, iar în timpul trimestrelor, foarte rar primeam învoire, pentru câteva ore, în oraş.

La liceul militar se organiza, într-o sâmbătă pe lună, reuniune (discotecă). Erau aduse, la noi în cazarmă, fete de la liceele civile din oraşul Breaza. Fiindu-mi dor de balurile organizate la caminul cultural din comuna mea, la început, mă duceam şi eu la discotecă. Aveau aprobare numai elevii care nu primeau nici o notă sub 7 în luna respectivă, altfel erai consemnat. Fetele, se observa de la prima vedere că erau versate, că învățau în clase cu băieți, c-au participat mai des la astfel de activități, de multe ori veneau ele să intre în discuții cu noi sau să ne invite la dans. Noi, fiind îmbrăcați la fel, parcă eram nişte frați gemeni, de multe ori fetele nu reținеau cu cine au vorbit sau dansat şi se uitau ca speriatele după băiatul respectiv. Eu, obişnuit cu muzica mea populară din Bihor si cu vioara cu goarnă, la început mă descurcam mai greu cu mişcările pe care trebuia să le faci pe ritmul muzicii. Uneori mă duceam la membrii formației şi-i rugam să cânte ceva apropiat de muzica populară din Bihor şi la acele melodii eu dădeam tonul. Mi se alăturau şi alți ardeleni, de la țară ca şi mine, fetele prindeau repede ritmul, erau încântate de noutatea demersului dansant şi de multe ori eram aplaudați la scenă deschisă pentru

originalitatea noastră în mişcări, pentru curajul de a o rupe cu obişnuința.

În1971, am participat la parada militară, care a avut loc la Bucureşti, cu ocazia zilei de 23 August, pe atunci cea mai mare sărbătoare națională a României. Tribuna pentru preşedintele țării, Nicolae Ceauşescu (despre care nu îmi închipuiam că am să-l transport mai târziu cu elicopterul prin atâtea şi atâtea locuri din țară) şi celelalte oficialități era construită în Piața Charles de Gaulle, pe atunci numindu-se Piața Aviatorilor. Înainte de ziua de 23 August, o săptămână ne-am antrenat cu mare râvnă la liceul militar şi apoi încă o săptămână la Bucureşti, împreună cu celelalte blocuri militare. Un bloc militar era format din 16 rânduri, pe fiecare rând câte 12 elevi, cel mai înalt elev având 1, 80 m şi cel mai scund 1, 70. Afară era o căldură îngrozitoare de peste 35 de grade, iar noi eram îmbrăcați în uniformă, pantaloni bleumarin cu vipuşcă roşie, haină albă şi caschetă. Deşi transpirația curgea de pe noi gârlă la antrenamente, eram totuşi foarte bucuroşi şi mândri că vom participa personal la defilarea de la 23 August, pe care, până atunci o văzusem doar la televizor alb-negru. Atunci, la acea paradă militară de neuitat am trecut în perfect şi cadențat pas de defilare prin fața tribunei oficiale şi deasupra noastră zburau avioanele şi elicopterele militare. Peste ani şi ani, la aceleaşi manifestări de Ziua națională, am participat de mai multe ori, dar în zbor, în formație de mai multe elicoptere, acestea aparținând atât M.Ap.N. cât şi Ministerului de Interne.

În acele vremuri, în țară erau două licee militare: la Breaza si la Câmpulung Moldovenesc. La Breaza erau elevi din mai mult de jumătate din țară: Ardeal, Banat, Oltenia, Muntenia şi Dobrogea.

Profesorul de română, Giurgincă Constantin, considerat de majoritatea elevilor cel mai bine pregătit cadru didactic din liceu, era un mare iubitor de istorie şi de folclor şi a considerat că e păcat să se piardă un aşa bogat potenţial de istorie, tradiţii şi obiceiuri, astfel că a întreprins demersurile necesare şi a înfiinţat Cercul de folclor. Împreună cu soţia dânsului, Giurgincă Elena, o profesoară de română de excepţie, au reuşit să coopteze la această activitate elevi din toate aceste zone, în special de la sate, satul fiind considerat rădăcina tradiţiilor populare. Am făcut parte şi eu din acest cerc şi în fiecare vacanţă m-am străduit să culeg de la cei mai bătrâni oameni din sat, multe din obiceiurile acelor locuri, mai interesante fiind de la Ioneş şi soţia lui, Martiţa Melenti, Todore Biti, toţi născuţi înainte de 1900, şi de la părinţii mei.

Liceul militar se află amplasat aproape de calea ferată Vaşcău-Sudrigiu-Drăgăneşti-Beiuş-Bucureşti. Multe bucurii, dar mai multe întristări mi-au produs trenurile care treceau pe acolo. Bucurii, o dată la trei luni, când trenul mă ducea acasă şi întristări, în fiecare zi, când îi auzeam zgomoul roţilor şi şuieratul pătrunzător şi ştiam că merge în Bihor şi pe mine mă lasă în locurile acelea străine.

În schimb, în liceul militar, condiţiile de cazare, masă, echipamentul, învăţătura, erau toate gratuite, iar nivelul de pregătire al profesorilor se considera a fi un model pedagogic. Liceul militar era, fără îndoială, printre cele mai bune dintre şcolile României acelor vremuri. Iar asta chiar era o realitate! Cazarma liceului se întindea pe o suprafaţă de 5 ha şi era compusă din 12 clădiri mari şi impunătoare: comandament, săli de pregătire, dormitoare, cinematograf, sală de mese, sală de sport, laboratoare, etc. Condiţiile erau mult mai bune decat

cele pe care le-am avut eu acasă, la părinții mei, în satul meu, dar uneori mâncărurile mi se păreau a fi sarbede, îmi era dor de mâncărurile mamei, mai sărăcăcioase dar mult mai gustoase. După cum sarbede mi se păreau a fi unele activități. Acolo mă asemănam cu un animal sălbatic, prins din pădurea lui şi dus la grădina zoologică, unde condițiile de hrană, îngrijire şi odihnă sunt mult mai bune, dar chinuitoare si toate îți fac viața foarte grea. Aşa a fost şi pentru mine, departe de casă, am avut de toate, dar mi-a lipsit esențialul: părinții, prietenii copilariei, locul unde m-am născut, consătenii alături de care am copilărit, înțelepciunea bătrânilor din sat şi, cel mai mult, graiul lor inegalabil.

În ciuda celor relatate, toți cei care am terminat liceul militar, păstrăm o nostalgie aparte vremurilor când îmbrăcam acea frumoasă uniformă. Asta pentru că eram tineri şi aveam toată viața înainte, iar greutățile erau mai uşor de suportat. Acea perioadă se poate asemăna cu naşterea la femei, o durere şi un chin prin care trebuie să treci, ca să te bucuri, apoi, toată viața de rezultatul ei...

Uniforma de la liceul militar te maturiza repede şi foarte mult. Când mergeam acasă, în vacanță, îmbrăcat în uniformă, mă opreau oamenii mai în vârstă din sat şi-mi spuneau că au fost în război şi-mi povesteau multe întâmplări din acea perioadă. Odată, un vecin, Melente Petri Buțului, fiind şi el ofițer, mă cheamă să-mi arate ce decorație a obținut în cel de-al doilea război mondial. Pe căput avea un afiş mare pe care scria: *„Câine rău*" şi când am intrat în curte apare un cățeluş cât un pui de pisică, care nici nu ştia bine să latre. *„Da câinele ăla mare si rău, unde e?"* -întreb eu. *„N-am niciun câine mare. Pe ăsta l-am cumpărat pentru fata mea, Anica, fiindcă mi-a fost*

drag, şi ca să nu calce cineva pe el când intră în curte, am scris pe căput „câine rău", făcându-l să fie mai atent pe unde calcă. Să ştii că-i la noi Florica Ioanii Buțului, nevasta fratelui meu, şi-ar vre să vorbească ceva cu tine.- îmi zice vecinul. *–Bună ziua,* salut eu când intru în casă, şi după ce dau mâna cu toți, nană Florică îmi zice: *Măi Sandru, de când ti-o văzut pruncu nostru, Traian, în hainele alea militare, ne-a spus, mie şi lui tată-so, Ioane, că el numai la aviație vre să margă. Eu şi tată-so nu pre am vre, că-l avem numai pe el, dar nici nu-l oprim. El învață bine şi-i ascultător şi ne-o zis că vre să margă la Academia Militară Tehnică, vre să se facă inginer de aviație. Ce zîci tu, Sandru? Nu-i periculos acolo?* Nană Florică, nu-i periculos, acolo-i concurență mare, da' Traian va intra, fiindcă învață foarte bine. Lăsați-l să se ducă, aşa voi avea şi eu pe cineva pe acolo şi împreună vom suporta mai uşor dorul de satul nostru! -îi răspund eu. Şi, spre bucuria mea, Traianul Buțului a intrat la Academie, a ajuns un renumit inginer militar de aviație în Bucureşti şi fiind vecini de mulți ani, de multe ori ne întâlnim şi depănăm cu drag amintiri din copilărie, în graiul nostru bihorean.

În sat erau mulți ofițeri, era satul cu cei mai mulți ofițeri din zona Beiuşului. Cel mai mare, în grad, era Bota Aurel, care a trecut în rezervă cu gradul de general. Când venea acasă, aproape tot satul venea să-l vadă. *„O vinit acasă Aurelu Ancii! Hai să mem să-l videm! Am auzît că-i domn mare acolo la Bucureşti!"*-vorbeau oamenii pe uliță, când se întâlneau. Totodată, la nivelul țării, Lazuri de Beiuş este comuna cu cei mai mulți notari: Popa Ioan, Gârba Cornel, Măduța Adina, toți în Oradea, şi Măduța Viorel – în Ştei, acesta fiind recunoscut că aplică cele mai mici tarife notariale.

În prezent, în țară sunt trei licee militare: la Breaza, Câmpulung Moldovenesc şi Alba Iulia şi la toate, promovabilitatea la bacalaureat în 2011 şi 2012 a fost de 98, 5%, adică din cele trei licee militare, doar patru elevi n-au luat bacalaureatul. Examenul s-a dat la liceele teoretice împreună cu elevii de la celelalte licee din localitățile respective, subiectele fiind aceleaşi. În aceiaşi ani, 2011 şi 2012, promovabilitatea la nivelul țării a fost sub 50%. Regulile la liceul militar erau ca la fotbal. Cine rămânea repetent, primea cartonațul roşu şi era eliminat, pleca definitiv acasă. Pentru o corigență primeai cartonaş galben, la două corigențe primeai cartonaş roşu şi iarăşi erai eliminat, plecai acasă. În fiecare clasă, la sfârşitul anului erau 3-5 elevi care primeau cartonaş roşu. Locurile rămase libere se completau, prin examen de selecție, cu elevi de la liceele teoretice din țară. Şi asta se explică în parte rezultatele foarte bune obținute la bacalaureat de către elevii liceelor militare.

În clasa a Xll-a, înainte de a ne alege arma la care voiam să dăm examen, am fost duşi în vizite la toate şcolile militare din țară. Ne-au dus la tancuri-la Piteşti, la artilerie-la Braşov, la infanterie-la Sibiu, la marină-la Constanța, unde ne-au fost prezentate frumusețile si avantajele armelor respective. Numai la aviație n-am fost, explicându-ni-se că acolo oricum e concurență mare şi că nu e nevoie să ne mai prezinte avioanele şi elicopterele pentru a ne atrage şi influența să alegem această armă.

Asprimea cazonă din instituția militară făcea să ne comparăm cu o fată tânără, frumoasă şi foarte săracă, nevoită însă să conviețuiască cu un bărbat arțăgos, urât, bătrân şi foarte bogat-Armata. Pe timpul celor patru ani de „căsnicie" din liceul militar,

unii am vrut să ştim şi am aflat că acel om arţăgos are şi un fiu tânăr, foarte chipeş, mult mai avut şi foarte bun, pe nume AVIAŢIA. Aşa se face că la admiterea la această armă ne-am înscris foarte mulţi absolvenţi de liceu.

Erau în egală măsură în sufletele noastre dorinţa şi visul milenar al omului de a ZBURA, de a fi aidoma păsărilor, de a te apropia de cer şi poate de bunul Dumnezeu... şi poate o voluptate inegalabilă şi care îţi dă senzaţia unui triumf...iar noi, elevii militari, eram într-o competiţie acerbă: care dintre noi se va înălţa la cer, liber, fără a muri şi va reveni pe pământ? Mulţi dintre noi, doream să ne alegem o formă de viaţă deosebită, dar care implică în orice moment riscul morţii fizice. Bucuria zborului e inegalabilă şi este numai a ta, trăirile în înaltul cerului sunt fantastice, dar şi durerea poate fi dramatică.

Aviaţia dă senzaţia

După ce am intrat la aviaţie, consătenii mă priveau cu admiraţie şi respect, văzând că am ajuns în elita armatei, dar mă priveau şi cu teamă, spunând că dacă mai vine un razboi, piloţii sunt primii care vor fi doborâţi. Mirone Biti, un om tare de treabă, care ţinea la mine ca la copiii lui, Cornel şi Traian, îmi zicea: *„Du-te, Sandru, la aviaţie, că asta-i cea mai frumoasă meserie. Ce poate fi mai plăcut pe lumea asta decât să zbori, ca pasărea. Şi io am vrut să mărg să mă fac pilot, dar nu m-o lăsat părinţii, au zis să stau lângă ei să lucrez pământul, fiindcă, ştii, că ei au avut pământ mult. Mai este unul de la noi, Aurelu*

Moțului îi zice, care-i inginer de aviație la Bucureşti, cred că amu o ave gradul de colonel. N-o venit de mult prin sat, dar o să vă întâlniți voi pe acolo şi o să afli mai multe de la el. Îi un om tare de treabă, n-o fost niciodată măreț, deşi îi domn aşe mare".

De multe ori însă, AVIAȚIA, pentru mulți o fată morgană cu elice în loc de plete, şi-a luat jertfe din rândul piloților. Mitul lui Dedal şi Icar, vestitele personaje mitologice care se înalță spre soare, dar care le topeşte fără ştire ceara care leagă aripile, este poate prezent şi acum în destinul camarazilor mei...Din fericire pentru mine, deşi aviația mi-a oferit şi momente dificile, unele fiind în zilele acelui Decembrie 1989, bunul Dumnezeu mi-a dat zile să pot povesti ce s-a întâmplat.

În clasa a XII-a a Liceului Militar din Breaza eram 340 de elevi. Dintre aceştia, 200 ne-am înscris să susținem examen la Şcoala Militară de Aviație, specialitatea naviganți, de la Boboc, județul Buzău, pentru a deveni piloți militari. În urma vizitelor medicale, a probelor sportive şi a examenului teoretic, am fost admişi doar... 34. Una din probele speciale pe care le făceam la vizita medicală era „*barocamera*". Intram într-o cameră, unde ni se aplicau la nivelul mâinilor, picioarelor si pieptului electrozi pentru monitorizarea parametrilor organismului pe timpul desfăşurării probei. Ne aşezam pe un scaun şi se închidea uşa, ermetic. Apoi, din acea cameră se reducea presiunea progresiv, creându-se condițiile atmosferice similare înălțimii de 5000m. Aerul era atât de rarefiat şi presiunea atât de redusă încât inspirai foarte greu. Ni se înregistrau cu mare atenție parametrii de funcționare ai organismului. După 15 minute ne urcam pe o bandă rulantă, pe care alergam

10 minute. Iar ni se monitorizau parametrii. Pe timpul simulării urcării şi coborârii la şi de la 5000m, la mulți li se înfundau urechile şi aveau dureri. Deasemenea, în barocameră unii nu rezistau şi erau nevoiți să-şi pună masca de oxigen. Aceştia au fost respinşi.

Altă probă specială era *„scaunul giratoriu”*. Ne aşezam pe un scaun special, ni se aplicau electrozii şi eram învârtiți în toate direcțiile şi planurile, orizontal şi vertical, cu viteze variate. Dacă reuşeai să termini proba fără să leşini sau să-ți fie rău, trebuia să stai în picioare, fără să te clatini şi să urmăreşti cu privirea indicațiile doctorului. La unii, chiar dacă terminau proba, în poziția in picioare, li se ducea capul ba într-o parte ba în alta. Toți aceştia au fost respinşi. Mai gândiți-vă apoi la faptul că aceste probe deosebit de dificile, piloții le efectuează în fiecare an pentru a putea zbura.

În şcoală am zburat cu avioane şi elicoptere şi am executat salturi cu paraşuta, toate senzațiile trăite în aer fiind greu de descris.

În primul zbor cu un avion militar, prevăzut cu carlingă dublă (două cabine), una în față pentru pilot şi alta în spate pentru pilotul instructor, eram foarte emoționat, mă gândeam cum va fi acolo sus în înaltul cerului. De la decolare până după aterizare eşti bombardat de senzații noi. În timp ce urcam, vedeam cum oamenii, clădirile şi celelalte repere de pe sol, aflate în preajma aerodromului, se făceau din ce în ce mai mici, iar la 500 m înălțime, unele nici nu se mai vedeau. Totul arăta ca nişte jucării pentru copii. Mă uitam la peisajele spectaculoase de pe sol, la parcelele diferit colorate ca un joc de puzzle, la instrumentele de bord, comunicam cu ajutorul căştilor cu microfon,

ascultam mesajele turnului de control, toate astea mă făceau să trăiesc în altă lume. Acolo, sus, am uitat de toate grijile, de toate problemele cotidiene. Am avut o cu totul altă viziune, observam ceea ce de jos nu se poate vedea. Mă uitam în stânga şi-n dreapta şi aveam impresia că aripile avionului sunt uriaşe, în comparație cu celelalte lucruri de pe pământ şi mă gândeam cum vom mai reuşi să nimerim pista, care se vedea departe jos, foarte mică. La coborâre, pe timpul venirii la aterizare, reperele tot creşteau ajungând la dimensiunile normale. După aterizare, mă pişcam să-mi dau seama dacă imaginile pe care le-am văzut sunt vis sau realitate. Nu-mi venea să cred că e cu putință să trăiesc asemenea sentimente. Emoția primului zbor se transformă treptat într-un sentiment de libertate amestecat cu putere, văzând de sus din ce în ce mai mică toată forfota şi agitația pământeană. Eram pe calul înaripat din poveste, care începea să mă ducă prin locurile visate în copilărie.

Colegii de grupă si avionul „IAC-18”
cu care am efectuat primul zbor

Au urmat apoi alte şi alte zboruri în dublă comandă şi vacanţe petrecute pe meleagurile natale. Erau plăcute şi drumurile făcute cu trenul de acasă la academie. Ne întâlneam mai mulţi elevi şi povesteam ce am făcut în vacanţe.

Odată, pe când ne întorceam cu trenul de la Ştei la Buzău, după ce am trecut de Oradea, fiind frig în compartiment, unul dintre colegi a scos o sticlă de palincă şi am închinat pe rând, alături de urări: *„Multă sănătate”, „zbor fără incidente”, „să avem noroc in dragoste”,* etc. Pe la Huedin am observat că pe culoar erau doi băieţi, care se tot uitau în compartimentul nostru. Nu ştiau cum să intre în vorbă cu noi, ca să le dăm şi lor să bea. Unul dintre ei, mai curajos, deschide uşa şi zice: *„- Pe mine mă cheamă Vasile!”* Colegul meu, Gavrilă, un beiuşean hâtru, responsabil cu buna dispoziţie, îi răspunde foarte serios: *„- Mă, dacă te cheamă, du-te!”* Ne-am pus cu toţii pe râs, auzind răspunsul lui genial, dar Vasile, a făcut feţe, feţe, neaşteptându-se la aşa replică. Tot Gavrilă l-a salvat, întrebându-i pe cei doi dacă nu vor să vină în compartiment cu noi, că ne înghesuim şi le facem loc. Au acceptat cu bucurie invitaţia şi cum s-au aşezat, ne-au spus că sunt din Calafat. Am închinat şi le-am dat sticla să bea şi ei, Vasile fiind primul. Cum a băut, trenul a intrat în tunel, făcându-se întuneric în compartiment. Vasile, speriat întinde mâna în care avea sticla şi-l auzim strigând către prietenul lui: -*„Măi Gheorghe, să nu bei că orbeşti, lichidul ăsta îţi arde stomacul şi-ţi ia vederea!”* Mare i-a fost bucuria când trenul a ieşit din tunel şi a văzut din nou. -*„Bre-*zice Vasile-*şi noi, oltenii, facem palincă, da’ n-are mai mult de 38 de grade.” -„Măi Vasile-* zice un alt coleg, Andru Marţian din Valea Neagră, un sat de lângă Ştei, -*aceia-i febră, nu palincă.”* Nefiind obisnuiţi cu palinca

adevărată, tot bând câte un pic din ea, s-au afumat binişor si Vasile a început să cânte: *„- M-a facut muica oltean, măăă!”* şi imediat, Andru îi zice: *„-No, amu, iart-o şi tu!”* Pentru durerile de stomac, am scos o bucată de slănină, brânză şi ceapă şi-o pâine coaptă în cuptor. Vasile şi Gheorghe au scos şi ei un pachet cu mâncare şi două fire de praz, spunând că asta-i leguma specifică oltenilor. Era prima dată când noi, bihorenii, vedeam aşa ceva şi le-am zis, fără să ştim ce e, că ne e frică să nu orbim dacă mâncăm asemenea legumă. Cu timpul am consumat şi am constatat că este foarte bun.

Măi, ce repede trece timpul împreună cu voi! Iată că am ajuns la Mediaş! Şi sticla-i mai plină de jumătate! Hai noroc! zice Vasile, şi mai trage o înghiţitură de palincă şi apoi continuă: Aici, prin apropiere, la Ocna Sibiului, am venit anul trecut cu prietenul meu, cu Gheorghe, pentru o săptămână la băi. Eu nu ştiu să înot şi intram în apă unde era mai mică. Prietenul meu a intrat unde era lacul mai adânc şi, la un moment dat făcea semne disperate şi striga după ajutor. Pe mal erau doi beţivi care-au sărit imediat în lac şi l-au scos la mal. L-au apăsat pe Gheorghe de câteva ori pe piept până i-a ieşit un pic de apă pe gură, după aceea unul dintre salvatori a scos dintr-o geantă o sticlă de vodcă şi după ce a tras din ea două înghiţituri, îi zice camaradului meu: *„Vezi, aşa păţeşti dacă bei apă!* şi-l văd că închide ochii şi mai trage o înghiţitură. Văzându-l, l-am întrebat de ce închide ochii când bea? Ştiţi ce mi-a răspuns? *„Fiindcă mi-a zis doctorul că alcool nu trebuie să mai văd niciodată, dacă vreau să mai trăiesc!”* Măi băieţi, zice Gavrilă, eu vă propun să ne culcăm un pic, fiindcă, uite, am ajuns la Sighişoara. Staţi, zice Gheorghe, să vă povestesc ce-am văzut într-o seară, când mă

plimbam în acea vacanță cu Vasile, pe o uliță din Ocna Sibiului. Era trecut de ora 23.00 şi în fața unei case era un băiat şi o fată. Când am ajuns în dreptul lor, se deschide un geam, o femeie scoate capul şi zice: -*„Da, lasă-l odată, măi Ileană, pe Ion şi hai în casă! –„Da, l-am lăsat o dată, măi mamă, dar Ion mai vre o dată!”*- răspunde fata, iar eu cu Vasile, auzind aceste vorbe, ne tot întrebam, unde l-o fi lăsat Ileana pe Ion!?

Gavrilă, colegul meu, era tare şugubăț şi făcea multe poante. Odată, am intrat cu el într-un aprozar, unde erau două vânzătoare tinerele. Gavrilă se duce la ele şi le întreabă: *„- Aveți peşte?”* Fetele, mirate de întrebare, se uită la el şi-i răspund: *„- Nu avem!” „- Bine, de azi înainte eu sunt peştele vostru!”* spuse el, râzând, dar nu mult i-a lipsit să fie pocnit cu câteva roşii în față.

Pe vremea aceea, pe colegul nostru îl chema Silaghi Gavrilă, nu se sinchisea de tonalitatea maghiară a numelui său, dar la Revoluția din 1989 unii vecini au vrut să-l linşeze, strigându-i: *„Bozgorule! Teroristule!”*, el neştiind o boabă în limba maghiară, numele său fiind luat după al bunicilor săi, nume care a fost maghiarizat, Silaghi însemnând Sălăjan. După revoluție şi-a schimbat numele în *„Ardelean”,* un cuvânt care-i era drag şi la care mereu se gândea când cutreiera mările şi oceanele la bordul navelor militare.

Altădată, într-o învoire, mă plimbam cu un coleg pe străzile oraşului Buzău şi la un moment dat, acesta mă întreabă care-i diferența dintre un milițian şi un măgar. Îi răspund că nu ştiu, dar în spatele nostru era un milițian, care auzind întrebarea, se repede la colegul meu, îl ia de piept şi-i zice: *„- Care mă, care-i diferența? Zi că te sparg!”*. Colegul, speriat zice: *„- Niciuna!”, „- Aşa mă, altă dată ai grijă ce vorbeşti!...”*

Botezul aerului

După aterizarea din primul zbor executat în simplă comandă, adică numai eu în avion, colegii m-au luat în braţe, m-au dezbrăcat de combinezonul de zbor şi m-au aruncat, cu spatele, peste o grămadă de mărăcini, făcută din timp, de noi, în acest scop. Acest ritual se numeşte *„botezul aerului”*, care se spunea că poartă noroc, şi se aplică tuturor piloţilor, după primul zbor în simplă comandă!

Acolo sus în cer eşti numai tu şi avionul. Trăirile sufleteşti sunt uluitoare, indescriptibile, de neuitat. Toată lumea se uită la tine şi totuşi nu te vede nimeni. Tu te uiţi la toată lumea şi totuşi nu vezi pe nimeni.

Tot atunci, în acea perioadă, am efectuat şi primul salt cu paraşuta.

După ce ne-am însuşit, la sală, cunoştinţele privind dirijarea paraşutei în aer, cum se pliază, ce trebuie făcut în caz de pericol, am fost echipaţi cu o paraşută mare, principală, în spate şi una mică, de rezervă, pe burtă, în faţă. Am urcat, în serii de câte 8 elevi într-un avion AN-2, am fost instruiţi cum să procedăm şi avionul a urcat la 4000 de metri. Înainte de decolare, ca să destind atmosfera, îl întreb pe instructorul care la sfârşit ne-a mai spus cateva cuvinte de îmbarbatare.

- Tovarăşe căpitan, cum aţi zis să procedăm dacă nu se deschide, automat, paraşuta?

- Tragi, hotărât, de mânerul verde!

- Şi dacă nici după asta nu se deschide?

- O aduci înapoi şi ți-o schimb cu alta!... – răspunde instructorul, prinzându-se că am pus întrebarea doar ca să destind atmosfera.

La sol şi pe timpul urcării, era un pic de veselie între noi, dar la 4000 m veselia şi buna dispoziție au dispărut, la noi se produsese schimbarea la față, putându-se citi pe chipurile noastre emoția şi teama. Uşa la avion s-a deschis, paraşutele principale fiind legate printr-o funie de o bară din avion, care, după saltul din avion, deschidea automat paraşuta. Noi trebuia să sărim la semnul instructorului, care stătea lângă uşă. Eu eram al doilea în serie. Primul s-a apropiat şi când a ajuns în dreptul uşii şi a văzut hăul de sub el, s-a tras înapoi, dar instructorul l-a prins şi i-a făcut vânt. Am auzit *„-Ăăăă”* şi am fost chemat de instructor să mă deplasez la uşa avionului.

Când am ajuns şi am văzut reperele minuscule de pe sol, am zis că trebuie să fii nebun ca să sari, dar n-am apucat prea mult să mă gândesc, deoarece, împins de instructor, până când s-a deschis paraşuta, am trăit cele mai teribile sentimente din viața mea de până atunci. Dintr-o poziție cu capul în jos şi la o viteză de 200 km/h, în câteva secunde, brusc am simțit o smucitură şi m-am trezit în aer, în poziție normală cu capul în sus, şi parcă stăteam într-un fotoliu. Până la aterizare am făcut 11 minute, timp în care am trăit senzații de vis. Parcă eram o pasăre zburătoare şi aveam senzația că rămân multa vreme

agățat acolo sus, în înaltul cerului, nesesizând coborârea, viteza părându-mi-se foarte mică. Fiind senin, vedeam pe o rază de 70 de km, deci dacă eram atunci deasupra comunei natale, Lazuri de Beiuş, zăream şi Oradea.

În cele câteva minute intense, petrecute acolo sus, mai aproape de bunul Dumnezeu, am simțit că lumea este a mea, că am reuşit să transform visul de copil în realitate. Ce vedeam parcă era rupt din poveşti. Aveam în față un tablou cu toate formele de relief, cu oraşe şi sate mai mari şi mai mici. Apoi, aceste forme creşteau şi apăreau şi altele. Se distingeau parcele de pământ diferit colorate, funcție de recolta semănată, se distingeau lacurile şi apele curgătoare, apoi se iveau şoselele şi căile ferate, apoi vedeam maşinile ca nişti virgule şi trenul ca o râmă, apoi apăreau în tablou oamenii ca nişte puncte, care cu timpul creşteau şi-i vedeai la diferite activități sau cum îți fac cu mâna.

Apropiindu-mă de pământ, m-am orientat, funcție de repere şi am ochit locul unde trebuia să aterizez. Am comandat paraşuta, trăgând de comenzile de pe chingile laterale, însă vântul bătea destul de tare şi am aterizat mai departe, într-un lan de porumb, exact în mijlocul unui grup de persoane care culegeau porumb. Una dintre femei din grup zice, adresându-se unei fete: „- *Măi Ileană, te plângeai că n-ai cu cine te căsători. Iată, Dumnezeu ți-a trimis un mire din cer!"*

Eu am aterizat bine, dar alți colegi au avut mare ghinion: au căzut prin copaci, în apă sau peste unele clădiri, fracturându-şi mâinile sau picioarele.

După primul an, trebuia să trecem pe avioane supersonice, care zboară cu peste 2.000 km/h, la peste 10.000 m altitudine sau pe elicoptere. Am ales elicopterul. De ce am ales elicopterul? În 1970, aviația

noastra militară a fost dotată cu elicoptere de tip francez, Alouette, considerate un fel de taxiuri de lux, aeriene. Se construiau la Întreprinderea de Construcții Aeronautice Ghimbav-Braşov, în cooperare cu francezii, sub denumirea de IAR-316 şi se zvonea că fiecare prim-secretar județean va primi câte un elicopter la dispoziție. Naivul de mine mă şi vedeam că voi ajunge să zbor cu primul secretar al județului Bihor deasupra meleagurilor natale.

Elicopterul urcă până la 5.500 m, dar zboară şi la 1-20 m, înălțime la care, peste ani, zburam eu deasupra satelor comunei Lazuri de Beiuş şi împrejurimi. Elicopterul, cu care survolam acele meleaguri, este de tip MI-17, fabricație rusească, are o greutate de 13 tone, două motoare turbopropulsoare, consumă 800 l petrol dublu rafinat (kerosen) într-o oră, zboară cu 250 km/h şi ridică de la sol o greutate de 4.000 kg. Are trei rezervoare de combustibil, unul dintre ele este căptuşit în interior cu un material spongios care nu permite să se scurgă rapid tot petrolul în caz că este găurit în aer, astfel ca piloții să poată ateriza urgent în astfel de situații.

Elicopterul MI-17 cu care survolam şi plaiurile bihorene, meleagurile natale

Elicopterul este pilotat de un echipaj format din doi piloți şi un mecanic de bord. În fiecare zbor, pilotul care are funcția cea mai mare, iar la funcții egale, cel care are gradul mai mare, este comandant de echipaj în acea misiune. Pentru pornirea motoarelor este necesar a se cupla peste 50 de contacte. Are o elice portantă, montată deasupra, care în rotație descrie un cerc cu diametrul de 25 m şi, acționând cu comenzile din cabină asupra ei, elicopterul poate urca, coborî, se poate înclina stânga-dreapta şi poate zbura la punct fix sau la orizontală. În spate mai are o elice, cu diametrul de 3 m, cu ajutorul căreia se controlează direcția de zbor şi se execută virajele.

La fiecare 1.000 m, pe verticală, temperatura aerului scade cu 6, 5 grade, astfel că atunci când la sol temperatura este de +26 grade Celsius, la 4.000 m înălțime, zburam la o temperatură a aerului de zero grade. Elicopterul are 26 de locuri pentru pasageri. Pentru curiozitate, astăzi, cel mai mare avion de pasageri din lume este Airbus A 380, cu o lungime de 73 metri şi cu 550 de locuri.

Mai în glumă, mai în serios, aş zice că în el ar intra toți locuitorii din satul meu natal, Lazuri de Beiuş, împreună cu cei din satul apropiat, Băleni.

Dragoste la prima vedere

În ziua de 23 august 1975, am fost înaintat la gradul de locotenent. Ajuns acasă, după ce mi-am îmbrățişat părinții şi surorile, tata mi-a zis că în ziua aceea se însoară prietenul meu din satul Păntăşeşti,

Horje Vasile, secretar al primăriei comunei Drăgăneşti, cea mai mare comună din Romania, formată din zece sate şi că sunt invitat la nuntă. Acest prieten, care are o pregatire juridică şi administrativă excepţională, este cel mai longeviv secretar de primărie din ţară, fiind încadrat pe această funcţie din 1972; şi astăzi la primărie tot el este secretar.

Abia am aşteptat să merg la o petrecere bihoreană, aşa că după ce am mai discutat cu membrii familiei, am plecat la nuntă, unde erau adunaţi peste 250 de persoane, tineri şi vârstnici, aşezate la mese într-un cort mare, împodobit pe pereţi cu cergi şi feleguţe în motive populare, specifice zonei Beiuşului.

În mijlocul cortului erau muzicanţii cu higheghi (viori) cu goarne, taragoate, clarinete şi doba; cântau hore de-ale noastre bihorene, iar lângă ei perechile de dansatori jucau pe ritmurile muzicii.

Fetele erau toate arătoase, în ochi mi-a sărit însă, chipul uneia de o frumuseţe uimitoare. Stătea la o masă împreună cu sora, cumnatul şi fratele ei. Avea un chip de înger. A fost dragoste la prima vedere. Am aflat, de la mire, că este în clasa a XII-a la Liceul „Samuil Vulcan" din Beiuş, că învaţă foarte bine, că o cheamă Horj Marioara, că părinţii ei, Lica şi Ana Evi, sunt bine văzuţi şi respectaţi în satul lor, Ţigăneştii de Beiuş, şi în întrega comună. Pe mine, atunci, nu mă interesau părinţii ei, mă interesa ea. Nu mai aveam rabdare, aşa că l-am rugat să-mi facă cunoştinţă cu ea, aleasa inimii mele. Cum nu mă puteam sătura de frumuseţea stelelor din nopţi senine, aşa nu mă puteam sătura de chipul ei angelic. Pe ea o vedeam cea mai frumoasă stea de pe cer. Eram mai emoţionat ca la primul zbor sau primul salt cu paraşuta, mă

treceau fiori prin piept, inima-mi bătea ca arsă, simțeam o senzație unică, de nedescris. Am plecat cu mirele la masa lor, m-a prezentat ca unul din cei mai buni prieteni ai lui şi, apoi, i-am rugat să-mi dea voie să mă aşez lângă ei. Am discutat despre una, despre alta, dar privirea îmi zbura mereu la Marioara şi cum o vedeam, chipul mi se lumina. Era cea mai frumoasă floare. Am invitat-o la joc (dans), moment în care ea s-a uitat la soră ei, Silva, aşteptând parcă o aprobare, care a şi venit: *„Du-te, dacă te-a invitat!*" În timpul jocului, ținând-o cu mâinile de mijloc, i-am spus la ureche, altfel neauzindu-mă în hărmălaia făcută de muzicanți şi de celelalte perechi de dansatori, cât e de frumoasă, că locul ei este în paradis, dar ca să nu se simtă rău aici pe pământ, am rugat-o să-mi dea voie să am eu grijă de ea. Şi mi-am luat rolul foarte în serios, pentru că de atunci am rămas împreună. I-am zis multe în seara aceea. Ea mai mult mă asculta, zâmbea şi se îmbujora. Doamne, frumoasă mai era.

Am plecat de la nuntă ameţit de fericire. Eram nerăbdător să vină ziua de joi, ca să ne întâlnim în Beiuş, aşa cum ne înțelesesem. Zilele treceau foarte greu, nu mai aveam astâmpăr, chipul ei de înger îmi apărea mereu în fața ochilor. Nu puteam uita clipele când în timpul dansurilor o strângeam în brațe tare şi mai tare şi mai tare şi ea se imbujora toată. Mă culcam si mă sculam cu ea în gând. Doamne, ce mult îmi lipsea. Voiam sa am aripi să pot zbura la ea, să-i spun ce mult o iubesc si că nu mai pot trăi fără prezența ei. Îi mulțumeam lui Dumnezeu că mi-a adus-o în cale şi-n acelaşi timp îl rugam să ne unească pentru toată viața.

După doi ani ne-am căsătorit şi pot spune că am trăit si trăiesc, alături de ea, una din cele mai frumoase poveşti de dragoste din lume.

II
Cu Ceauşescu în misiuni de zbor cu elicopterul

Selecționarea la Flotila Aeriană Prezidențială

Flotila Prezidențială a luat ființă în anul 1971 şi era compusă dintr-o escadrilă de avioane lung şi mediu curier, dintre cele mai moderne. Boeing-707, IL-62, IL-18 şi AN-24 – toate amenajate în variantă VIP, şi o escadrilă de elicoptere: Alouette, Daufin, Puma– toate trei de fabricație franceză şi MI-8, elicopterul cel mai mare, de fabricație rusească, toate elicopterele fiind amenajate în variantă VIP.

În 1980 erau doar patru echipaje de elicoptere iar misiunile de zbor cu elicopterul se înmulțiseră foarte mult. În acel an, după executarea unei misiuni cu două elicoptere cu familia Ceauşescu, piloții din echipaj nici n-au ajuns bine la domiciliu, că a fost o altă solicitare de la cancelaria preşedintelui – executarea unei noi misiuni de zbor cu două elicoptere. Responsabilii au fost nevoiți să raporteze că nu sunt în măsură să execute misiunea, fiindcă nu sunt piloți disponibili. Atunci, Nicolae Ceauşescu ar fi

zis: *„- Cum, eu şeful statului nu sunt în măsură să execut misiuni când vreau, cu ce vreau? Luaţi măsuri şi măriţi efectivul piloţilor, selecţionându-i de la armată!”* Aşa a început campania de selecţionare a 6 piloţi pentru Flotila Prezidenţială, din cele 5 unităţi de elicoptere câte erau în acea perioadă în ţară: Urziceni, Constanţa, Boteni, Caransebeş şiSibiu.

Aşa că în anul 1980 am fost selecţionat şi transferat ca pilot de la Unitatea de aviaţie Sibiu la Flotila Aeriană Prezidenţială, singura unitate care zbura numai cu familia Ceauşescu şi preşedinţi ai altor state care veneau în vizită în ţara noastră.

Câteva criterii pe care trebuia să le îndeplinească piloţii pentru a ajunge la Flotila Prezidenţială:

- Să aibă originea socială sănătoasă, fiind verificate familiile si neamurile piloţilor şi soţiilor acestora, luându-se relaţii despre ei de la locul de muncă şi vecini.
- Să fie apţi medical, vizita medicală specifică piloţilor se făcea din 6 in 6 luni.
- Să aibă o rezistenţă fizică sporită.
- Să aibă aptitudini excelente de zbor.
- Să ducă o viaţă exemplar de ordonată.
- Să nu aibă nici un fel de probleme în familie.

Să reziste la stress şi la un program de lucru prelungit, având în vedere că acolo ştiai când mergi la serviciu dar nu ştiai când te întorci acasă.

După verificările efectuate, am fost anunţat că mă număr şi eu printre cei 6 piloţi admişi.

Au fost luate relaţii de la vecini şi colegi de serviciu ai părinţilor, fraţilor şi surorilor, fraţii şi surorile tatălui, fraţii şi surorile mamei, copiii acestora, soţii surorilor precum şi ai soţiei şi neamurilor ei de sânge. Nici nu ştiam dacă să mă bucur sau nu, fiindcă în acea vreme eram în Ardealul meu drag, la Unitatea de elicoptere din Sibiu, deşi avantajele mutării la Flotila

Prezidențială erau tentante. Mergeam să zbor cu preşedintele țării şi membrii familiei lui, eram încadrat pe funcția de locotenent-colonel, deşi eu aveam gradul de locotenent major, salariul creştea cu încă jumătate, urma să zbor de cinci ori mai mult ca la armată şi primeam casă în Bucureşti, în cartierul Băneasa, în cel mult trei zile de la sosirea în unitate. Cartierul Băneasa atunci se construia. Apartamentele erau spațioase în blocuri cu 3 şi 4 etaje. Am primit un apartament cu două camere chiar în prima zi când am ajuns la flotilă. Le-am cerut să-mi dea cu 3 camere, fiindcă aveam un băiat şi soția era gravidă. Mi-au răspuns: *„- În momentul de față nu avem disponibile decât cu două camere şi trebuie să te muți în el, deoarece preşedintele Nicolae Ceauşescu a dat dispoziție ca toți piloții să se mute urgent în acest cartier. Când se vor construi, o să primeşti un apartament cu trei camere."* Într-adevăr, după câteva luni, am primit un apartament cu 3 camere.

Până atunci, piloții existenți la Flotilă aveau apartamente în diferite cartiere din Bucureşti, dar pentru a creşte operativitatea executării misiunilor, s-a luat măsura ca şi aceştia să predea apartamentele în care locuiau şi să primească şi ei altele, mai confortabile, în cartierul Băneasa, cel mai aproape cartier de sediul Flotilei Prezidențiale, sediu care se afla aproape, pe Aeroportul Internațional Otopeni. Tot pentru creşterea operativității, fiecare pilot am primit câte o stație de recepție tip *„Motorola"* de mărimea unui telefon mobil, pe care eram obligați să o purtăm în permanență cu noi. Când eram sunați pentru a executa vreo misiune de zbor, aceasta vibra, neputându-se vorbi cu ea şi noi ştiam că trebuie să ne prezentăm, în cel mai scurt timp, la unitate.

Acum erau 7 echipaje de elicoptere. Eu am fost repartizat să zbor pe elicoptere PUMA, variantă VIP, care prezenta un grad de confort sporit şi avea o

capacitate de 10 locuri, din care două fotolii mari pentru Nicolae şi Elena Ceauşescu şi dispunea de garderobă, bar, lavoar şi WC, precum şi o masă de lucru aşezată între cele două fotolii mari, pe ea fiind aşezate telefoane cu care preşedintele putea vorbi cu echipajul sau cu cei de la sol.

Cabina de pasageri a elicopterului MI-17

La Unitatea de elicoptere de la Sibiu zburasem tot pe elicopter PUMA, variantă militară, echipat cu tunuri, puşti mitralieră şi blocuri cu proiectile reactive nedirijate aer-sol.

Zborul de antrenament la Flotilă

În prima zi, când am mers la serviciu, comandantul flotilei convoacă toți piloții, ne prezintă pe noi, cei şase piloți proaspăt veniți şi apoi ne comunică: *„Mâine este o misiune de vânătoare cu preşedintele Romaniei, Nicolae Ceausescu în județul Covasna.*

Participă două elicoptere şi echipajele planificate sunt formate din: maior Popa Alexandru...", şi îi enumeră pe toţi ceilalţi. În sală atmosfera era calmă, cu excepţia mea, care am rămas mut de uimire când mi-am auzit numele, şi a celorlalţi cinci piloţi tineri, care se uitau la mine şi nu înţelegeau când m-au avansat maior si cum de sunt deja desemnat să execut o misiune atât de importantă aşa de repede.

Nedumerirea a fost clarificată însă imediat de comandant, care văzându-ne, pe mine că făceam feţe, feţe şi pe ceilalţi colegi, ne-a spus că în unitate mai este un pilot care poartă acest nume, continuând: *„-Acum sunteti doi piloţi cu acelaşi nume: maior Popa Alexandru şi lt. maj. Popa Alexandru. Vedeţi cum o să vă deosebiţi şi cum o să completaţi foile de zbor, când o să zburaţi împreună! Între nume şi prenume, puneţi iniţiala tatălui!"*

La Flotilă, în primele cinci luni am executat numai zbor de instrucţie şi perfecţionare. Instructorii de zbor ne luau şi ne duceau să aterizăm în munţi, în locuri unde nici nu credeai că poate să intre elicopterul. Unul dintre instructori, col. Fitcal Mihai, ne spunea: *„- Ce credeţi că aici o să zburaţi numai când e cer senin şi o să aterizaţi doar pe aerodromuri!? Nu, o să executaţi misiuni în cele mai grele condiţii meteorologice şi o să aterizaţi, de multe ori, unde preşedintele o să vă solicite din aer şi nu o să faceţi faţă dacă nu sunteţi foarte bine pregătiţi!"* Câtă dreptate avea domnul colonel! Asta am constatat mai târziu.

În 1980, în primele săptămâni de când eram la Flotilă, aproape în fiecare zi, Nicolae Ceauşescu venea şi executa misiuni cu elicopterul, ba în vizită de lucru, ba în misiuni de vânătoare, încât, dacă nu-l cunoşteai, ai fi zis că şi el este pilot al Flotilei şi trebuie să vină zilnic la program să execute zbor.

Interesant este curajul lui pentru zbor în condițiile în care, în 1957 a avut un accident de aviație. În noiembrie 1957 o delegație românească de nivel înalt, care mergea la Moscova pentru a participa la celebrarea Marii Revoluție Socialiste din Octombrie, a fost victima unui accident aviatic, din care Ceauşescu a scăpat nevătămat. Avionul, cu echipaj rusesc, care transporta delegația românească, s-a prăbuşit aproape de aeroportul din Moscova şi din 11 oameni aflați la bord, au murit 4 persoane, printre care şi ministrul de externe de atunci, alții fiind grav răniți. Doar Ceauşescu a scăpat cu câteva răni uşoare. În urma anchetei, vinovați au fost găsiți piloții sovietici. În acea perioadă, conducătorii României zburau cu avioane şi echipaje puse la dispoziție de ruşi. Ca urmare a acestui accident, la scurt timp, România, ajungând la concluzia că tot mai buni sunt piloții români, şi-a creat propria flotilă aeriană pentru transportul conducătorilor.

De fapt, Nicolae Ceauşescu prinsese mare drag față de zborul cu elicopterul şi mă mir că nu a încercat să piloteze şi el. N-a făcut-o, dar în schimb băiatul lui, Nicu Ceauşescu, a îmbrățişat această meserie, făcând zbor la Academia Militară de Aviație de la Boboc-Buzău şi obținând brevetul de pilot pe avionul românesc IAR-823, în 1976, la un an după mine. Instructorii îl catalogaseră drept un pilot capabil cu reale calități de pilot. Nicu Ceauşescu avea atunci 25 de ani, fiind cel mai in vârstă dintre noi.

Instructorul lui de zbor spunea că atunci când venea Elena Ceauşescu la băiatul ei în unitate, unde avea un apartament de protocol, îi verifica imediat frigiderul, fiindcă ştia că era pilangiu. Frigiderul era plin ochi numai cu apă minerală şi, tot timpul, printre sticlele de acolo mai era strecurată şi câte una de

vodcă. Maică-sa, când venea pe la el, deşi se uita în frigider, nu a observat niciodată. În unitate, Nicu purta uniforma militară, saluta superiorii, dădea dovadă de modestie şi făcea şi instrucție. Dovedea respect şi față de colegii lui grupă. Nicolae Ceauşescu, văzându-l că poartă uniformă kaki, ca şi la trupele de uscat, a cerut ca la aviație uniforma să fie schimbată în culoare albastră, culoarea cerului senin, culoarea mediului în care piloții mânuiesc păsările zburătoare.

Şi aşa s-a şi întâmplat, din 1976 uniforma piloților a fost schimbată în culoarea azurie a cerului.

La Flotila Prezidențială

Condițiile de pregătire, masă şi cazare la Flotila Prezidențială erau foarte bune. Existau 6 garsoniere utilate, unde echipajele se odihneau când stăteau noaptea în unitate.

Când am văzut prima dată aceste garsoniere, am întrebat dacă nu sunt cumva pentru musafirii lui Nicolae Ceauşescu. Şi erau cel puțin 5 nopți pe lună când, fiind de serviciu, noi, piloții, dormeam acolo, pentru ca în cazul în care ar solicita Ceauşescu să se execute vreo misiune, să fim cât mai operativi.

De fapt, condițiile de muncă în întreaga aviație sunt foarte bune. Un pilot militar beneficiază de o alimentație deosebită, norma de hrană fiind de 5500 calorii pe zi, din ea nelipsind ciocolată, cafea, lămâi, portocale, miere de albine. Piloții au în program, în fiecare zi câte o oră şi jumătate pregătire fizică, unde se fac antrenamente specifice şi diferite jocuri, pentru menținerea condiției fizice.

În fiecare an, piloții militari şi civili, susțin un examen de brevetare, testele constând în cunoştințe

teoretice, practică în zbor şi pregătire fizică. Cine ia sub nota 7 la una din probe este oprit de la zbor şi repetă examenul după 30 de zile si dacă nu ia examenul nici de data aceasta, este oprit definitiv.

La Flotila Prezidențială piloții făceau vizita medicală specifică la Centrul Medical de Aeronautică, de două ori pe an, în celelalte unități de aviație făcându-se doar o dată.

Elicopterele zburau jumătate din resursa elicopterelor, după care li se făceau lucrările regulamentare periodice. Aceste măsuri au fost luate ca să fie siguranța în zbor cât mai mare.

Când misiunile de importanță excepțională veneau cu o zi înainte, se stabileau echipajele, piloții nominalizați efectuau vizita medicală, pregăteau traiectul, iar echipele tehnică şi inginereşti executau lucrările regulamentare la elicoptere, după care echipajele, împreună cu un ofițer de securitate de la Direcția a V-a încercau elicopterele în zbor. După aterizare elicopterele se sigilau de către ofițerul de securitate, se predau şefului corpului de gardă şi nimeni nu putea să se apropie de ele până a doua zi, când aceeaşi persoană desigila elicopterul şi se făcea o nouă pregătire. Piloții efectuau vizita medicală, pregătirea nemijlocită a misiunii, luau elicopterul în primire şi executau o nouă încercare în zbor. Numele piloților nominalizați erau înaintate la cancelaria prezidențială şi nu mai puteau fi schimbați decât în situații deosebite.

Prima misiune cu Nicolae Ceauşescu – de Sfintele Paşte 1981

Prima misiune cu preşedintele Romaniei, Nicolae Ceauşescu, am fost planificat să o execut în

26 aprilie 1981, ziua Sfintelor Paşte. A fost o misiune de vânătoare de mistreți în județul Călăraşi. Cu o zi înainte am executat un zbor de recunoaştere în zona respectivă. La aterizare am fost aşteptați de şeful securității pe județ şi de vânătorul şef, care răspundea de organizarea si desfăşurarea vânatului din ziua urmatoare. Au fost stabilite unele detalii si apoi verificate foişoarele de unde se executa vânătoarea, după care ne-am deplasat la un restaurant să servim masa. Acolo am fost serviți cu o sticlă de whisky, vin, cafea, ciorbă şi felul doi, şeful localului neştiind că noi, piloții, nu servim băuturi alcoolice, fiindcă la el în local, după spusele lui, veneau des oameni de la securitate, miliție si partid, consumau băuturi şi apoi se urcau la volan. *„- Cine vă controlează în aer dacă ați băut un păhărel? Că doar n-o fi şi acolo miliție, să vă ia carnetul, sau brevetu, cum îi zic piloții. Dacă aveți probleme, luați legatura cu colonelul, care-i cel mai tare din județ!”* Parcă voia sa mai spună ceva, dar este întrerupt de şeful securității, care-i spune: *„Gata barosane, ai vazut că piloții n-au putut să bea, aşa că pune-le ceva la pachet!”*

Când am ajuns acasă, m-am străduit să adorm devreme, ca să fiu odihnit a doua zi. Acea noapte era noaptea Învierii Domnului şi, ca în fiecare an până atunci, trebuia să mergem, eu si soția, la biserică să luăm Sfintele Paşte. Dar cine să adoarmă? Toată noaptea m-am gândit la misiunea de a doua zi, la întâlnirea cu preşedintele țării. Mă gândeam cum va fi să zbori, ştiind că-l ai la bord pe şeful statului!

Cu câteva zile înainte stabilisem împreună cu soția, ca în Noaptea Învierii să mă duc doar eu la biserică, să aduc Paştele, soția, fiind gravidă în luna a 8-a, să stea acasă, să nu fie lovită în aglomerație şi să

pună în pericol viața fătului, care la acea vreme nu ştiam dacă-i băiat sau fată. Atunci nu era ca în zilele de acum, când viitoarea mămică nici nu ajunge bine gravidă, că şi poate afla ce va fi bebeluşul.

Şi iată că eu nu mai puteam merge, trebuia să mă odihnesc pentru a fi apt la misiunea de a doua zi. Cum o să sărbătorim Sfintele Paşte fără paşte? *„- Nu te amărî,* zice soția*, lasă că o să merg eu uşurel, o să am mare grijă că doar n-o să fim noi în Sfintele Sărbători de Paşte fără paşte".*

Astfel, dimineața, înainte de a pleca la serviciu, am luat de trei ori din paşte, aşa cum făcusem în fiecare an.

Până atunci am executat misiuni cu elicopterul Puma, echipat în variantă militară cu tunuri, puşti mitraliere, proiectile reactive nedirijate la bord, cu care am executat, în poligoane de aviație, trageri din aer asupra țintelor de la sol şi am transportat doar militari, de la gradul de soldat până la cel de general.

A doua zi, în uniforma impecabil călcată şi cu pantofii lustruiți de puteai să-ți vezi chipul în ei, am plecat la Flotilă, am efectuat vizita medicală, vizită pe care toti piloții o fac înaintea fiecărui zbor, indiferent de unitatea unde îşi desfăşoară activitatea, am făcut pregătirea nemijlocită a misiunii şi am plecat la luarea în primire a elicopterului, de la echipa tehnică şi inginerii care l-au pregătit pentru zbor. Împreună cu ofițerul de securitate la bord, am încercat în zbor elicopterul, după care interiorul acestuia a fost parfumat, dându-se cu fel de fel de deodorante străine, făcându-se o ambianță pe gustul preşedintelui, după care nu mai avea nimeni voie să se apropie de elicopter, decât membrii echipajului, înarmați cu pistoalele din dotare. Şi noi, piloții, trebuia să ne dăm cu deodorante, care pe vremea

aceea nici nu se găseau în România, ca să mirosim cât mai plăcut.

După aproximativ 20 de minute a venit la elicoptere o maşină de la cancelaria preşedintelui cu câteva lăzi şi containere, în care erau armele de vânătoare şi sandvişuri pentru Nicolae Ceauşescu.

Ulterior, am aflat că în fiecare misiune participă şi bucătarul personal al preşedintelui şi că lui Ceauşescu i se aduc sandvişuri gata făcute de acasă. Când a venit Nicolae Ceauşescu şi suita la elicopter, noi, piloții, eram în cabină, la manşă; comandantul grupului i-a dat raportul, precizând că elicopterele sunt pregătite pentru executarea misiunii. Fiind foarte aproape, faza petrecându-se lângă elicopter, l-am văzut pe Nicolae Ceauşescu dând mâna cu comandantul grupului, după care a zis: „*- Bine, dacă totul e pregătit, hai să plecăm*!" şi s-a urcat în elicopter şi în urma lui, cele patru persoane care-l însoțeau. De fiecare dată când venea la elicopter, primea raportul de la comandantul de echipaj, după care-l întreba dacă totul este în regulă.

Înainte de decolare, meteorologul de serviciu ne-a informat că pe traiect condițiile meteo sunt grele. Vizibilitatea de zbor redusă şi plafonul foarte jos. Atunci, condițiile meteo se înregistrau şi se comunicau piloților din oră în oră. Acestea erau cele pe care meteorologul le obținu-se cu 40 de minute in urmă. Dar cum or fi evoluat ele în ultimele minute? Ce vom întâlni pe traiect? Responsabilitatea era foarte mare. Dacă la locul aterizării, unde nu era stație meteorologică, vizibilitatea este 0 metri si nu putem ateriza? Am decolat si zborul pe traiect a fost foarte încordat. Zburam în plafon şi trebuia să fim atenți numai la aparate. Erau două elicoptere si dacă se ciocneau în aer? Am stabilit ca unul să zboare la o

înălțime şi celălalt la altă înălțime, pentru a evita abordajul. Deasupra zonei, am zărit o spărtură în plafon şi am început coborarea. După identificarea locului de aterizare am răsuflat uşurați. În cabina pasagerilor, atmosfera era calmă, pesemne nu realizau tensiunea zborului, probabilitatea de a nu se vedea locul aterizării şi nevoia de a ne întoarce înapoi la Bucureşti. După aterizare, preşedintele a primit raportul de la prim-secretarul de județ si după ce Ceauşescu i-a zis: „ *Numeşte pe cineva să se ocupe de piloți si hai să plecam*", s-au deplasat spre locul de vânat. Pe timpul partidei de vânatoare, noi am aşteptat la elicopter. La puțin timp a venit o maşină cu care am plecat în oraş să servim masa. Vânătoarea a durat aproximativ 5 ore şi la întoarcere Ceauşescu era bine dispus, semn că au fost împuşcați porcii mistreți planificați. Zborul spre Bucureşti a fost mai puțin stresant, condițiile meteo pe traiect erau mult mai bune.

Şi dacă primul zbor cu Nicolae Ceauşescu l-am executat de Sfintele Paşte, Ziua Invierii Domnului

Iisus Hristos, ultimul zbor, cu trupurile inerte al lui şi al soției lui la bord, a fost la Sfintele Sărbători de Crăciun, 1989, Ziua Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos.

Între cele două sărbători creştineşti elicele elicopterului au vânturat aerul tare al istoriei...

Au urmat alte şi alte misiuni în vizite de lucru, la vânătoare, la vila de la Predeal, iarna, şi la vila de la Neptun, vara.

În vizitele de lucru, de regulă, aterizam pe stadioane orăşeneşti sau comunale sau pe câmp, când erau vizitate parcele cu cereale. De fiecare dată era adunată mulțimea de oameni, care ridicau deasupra capetelor tablourile cu Nicolae Ceauşescu şi Elena Ceauşescu. Până în 1979 oamenii care-l aşteptau în locurile de aterizare aveau tabloul cu Nicolae Ceauşescu în proporție de 80% şi al Elenei 20%. După 1979, anul de când participa de fiecare dată şi Elena Ceauşescu în vizite de lucru în țară, numărul tablourilor ei a început să crească, astfel că în 1982 procentul tablourilor cu el şi ea era aproape egal. Din 1979 ea devine a doua persoană în stat din punct de vedere al importanței politice, numele ei fiind asociat „Cabinetul nr 2”.

La aterizare, cuplul Ceauşescu era întotdeauna primit alături de oficialitățile locale, de grupuri de pionieri şi femei îmbrăcate în costume populare specifice zonei respective. Erau întâmpinați cu flori, pâine şi sare, toate acestea fiind aduse la elicopter, încât interiorul lui parcă era un magazin de florărie. Din flori puteam lua şi noi piloții, iar cele care rămâneau erau duse de către ofițerii de securitate la florăriile din zonă şi predate cu acte, pentru vânzare.

Când vizitele de lucru erau în Ardeal, Moldova sau Banat, cuplul Ceauşescu se deplasa cu avionul

până într-un oraş mai mare, cum ar fi Cluj, Iaşi, Timişoara şi acolo îl aşteptam noi cu elicopterele cu care zbura în localitățile din zonă.

În 1981, când a făcut o misiune DIE (De Importanta Excepțională) în Ardeal, noi cu elicopterul l-am aşteptat pe aeroportul din Cluj şi l-am dus să viziteze oraşele din zonă: Zalău, Reghin, Sibiu, Bistrița-Năsăud şi Dej.

Pe stadionul din Zalău, care era plin de oameni de ziceai că urmează să joace România în finala campionatului mondial de fotbal, am avut o plăcută surpriză să mă întâlnesc, după aterizare, cu un consătean de-al meu, care avea domiciliul în Zalău.

Am fost acasă la el şi i-am dus un buchet de flori din cele primite de familia Ceauşescu, şi soția prietenului a fost atât de încântată încât a zis că o să le păstreze toată viața. Probabil, le-a pus la uscat între foi, aşa cum procedam noi la şcoală, când făcea ierbar la Botanică.

Într-o altă misiune DIE, m-am întâlnit cu un prieten în Satu-Mare, căruia, deasemeni, i-am dus un buchet frumos de flori şi soția lui le-a sărutat, spunând că nu-i vine să creadă că a ajuns să aibă în mâini flori din cele primite de Ceauşescu. L-am intrebat pe prietenul ăsta cum este însurat. Mi-a zis că n-are voie să bea, n-are voie să fumeze, n-are voie să întârzie, n-are voie să întoarcă privirea pe stradă..."Atunci, cred că regreți mult pasul făcut!" i-am zic eu. „-Nici asta n-am voie!" a răspuns el.

Aici, la Unio Satu-Mare, când am aterizat cu o zi înainte, în recunoaştere, directorul general şi prim secretarul județului, împreună cu echipe de lucru, plantau prin curte brazi şi asfaltau aleile, iar a doua zi când am venit cu Ceauşescu nu ne venea să credem că a ieşit atât de plăcută curtea şi

împrejurimile locului de aterizare. Acei brazi mari, după două-trei săptămâni s-au uscat, cum s-a întâmplat şi în alte locuri.

Dar ce conta asta pentru mahării locului. Important era că şi-au păstrat funcția, c-au făcut impresie bună la prima vedere, şi neregulile din întreprindere şi județ rămâneau neobservate. Se lua de bun doar ce se raporta.

Când Ceauşescu se întorcea la elicopter de la vizitele efectuate, de regulă, ne întreba dacă am mâncat şi dacă s-a ocupat cineva de noi. Lăsa ordin prim secretarilor de județe, să dea dispoziție ca piloții să fie duşi la restaurant.

Întotdeauna, în cazul zborului cu preşedintele statului se folosea indicativul misiune DIE – misiune de importanță excepțională.

La acest indicativ organele de trafic aerian aveau obligația ca în zona în care se executa astfel de misiuni să nu mai aprobe alte zboruri. Comandantul Aviației Militare, emitea şi el un ordin ca nicio altă aeronavă militară să nu execute zbor în acele zone şi la 50 km stânga, dreapta, față de traiectele folosite în misiunile DIE.

Numele piloților nominalizați să execute o misiune DIE erau înaintate la cancelaria prezidențială şi nu mai puteam fi schimbați decât în situații de forță majoră.

În 27 mai 1981, soția mea a născut-o pe fetița noastră, Ramona, la Spitalul Elias, spitalul unde erau tratați doar familia Ceauşescu şi membrii Comitetului Central.

Tot atunci, în 30 mai 1981, la acelaşi spital, soția fiului cel mare al lui Ceauşescu, Valentin, a născut un băiețel pe nume Daniel. Ceauşeştii deveneau bunici pentru prima dată.

Eram foarte fericit, aflând că soția şi fetița se simt bine şi că a născut o fată, fiindcă mai aveam un băiat de 2 ani şi 4 luni.

Atunci, ca să nu se ducă microbi şi să se îmbolnăvească noul născut, nu se putea intra în salonul unde era mama şi fătul, mulțumindu-te să vorbeşti la telefon sau de la geam. Acum sunt alte reguli, poate şi soțul să participe la naştere.

Am luat legătura cu mama soacră, din comuna Drăgăneşti, Județul Bihor, rugând-o să vină la Bucureşti împreună cu băiatul nostru, care de la vârsta de 9 luni a fost crescut de părinții noştri, pe acele meleaguri.

Seara am primit telefon de la unitate şi am fost înştiințat că a doua zi urmează să execut o misiune DIE. Am răspuns: *„Am înțeles”* şi după aceea mă gândeam cum să rezolv problema, fiindcă a doua zi, dimineața trebuia să merg la gară să-i aştept pe mama soacră şi pe băiat. În acele momente ei erau la gară din Ştei, aşteptând să vină acceleratul de Bucureşti şi să se urce în el. Am dat telefon la şeful gării din Ştei şi l-am rugat să anunțe prin megafon că femeia cu numele de Horj Ana şi nepotul ei, Popa Remus, să nu se urce în acel accelerat, ci în cel de a doua zi, fiindcă nu are cine să-i aştepte la gară în Bucureşti. S-au întors acasă, băiatul supărat, pe drum tot întrebând: *„- De ce nu mergem, maică, la mami şi la tati, fiindcă mi-e dor de ei?” „- Nu mai are bilete şeful trenului, dar lasă că o să mergem mâine!”*, l-a păcălit mama soacră. La câteva săptămâni şeful gării mi-a spus că în acele momente mulți călători s-au dus la el şi l-au întrebat dacă are probleme trenul şi dacă vor călători în deplină siguranță.

Se spunea, atunci, că ofițerii nu au voie să meargă duminica şi în sărbătorile religioase la

biserică. Eu şi soția mea am fost, poate de mai multe ori decât după revoluție şi pot spune că nu am avut de suportat represalii de niciun fel.

În 1981, pe fetiță am botezat-o tot la biserică şi am avut ca invitați colegi de la Flotilă şi nu mi-a făcut nimeni reproşuri. În primăvara anului 1980 am botezat băiatul la o biserică din Sibiu, naş de botez fiind un pilot, coleg de-al meu, şi nu am avut probleme la unitate.

Părintele bisericii, la care eram arondați în Bucureşti, venea de fiecare dată la noi în casă, la Bobotează şi sărbătorile de iarnă, chiar ne cunoştea şi vorbea cu noi şi nu mi-a făcut nimeni observație. Nu acestea erau motivele pentru care unii ofițeri nu erau avansați şi promovați în grade şi funcții, erau altele care depindeau numai de ei.

Zborul în condiții meteorologice grele

Când este vizibilitate bună, zborul cu elicopterul îți oferă o panoramă de vis, parcă ai zbura pe covorul fermecat din poveşti. Dar nu întotdeauna întâlneşti astfel de condiții meteorologice.

După decolare, pe traiect, până la locul de aterizare se poate zbura şi în nori şi pe aeroporturi, unde sunt stații de dirijare, poți să şi aterizezi, dar pe un teren necunoscut şi nemarcat (fără stații de radionavigație) nu ai cum să ajungi din nori. Zborul, noaptea în nori, este cel mai dificil. Trebuie să te uiți numai în cabină la aparate şi să zbori tot timpul după indicațiile lor. Pilotul trebuie să fie odihnit, problemele de orice fel să le lase la sol şi ochii, la fel de mari cât cepele, să fie numai spre aparatele de navigație şi de funcționare ale motoarelor, privirea trecând rapid de

la un aparat la altul. În aceste condiții trebuie să controlezi aparatul şi cu, scuzați expresia, cu fundul trebuie să-l simți. Elicopterul poate fi înclinat foarte mult pe stânga sau pe dreapta şi dacă nu te uiți la orizont nu-ți dai seama, zici că eşti la orizontală, dacă elicopterul ar urca sau coborî, ar merge cu viteză maximă de 310 km/h sau ar sta pe loc ar fi pe o direcție sau alta, ai avea sau nu putere la motoare, nu ai putea şti decât uitându-te la aparatele corespunzătoare şi simțindu-l din fund.

Tabloul de bord al elicopterului MI-17

Condiții meteorologice grele înseamnă să zbori în nori, deasupra norilor şi să decolezi şi să aterizezi la vizibilitate foarte redusă. În nori, senzațiile unui pilot sunt deosebite. Afară nu se mai vede nimic şi trebuie să te orientezi numai după zecile de aparate indicatoare din cabină, care îți arată poziția elicopterului față de axe, direcția, viteza, înălțimea, funcționarea motoarelor şi a tuturor instalațiilor şi agregatelor. Uneori, din lipsă de antrenament, apar senzații false, adică aeronava este într-o poziție şi pilotul are impresia că este în altă poziție, de exemplu elicopterul este înclinat şi coboară şi pilotul are

impresia că nu este inclinat si că urcă. Omul percepe poziția sa în funcție de celelalte repere din jur, care în nori nu se mai văd. Dacă te pierzi şi nu acționezi la timp cu comenzile, conform aparatelor şi nu a senzațiilor false, ai toate şansele să devii îngeraş... Deasupra norilor trăieşti alte senzații; jos vezi norii, asemenea unui covor de vată şi sus Soarele pe cerul senin sau noaptea, luna înconjurată de milioane de stele. Într-un cuvânt, zbor înseamnă plăcere dar şi multă muncă, dăruire, transpirație, dârzenie şi se aseamănă cu două genuri ale literaturii: poezie romanțată şi dramă.

Zborurile în condiții meteo grele ajungi să le stăpâneşti, după aproximativ 10 ani de zbor şi multă transpirație.

Din acest punct de vedere, Ceauşescu era foarte curajos şi când i se raporta că nu sunt condiții prielnice de zbor, zicea: *„- Hai să încercăm să vedem".*

Într-o misiune de vânătoare, povestea pilotul col. Ilie Carstea, Nicolae Ceauşescu s-a deplasat cu 2 elicoptere de la Bucureşti spre Oltenița, în apropierea căreia se află pădurea Ciornuleasa. Pe traiect vizibilitatea se înrăutățise foarte mult, în plafon (nori) nu se putea zbura deoarece la locul de aterizare din Oltenița nu erau stații şi era şi riscul să se treacă Dunărea în Bulgaria, aşa că piloții, care-l aveau pe Ceauşescu la bord au luat hotărârea să aterizeze în locul acela, unde se zăreau foarte vag reperele pe sol şi după aterizare au observat că sunt în curtea unui gospodar de etnie rromă, care tocmai tăiase un porc, misiunea fiind înainte de Crăciun. Când Nicolae Ceauşescu şi cu suita s-au apropiat de porc unul dintre rromi, mai îndrăzneț, zice: *„- Bine ați venit pe la noi tovarăşul Secretar General!"* La care Nicolae Ceauşescu răspunde *„- Am venit forțați de vreme! Nu*

este o vizită normală!" La care, o țigancă îi răspunde: *„- Vai, tovarăşe Secretar General, dar şi pă dumnea-voastră vă forțează cineva să faceți ce nu vă convine!?"... „- Taci muiere, zice bărbatu-său, du-te mai bine şi adu o țuică să ne mai încălzim!"*

Şi, ca să schimbe vorba, Nicolae Ceauşescu zice: *„-E bun porcul! Cam câte kg are?"* Cel mai guraliv dintre rromi îi zice: *„- Dumneavoastră cât îi dați?"* – la care Nicolae Ceauşescu apreciază porcul cam la 200 kg. *„- Ați ghicit* – îi răspund în cor cei din jurul porcului –*„atâta are!",* iar guralivul întreabă: *„- Nu doriți un şorici?"* Nicolae Ceauşescu răspunde: *„- Noi suntem prea mulți, ar însemna să rămână porcul fără piele!"* Rromul îndrăzneț zice: *„- Tovarăşe Secretar General, acesta-i cel mai bun prieten al meu* – şi a arătat spre porc – *eu l-am întreținut un an de zile şi acum el ne va întreține pe noi un an de zile!"*

Discuțiile dintre Nicolae Ceauşescu şi familia de rromi a continuat până au venit maşini de teren, iar Nicolae Ceauşescu, înainte de a se urca într-o maşină, le spune piloților să rămână pe loc până vor primi indicații de la dânsul.

Gospodarul în curtea căruia au aterizat cele două elicoptere a pus la dispoziția piloților camera cea mai bună din locuință sa şi unde le-a fost dat să audă nişte expresii care i-au făcut să râdă vrând-nevrând. Aterizarea celor două elicoptere în mijlocul comunei atrăsese atâta lume curioasă să vadă mai de aproape elicopterul, încât curtea gospodarului se umpluse de oameni, ceea ce l-a determinat să strige la ei: *„- Nu poate un țigan să-şi cumpere un lucru mai ca lumea că toți românii vin să-l vadă!"* făcându-i pe toți cei prezenți să bufnească în râs, apoi a continuat: *„- V-am spus eu, ce rost avea să merg în audiență la tovarăşul Nicolae Ceauşescu, când Dumnezeu a aranjat în aşa fel*

lucrurile, încât l-a coborât din cer cu farfuriile astea zburătoare pe dânsul la mine!", producând un hohot de râs în rândul cetăţenilor adunaţi.

La vânătoare de dropii cu elicopterul

Într-o misiune la vânătoare de dropii, colonelul Ilie Cârstea ne-a povestit o altă istorioară:

Într-o zi plecăm în misiune de importanţă excepţională în zona Tituleşti, din Oltenia. Aici, imediat după aterizare, Ceauşescu împreună cu alţi vânători s-au urcat în maşinile de teren, gata pregătite, cu care au plecat pe câmpul întins. Noi, piloţii, am rămas la elicoptere, de unde urmăream cu interes desfăşurarea vânătorii. Observăm cum din faţa maşinilor îşi luau zborul dropiile cât curcanii şi urmărirea a început.

A durat mult până să auzim primul foc de armă şi a trecut şi mai mult până ce prima dropie a fost doborâtă. La orele prânzului ne-am întâlnit cu toţii la gustare, după care Nicolae Ceauşescu mă întreabă:

„- Ce-ar fi să încercăm să vânăm dropiile din elicopter?" I-am raportat că putem încerca, dar să respectăm câteva reguli de bază:

- Vânătoarea se poate executa numai de pe scaunele din spate, unde există uşa culisantă, prin deschiderea căruia poate fi mânuită arma;

- Cei ce vânează, obligatoriu, vor fi legaţi cu centurile de siguranţă;

- Atenție deosebită la cei ce trag cu arma, ca în viraj să nu tragă în elicea portantă.

Nicolae Ceauşescu a fost de acord cu aceste reguli, aşezându-se pe scaunul din stânga spate şi legându-se, pentru prima dată, cu centura de siguranță.

A încercat câteva manevre cu arma de vânătoare în toate direcțiile, după care a cerut să se decoleze. După decolare se observă, nu la mare distanță, cinci dropii pe câmp, care imediat ce elicopterul s-a apropiat şi-au luat zborul. Am izolat de curând o dropie dintre cele mai mari şi căutam ca prin zborul elicopterului în formație cu ea, dropia să fie cât mai mult în bătaia puştii. Nicolae Ceauşescu a tras primul foc, dar n-a nimerit-o, l-a tras pe al doilea, la fel, în schimb, la al treilea foc, a doborât dropia. Am aterizat lângă ea, tehnicul de bord a coborât şi a adus dropia în cabină. Nicolae Ceauşescu a dat ordin să se repete operațiunea. Am decolat şi când am descoperit un alt cârd de dropii am procedat la fel. De data aceasta, fiind mai antrenat în zborul în zig-zag al acestor mari păsări, am ținut dropia cât mai mult în bătaia puştii, dar şi Nicolae Ceauşescu, ochind tot mai bine, a reuşit la al doilea foc să doboare dropia. S-a procedat ca la prima, tehnicul de bord ducându-se după ea.

La cererea lui Nicolae Ceauşescu, am decolat din nou şi imediat ce am descoperit dropiile, ca urmare a antrenării, dropia a fost doborâtă la primul foc de armă. Am aterizat şi Nicolae Ceauşescu coboară din elicopter spunând că: „*- N-are rost să mai rămân pentru că lupta nu este egală*”, şi într-adevăr lupta nu mai era egală, dacă la vânătoarea din maşină i-a trebuit trei ore până a reuşit să vâneze o dropie, iar la această vânătoare din elicopter, în cele 30 de minute de zbor a vânat 3 dropii. De aici, se poate trage concluzia că Nicolae Ceauşescu

vroia să respecte cât de cât legea nescrisă a vânatului, aceea de a i se da şi acestuia o şansă de scăpare.

A mai executat vânătoare din elicopter în județul Argeş, când a văzut, în timpul zborului, o turmă de porci mistreți. Din elicopterul IAR 330-Puma se putea vâna mult mai bine. A întrebat dacă poate să facă acest lucru, aşa de formă, că doar ştia că nu-l împiedică nimeni. A ucis atunci din aer 3 porci mistreți şi era foarte încântat de reuşită.

Alte misiuni la vânătoare cu Ceauşescu

Vânătoarea, pentru Nicolae Ceauşescu, a fost o mare pasiune şi executam cu elicopterul în fiecare săptămână astfel de misiuni, vânătoarea fiind funcție de sezon: la urşi, capre negre, mistreți, căprioare, cerbi, fazani, prepelițe sau dropii.

Locurile de vânătoare erau îngrijite în tot timpul anului de reprezentanți ai Ocoalelor Silvice. Aceştia aveau grijă ca animalele sălbatice din acele zone să aibă hrană îndestulătoare şi în timpul vânatului, gonacii, selecționați din zonă, dirijau animalele în bătaia puştilor.

Cea mai mare satisfacție o avea preşedintele atunci când mergea la vânătoare de urşi. Vânătorile de urşi

se organizau primăvara şi toamna, mai ales în pădurile din Județele Argeş, Covasna, Harghita, Braşov, Buzău şi Sibiu. În aceste județe, vânătorii şefi întocmeau hărți, ca la armată, cu zonele unde se găsesc animalele, locurile de vânătoare, amplasarea gonacilor organizați ca pe un camp de luptă şi direcțiile de vânat. Acestea erau prezentate preşedintelui când mergea la vânătoare. Urşilor li se punea la dispoziție hrană în anumite locuri şi la anumite intervale de timp pentru a se deprinde cu un program, astfel că la vânătoarea prezidențială, liberii urşi erau ademeniți să vină în locurile şi la orele fixate. Uneori animalele erau sedate pentru a fi o țintă mai uşoară. La vânătoare, trăgea cu arma numai Ceauşescu. Şi tragea aşa de multe cartuşe încât făcea rană la degetul cu care apăsa pe trăgaci. Asta a fost la început, deoarece după aceea, doctorul îi punea leucoplast în jurul degetului respectiv.

În punctele unde se organiza vânătoare de urşi se găseau foişoare. Acestea aveau o încăpere prevăzută cu un geam către direcția vânatului. De la foişor, pornea un cablu pe scripete până la 100 de metri distanță pe care se atârnau bucăți de carne de cal, aceşti cai trebuind să fie oricum sacrificați din diferite motive. Cu ajutorul scripetelui, pădurarul ducea la ore stabilite bucata de carne, obişnuind animalul să găsească hrană numai la acele ore şi în acele locuri. Carnea era cărată cu scripetele, fiindcă dacă o ducea omul, era riscul ca ursul să simtă miros de om şi astfel să nu mai vină la hrană. Uneori, vânătorii cereau să se vină la vânat întrucăt nu mai aveau ce să dea de mâncare animalului. Un vânător din județul Argeş spunea că un urs, căruia i-a dat câte 8 kg carne de cal pe zi, a mâncat 26 de cai, şi animalul a ajuns la performanța să nu întârzie nici un minut față de ora stabilită. Legat de aceasta, după

o vânătoare de urşi, când Ceauşescu s-a întors la elicopter, unul din membrii echipajului l-a întrebat: *„A venit ursul, tovaraşe preşedinte*?" şi Ceauşescu, bine dispus, a răspuns: *„A fost mai punctual decât sunteți voi piloții*!"

În unele zone fuseseră construite locuri de pândă pentru şeful statului, cu încălzire, loc de odihnă şi grup sanitar.

La finalul vânătorii, pădurarii aranjau prada pentru poză.

La dispoziția preşedintelui au fost rezervate 112 fonduri de vânătoare în toată țara şi avea 36 de vile. Prim secretarii de județ se străduiau să organizeze locuri de vânătoare în județ şi se întreceau, ştiind că-i place, să-l invite la împuşcarea animalelor.

Atunci când la vreo vânătoare se aştepta să se risipească ceața, sau să vină ursul sau alt animal la mâncare, Ceauşescu obişnuia să joace cărți, mai mult şeptic, cu însoțitorii. Alteori, Nicolae Ceauşescu îi culegea soției cate un buchet de flori de pe poteci şi din poieni de munte, pe care-l oferea la întoarcerea acasă, de față cu aghiotanții şi personalul rezidenței, un gest romantic care îi impresiona pe martori.

Uneori, la misiunile de vânătoare, participau şi şefi ai altor state.

Pilotul colonel Ilie Cârstea ne-a povestit despre misiunea de vânătoare desfăşurată cu Nicolae Ceauşescu şi prințul moştenitor al Iranului.

Acesta, profitând de bunele relații dintre România şi Iran, venise în țara noastră cu intenția de a-şi completa colecția trofeelor de vânătoare cu un trofeu de capră neagră. Au aterizat în Munții Retezat, ştiindu-se că acolo sunt cele mai multe capre negre.

Am făcut deplasarea cu elicopterul, am ochit din aer locul unde să aterizez, pe un vârf din Munții Retezat, şi am aterizat direct, fără a mai face un tur de recunoaştere deasupra locului respectiv, aşa cum trebuie procedat, conform instrucțiunilor de aviație. Am procedat aşa pentru a nu speria vânatul cu zgomotul produs de elicopter. Zborul cu elicopterul în munți, la joasă înălțime, este foarte dificil, datorită curenților ascendenți şi descendenți foarte puternici, care acționează asupra elicopterului, existând riscul în orice moment să te prăbuşeşti. Dar fiind foarte antrenat la zborul la munte am executat zborul şi aterizarea cu atâta siguranță şi precizie, încât prințul a rămas foarte impresionat.

După puțin timp de la plecarea pasagerilor, se aude prima împuşcătură, iar după vreo 30 de minute s-au întors la elicopter foarte supărați, deoarece vânatul a căzut în prăpastie. Caprele negre se urcă în munți pe creste cu înclinare de peste 80°, creste care sunt aproape pe verticală, şi această urcare o fac cu o dexteritate incredibilă. Auzind motivul acestei supărări i-am raportat prințului că aceasta nu-i nicio problemă, fiindcă putem merge cu elicopterul după vânat. Auzind aceasta, prințului nu-i venea a crede că este posibil aşa ceva, doar şi el zburase cu elicopterul şi a mărturisit că are brevet de pilot de elicopter, dar nici el şi nici alt pilot din Iran n-ar fi în măsură să execute zbor în astfel de condiții.

S-au urcat cu toții în elicopter şi după decolare am intrat cu elicopterul în văgăuna respectivă şi, imediat ce a văzut vânatul, am căutat un loc propice

aterizării lângă el. Capra neagră a fost urcată în elicopter şi după decolare prinţul privea peste tot bogăţia vânatului din zonă.

La un moment, dat prinţul vede un grup de capre negre şi cere să se aterizeze în locul acela, dacă se poate. Am văzut un bolovan mai mare, bolovan de munte şi am aterizat pe el.

Vânătoarea a continuat şi la întoarcere, prinţul a zis că aflase de România că este bogată în animale sălbatice, mai ales în capre negre, dar nu-şi putea închipui că ţara noastră este atât de frumoasă şi bogată din acest punct de vedere.

A subliniat şi măiestria piloţilor români şi tocmai de aceea prinţul i-a propus lui Nicolae Ceauşescu să accepte ca un pilot bun de elicopter să meargă în Iran, pe o perioadă de 2-3 ani, pentru a instrui piloţii să zboare la nivelul piloţilor români, fiind dispus să plătească pentru aceasta 10.000 de dolari pe lună, din care 5.000 statului şi 5.000 pilotului. Văzând că Nicolae Ceauşescu nu este de acord a propus 12.000 de dolari, dar Nicolae Ceauşescu n-a vrut nici în aceste condiţii să accepte.

Pentru noi, piloţii României, a fost o mândrie astfel de aprecieri la adresa noastră, făcute de personalităţi ai altor state.

De altfel, în misiunile pe care le-am executat împreună cu alţi piloţi militari străini, aceştia aveau numai cuvinte de laudă la adresa noastră.

Ultima vanatoare a lui Ceausescu, la capre negre, a fost în octombrie 1989, în judeţul Argeş, pe platforma Capra din localitatea Arefu. În această renumită rezervaţie naturală, pe lângă capre negre, se găsesc şi urşi, cerbi, căprioare, râşi, lupi, mistreţi si vulpi. La această vânătoare la care au participat sute de gonaci, Ceauşescu a împuşcat zeci de capre negre.

Altădată, povesteşte pilotul colonel Ilie Cârstea, am fost în vizită de lucru cu familia Ceauşescu în localităţi din Dobrogea, fiind vizitate diferite ferme de animale şi peste tot, grupuri de copii ofereau flori distinşilor oaspeţi. La Albeşti, o localitate din Dobrogea, s-a evidenţiat dintre toţi o fetiţă de 5-6 anişori, foarte dezgheţată, care a răspuns curajos la toate întrebările puse de familia Ceauşescu. Întrebată dacă ar vrea să meargă cu ei cu elicopterul, aceasta a răspuns că i-ar face mare plăcere. Atunci Nicolae Ceauşescu a invitat-o să urce în elicopter şi am plecat cu toţii la Neptun. După aterizare Nicolae Ceauşescu mi-a spus să aştept până vine înapoi fetiţa şi să o duc înapoi la părinţii ei.

Am aşteptat circa două ore până ce s-au întors soţii Ceauşescu cu fetiţa, iar în spatele lor alte două persoane încărcate cu fel de fel de pachete. Una dintre cele două persoane s-a urcat cu fetiţa în elicopter, iar la Albeşti a coborât împreună cu fetiţa şi cu pachetele oferite de familia Ceauşescu părinţilor fetiţei.

Nu era prima dată când Nicolae şi Elena Ceauşescu îmbrăţişau şi sărutau câte un copil, care-i oferea flori, în schimb această fetiţă, prin felul ei de a fi, a obţinut de la familia prezidenţială ce nu a obţinut niciunul până atunci.

În fiecare an, Nicolae şi Elena Ceauşescu, petreceau concediul câte o lună de zile, iarna, începând cu întâi ianuarie la vila de la Predeal şi o lună, vara, luna august, la vila de la Neptun.

În aceste perioade noi, piloţii, stăteam, prin rotaţie, câte o săptămână, câte două echipaje la Predeal sau la Neptun, deoarece Ceauşescu executa misiuni de vânătoare şi vizite de lucru, de la Predeal în localităţile din Ardeal, iar de la Neptun în Dobrogea, Muntenia şi Moldova.

Vila de la Neptun avea ieşire direct pe plajă, care se întindea pe o suprafaţă de aproximativ un

hectar. Plaja avea un nisip foarte fin şi era îngrădită stânga-dreapta. Uneori, la Neptun Nicolae Ceauşescu convoca duminica demnitarii mai apropiați pentru petrecerea timpului liber.

Când jucau volei, în echipe intrau şi aghiotanții lor, pentru a face două echipe. Ceauşescu îşi alegea întotdeauna locul lângă plasă. După volei urma o baie în mare, masa, somnul şi seara jucau şah sau şeptic.

În perioada în care soții Ceauşescu mergeau la mare, uneori erau aduse si mamele lor. Odată, când a plecat de la Neptun la Bucureşti, mama lui Elena, Lixandra, a venit la elicopter cu un şorț cum au femeile la țară. A băgat mâna in buzunar şi a luat mai multe prune şi întinzând mâna spre membrii echipajului, a zis: „*Luați, mamă, prune de la Nicu din curte! Sunt coapte si bune*." Apoi a scos un pachet de țigări Kent, şi-a aprins o țigară şi a zis: „Iar *mergem cu pasărea la Bucureşti!"*-referindu-se la elicopter. În vara anului 1989, Lixandra, care se mişca greoi şi foarte încet, s-a prezentat la elicopter însoțită de o asistentă. Apoi a venit Elena împreună cu prof. dr. Proca, renumit specialist în tratarea bolilor de rinichi. Elena şi-a sărutat mama şi i-a zis: „*La mulți ani, mamă*!" „*Da, de ce-mi spui asa?"* a întrebat mama ei. „*Ți-am spus si eu aşa*!" a zis Elena, ascunzând să-i spună că în acea zi bătrâna împlinea vârsta de 100 de ani, deoarece orice emoție puternică îi putea dăuna sănătății. În timpul zborului, asistenta a servit echipajul cu o cutie de bomboane de ciocolată, spunând că sunt din partea mamei Elenei.

La o misiune de vânătoare de cerb, executată toamna în Munții Gurghiului, povesteşte colonelul Ilie Cârstea, Nicolae Ceauşescu vede pe dealurile şi câmpiile din Județul Harghita mai multe grupuri de femei la secerat. Fiind deja toamnă, Nicolae Ceauşescu a rămas foarte mirat şi ordonă să aterizez

în apropierea unui grup. După aterizare, a coborât din elicopter şi s-a îndreptat către grupul cel mai apropiat de femei, fiind însoțit de doi demnitari, aghiotant şi de mine. Ajunşi în apropierea grupului de femei, trecute toate de 60 de ani, au rămas cu toții extrem de mirați, întrucât nu se puteau înțelege, ele neştiind nicio boabă româneşte, iar ei necunoscând maghiara lor, noroc cu unul dintre demnitari care ştia ceva maghiară şi făcea pe translatorul.

Nicolae Ceauşescu dorea să ştie ce fel de seceriş se face acum, aşa de târziu. După alte câteva întrebări şi răspunsuri una dintre femei îngenunchează în fața lui Nicolae Ceauşescu şi, punând mâna pe pantoful său, zice ceva pe ungureşte, iar demnitarul îi traduce: *„- Acum pot muri liniştită că am avut norocul de a-l vedea şi a-l atinge pe preşedintele țării!"*

Mergând spre elicopter Nicolae Ceauşescu zice: *„- Sunt sigur că Ludovic Fazekaş nici nu cunoaşte situația acestor culturi, probabil că nici nu le are în evidență, deoarece el încă din iulie a declarat secerişul încheiat în județul Harghita. Cred că şi alți prim secretari fac la fel, raportează fără să le verifice."*

De multe ori, în misiunile executate în județele Harghita şi Covasna, localnicii de etnie maghiară manifestau multă dragoste față de Nicolae Ceauşescu, bărbați şi femei îmbulzindu-se care mai de care să dea mâna cu el.

Odată, într-o vizită de lucru la Cristuru Secuiesc nişte femei, între 60-70 de ani, au îngenuncheat în fața lui Nicolae Ceauşescu şi i-au pupat mâinile, altele se îmbulzeau să-i atingă hainele, de parcă ar fi fost sfintele moaşte. Nicolae Ceauşescu nu se aştepta la asemenea primiri din partea unor minorități naționale.

De acolo am decolat spre Toplița unde urma să viziteze o mină, timp suficient ca noi după aterizare să servim o gustare la iarbă verde, în nişte locuri de o frumusețe greu de descris. În timp ce ne-am apucat de mâncat nici nu ne-am dat seama, că ne-am trezit în spatele nostru cu Nicolae Ceauşescu, care fără nicio altă întrebare zice: *„- Ei da, aşa mi-ar plăcea şi mie să mănânc, la iarbă verde!”* Ne-am ridicat în picioare şi fără a sta prea mult pe gânduri i-am răspuns printr-o întrebare: *„- Păi, cine vă poate opri pe dumneavoastră să serviți ce vreți şi unde vreți!?” „- Protocolul* – răspunde dânsul – *nu te lasă să faci ce vrei tu, cu cât funcția este mai mare cu atât te îngrădeşte mai mult!”*

Încrederea preşedintelui în elicoptere a crescut în mod progresiv. Soții Ceauşescu se obişnuiseră cu elicopterul foarte mult. Până şi distanțele mici, care altădată erau parcurse cu maşinile, ei solicitau elicopterul pentru deplasări la vilele de la Scroviştea, Snagov, chiar şi în Bucureşti la reşedința din Bulevardul Primăverii, la Sala Palatului sau la Sala Polivalentă. Foloseau elicopterul şi pe aceste distante mici, pentru a evita ştrangularea circulației rutiere, deoarece în cazul deplasării pe roți se oprea circulația în porțiunile respective, uneori cu 30 de minute înainte.

Tot colonelul Ilie Cârstea ne-a povestit că o dată, în timp ce era cu elicopterul la vânătoare de urşi în Munții Buzăului şi aştepta venirea pasagerilor, piloții sunt chemați de aghiotantul lui Nicolae Ceauşescu la masă, organizată într-o poienița la iarbă verde. Când am ajuns, Nicolae Ceauşescu le spune să ia loc la masa respectivă, arătându-le locul din fața dânsului, locuri care de regulă sunt pentru alte persoane VIP. Nicolae Ceauşescu era bine dispus şi avea poftă de glume. La masă era o atmosferă plăcută

şi nimic nu prevestea ce avea să se întâmple. Se făcea un fel de analiză a vânătorii şi erau scoase în evidență calitățile lui Nicolae Ceauşescu de cel mai mare vânător.

Cât timp s-au servit aperitivele totul a decurs normal, dar a venit rândul tradiționalelor sarmale. Chelnerul, un băiat tinerel şi timorat de cinstea de a-l servi pe şeful statului, când să-i pună sarmalele în farfurie a scăpat o sarma pe haina lui Nicolae Ceauşescu. Foarte calm, a dat haina de pe el şi a spus să fie spălată, timp în care toți din suită căutau să-i curețe pata de grăsime. Armonia şi buna dispoziție de până atunci au fost înlocuite cu o stare nervoasă şi posomorâtă. I-a fost adusă altă haină şi buna dispoziție s-a reinstalat.

Se zvonea că Nicolae Ceauşescu dispunea de atâtea costume de haine, câte zile într-un an. Nu ştiu cât de adevărate sunt aceste informații, deoarece în mai multe zile din săptămână Nicolae Ceauşescu venea în misiuni în acelaşi costum.

Dar pentru Ceauşescu, plăcerea cea mare era să vâneze şi mai puțin să participe la mesele organizate după încheierea vânatului. Organizatorii doreau foarte mult ca Ceauşescu să participe la o

mică gustare, fiindcă astfel puteau să scadă cu sutele de kg din alimentele de protocol, acestea fiind consumate apoi de ei. Dacă Ceauşescu nu se atingea de nimic, erau cătrăniți fiindcă nici ei nu puteau să se atingă de alimente si băutură, neavând cum să le justifice. De obicei, când pleca în misiuni, lui Ceauşescu i se aducea la elicopter, într-o geantă diplomat, pachet de acasă, făcut de bucătarul lui cu avizul medicului, asta întâmplându-se mai ales când era vânătoarea de o zi sau o noapte.

Altădată, continuă colonelul Ilie Cârstea, într-o misiune DIE, având-i la bord pe preşedintele Poloniei Gerek şi preşedintele Nicolae Ceauşescu, după ce au vizitat unele obiective industriale (pe vremea aceea aveam ce să arătăm) din Braşov şi Sinaia, ne-am îndreptat cu elicopterele spre Munții Buzăului la o vânătoare de urşi, care s-a încheiat cu o masă câmpenească, la care am fost invitați şi noi, piloții, locurile noastre fiind aproape de Nicolae Ceauşescu.

Atmosfera la masă era foarte plăcută, fiind întreținută de un taraf si o cântăreață de muzică populară, foarte frumoasă, încât nici Elena nu s-a

putut abține să nu afirme: *„Frumoasa, a dracului, femeia asta!”* Toată lumea era veselă, mulțumită de rezultatul vânătorii. Se făceau glume ca la vânătoare. La un moment dat Nicolae Ceauşescu întrebă: *„Ce beau piloții*?”. Un pilot răspunde: *„Apă minerală*”, la care Nicolae Ceauşescu fiind bine dispus până atunci, spunându-ne glume, zice: *„- Cine v-a pus să vă faceți piloți, dacă v-ați fi făcut preşedinte ați fi băut şi voi un pahar din acest minunat vin, ca noi ăştilalți!”* Cei de la masă au făcut haz de gluma dânsului, după care Ceauşescu a continuat: *„- Să le dați şi piloților câte o sticlă de vin la pachet!”* Buna dispoziție se citea pe fața tuturor, ceea ce a permis continuarea glumelor şi din partea altor invitați. Au venit la elicopter, însoțiți de taraf şi cântăreață, care cântau de răsuna pădurea.

În timpul zborului, uneori, Nicolae Ceauşescu venea în cabina piloților, se aşeza între piloți şi privea în stânga şi dreapta traiectului. Odată, venind în cabină, ne-a spus: *„- Ce țară frumoasă avem, dar vreau să o facem şi mai frumoasă! Ce fericiți sunteți voi piloții! Admirați privelişti atât de frumoase, la care un om de rând nici nu visează!”*

Pilotul colonel Fitcal Mihai povestea că într-o misiune DIE, având la bord pe Nicolae şi Elena Ceauşescu precum şi alți membri din guvern, au zburat de la Constanța la platforma marină din Marea Neagră. După îmbarcare, tehnicul de bord a făcut instructajul pasagerilor din elicopter privind modul de legare al vestei de salvare pentru a fi folosită în caz de necesitate, vestă obligatorie a se purta de întregul personal când se zboară deasupra mării. Cu această vestă, în caz de catastrofă, nu te duci ca un bolovan la fundul mării ci mult mai lent, având timp să vezi cum mori... Urcați în elicopter, în timpul instructajului,

Elena Ceauşescu se încruntă brusc, fără a bănui cineva motivul. La Bucureşti însă, tehnicul de bord a trebuit să dea socoteală pentru învinuirea adusă de Elena Ceauşescu, aceea că atunci când a făcut instructajul privind îmbrăcarea corectă a vestei de salvare ar fi manifestat lipsă de bun simț şi neruşinare, îndrăznind să spună să introducă cureaua vestei printre picioare şi pentru această „mare greşeală" a fost mutat într-o altă unitate, unde n-a mai trebuit să facă femeilor instructaj privind legarea vestei de salvare.

În misiuni, Nicolae Ceauşescu dădea dovadă de umanitate, vorbea frumos şi respectuos cu membrii echipajului, spre deosebire de ea, care era mai arțăgoasă.

De exemplu, într-o misiune de lucru executată la aeroportul Mihail Kogălniceanu din Constanța, unde se organizase o primire regească, cu gardă de onoare, fanfară, iar în fața acestora un covor roşu era întins pe toată lungimea, după aterizare au fost respectate indicațiile dispecerului de sol, care făcea semne cu fanioanele ca să se ruleze cu elicopterul până la locul fixat. Dar organizatorii nu s-au gândit că suflul elicei portante va deranja covoraşul. Când au văzut că începe să se ridice capul covorului piloții au oprit elicopterul, deşi dispecerul de sol îi chema mai departe. În acel timp, Elena Ceauşescu îşi băgă capul în cabina piloților şi strigă: *„- Unde mai mergeți? Nu vedeți ce faceți?"* – la care Nicolae Ceauşescu, fiind în cabină între cei doi piloți, răspunde: *„- Taci, dragă, din gură, nu vezi că aici i-a chemat!?"*

În unele misiuni, Elena Ceauşescu întreba la ce oră ajungem la destinație şi dacă întârziam cu 1-2 minute, datorită condițiilor meteo întâlnite pe traiect, făcea observație piloților, dar tot Nicolae Ceauşescu, care stătea de regulă în cabina piloților, sărea în

apărarea noastră, spunând că pe traseu am întâlnit fenomene periculoase zborului şi au trebuit ocolite.

De multe ori, în zbor, Nicolae Ceauşescu cerea să ne abatem de la traiect stânga sau dreapta pentru a putea vedea mai bine recoltele de cereale din zonă. Astfel, într-o misiune a observat cum că pe câmp ardeau paiele de grâu. A ordonat să aterizăm şi, după ce a constatat că paiele puteau fi strânse şi valorificate, s-a interesat de zona respectivă, de ce județ aparține şi a cerut să i se transmită acest lucru de cître prim secretarul de județ Călăraşi, de unde era tarlaua.

De aceea, când mergeam în zborul de recunoaştere cu o zi înainte de misiunea DIE, după aterizare, prim secretarii de județ, unde era misiunea, ne rugau ca să le spunem pe ce traiect vom zbura cu Nicolae Ceauşescu la bord pentru a lua măsuri în consecință în acele zone. În locurile de aterizare şi de primire făceau amenajări speciale, care constau în betonarea aleilor, plantarea unor copaci, arbuşti, gazon şi flori. A doua zi nici nouă nu ne venea să credem ce era cu o zi înainte şi ce era atunci, locurile respective erau de nerecunoscut.

Amenajarea elicopterului militar Alouette în variantă utilitară

În 1975 Nicolae Ceauşescu a cerut să se modernizeze agricultura şi în acest sens să fie efectuate lucrări aero-chimice cu elicopterul, pe suprafețe agricole cât mai mari din țară.

Autoritățile în domeniu au analizat ordinul lui Ceauşescu şi au ajuns la concluzia că pentru aceste activități trebuie să cumpere de la ruşi cât mai multe elicoptere de tip K-26, elicoptere echipate pentru

astfel de misiuni avio-chimice, aceste concluzii fiind prezentate lui Ceauşescu.

În acel an, 1975, într-o misiune de zbor executată cu elicopterul Alouette(IAR-316B), elicopter care se construia la Ghimbav-Braşov în cooperare cu francezii încă din anul 1971, Nicolae Ceauşescu îl întrebă pe pilot cu ce viteză şi la ce înălțime poate să zboare acest tip de elicopter. Pilotul îi răspunde că poate zbura între 0 km/h până la 210 km/h, acesta fiind ecartul de viteză al acelui tip de elicopter şi că alte tipuri de elicoptere pot zbura până la 320 km/h, iar înălțimea de zbor este de la sol până la 5.500 m. Ceauşescu se interesează cât timp poți să zbori sub 100 km/h şi sub 50 m, iar pilotul îi răspunde că nu sunt restricții, bineînțeles până se termină petrolul. Atunci, Nicolae Ceauşescu îi cere pilotului să zboare la diferite viteze şi la diferite înălțimi, exact cum se cerea la agricultură şi a fost foarte mulțumit de evoluțiile elicopterului.

La câteva zile după acea misiune, fabrica de elicoptere de la Braşov a primit ordin de a prezenta lui Nicolae Ceauşescu în termenul cel mai scurt o variantă de amenajare a elicopterului Alouette ca elicopter agricol.

Ceea ce s-a şi întâmplat şi, începând din anul 1976 misiunile avio-chimice erau executate cu elicoptere româneşti, fiind economisite sume foarte mari de valută cu care trebuia să achiziționăm elicoptere ruseşti, care executau până atunci astfel de misiuni.

Deasemenea, pentru a economisi importante sume de bani, s-a luat hotărârea ca astfel de misiuni avio-chimice să fie executate şi de către piloți militari, aceştia având posibilitatea să se antreneze în zbor şi

în acelaşi timp să execute misiuni în folosul agriculturii.

Atunci se executau astfel de misiuni avio-chimice cu elicopterul pe 80% din suprafața agricolă a României, astăzi se execută pe suprafețe de 3% şi-n aceste condiții vrem să avem recolte mari la hectar.

III
Despre familia Ceauşescu

Nicolae Ceauşescu s-a născut în 26 ianuarie 1918 în localitatea Scorniceşti, județul Olt, într-o familie cu 10 copii. Părinții lui, țărani săraci, abia găseau ce să le pună pe masă, mâncarea de bază fiind mămăliga. Dormeau pe lavițe întinse pe lângă pereții casei cu două încăperi. Ceauşescu nu a avut cărți şi adesea mergea la şcoală desculț. La 11 ani, după ce a făcut 4 clase în sat, s-a mutat, în Bucureşti, la sora şi cumnatul lui, la care era ucenic în ale cizmariei, apoi a mers la alt cizmar, membru activ al P.C.R., unde a efectuat multe misiuni conspirative. Era considerat de comuniştii vremii ca: "*Unul din cei mai neânfricați luptători ai tineretului român pentru revendicările lor*". Pentru acțiunile lui din acea perioadă, Ceauşescu a făcut 7 ani de închisoare în mai multe penitenciare din țară. La Doftana îi cunoaşte pe Gheorghe Gheorghiu Dej, Emil Bodnăraş, Alexandru Drăghici, Chivu Stoica, Gheorghe Apostol şi Alexandru Moghioroş, toți ajunşi la conducerea țării după 1945.

În august 1939, în Bucureşti, pe stadionul Ministerului Muncii, a avut loc o serbare câmpenească a breslei lucrătorilor din industria pielăriei şi încălțămintei, la care au participat peste

1000 de muncitori. La acea serbare a fost aleasă ca "Regină a Muncii" viitoarea soție a lui Ceauşescu, Elena Petrescu, muncitoare şi ea la o fabrică din Bucureşti.

În august 1944, Ceauşescu a fost eliberat din închisoare şi de atunci a început urcuşul lui. Sub aripa protectoare a lui Gh. Gh. Dej, Ceauşescu, un om tenace, ambițios, încăpățanat, cu un real instinct pentru putere, s-a zbătut, a muncit şi s-a ridicat pas cu pas: la 27 de ani, era membru în conducerea UTC si al CC al PMR; la 28 de ani, deputat în Marea Adunare Națională; la 31 de ani, ministru adjunct al apărării, când este făcut general; la 36 de ani, secretar al CC al PMR; la 37 de ani, în 1955, a fost promovat ca membru în Biroul Politic al PMR. În martie 1965, la trei zile dupa moartea lui Gh Gh Dej, Ceauşescu este ales în funcția de secretar general al PMR.

Printre primele acțiuni, odată ajuns la putere, Ceauşescu schimbă denumirea Partidului Muncitoresc Român în Partidul Comunist Român şi decide schimbarea numelui oficial al țării din Republica Populară Română în Republica Socialistă România. În 1967 ocupă funcția de preşedinte al Consiliului de Stat. În 1974 se instituie funcția de preşedinte al RSR, iar Nicolae Ceauşescu este ales în unanimitate şi devine primul preşedinte al Romaniei. În 1973 intră în Comitetul Executiv şi Elena Ceauşescu, care avea să devină a doua putere în stat în anul 1979.

Soții Ceauşescu locuiau în vila din cartierul Primăverii, Bucureşti, iar sâmbata şi duminica, în vila de la Snagov.

În curtea unde era vila lor din cartierul Primăverii, Bucureşti, a fost construită o casă pentru mama Elenei Ceauşescu, care stătea la etaj, şi părinții

din Scorniceşti ai lui Nicolae Ceauşescu, care stăteau la parter. Lor li se aducea mâncare gătită, pe care o comandau din timp de la cantina gospodăriei de partid.

Lixandra, mama Elenei, era bisericoasă, ținea posturile şi mergea la slujba de duminică la bisericuța din Dorobanți, peste drum de Liceul I.L. Caragiale.

Tatăl preşedintelui, Andruța Ceauşescu, a fost o perioadă, înainte de 1940, primar al Scorniceştiului, dar din cauza băuturii si fiindcă era slab orator, a fost schimbat. După 1950 a fost adus împreună cu soția la Bucureşti. O vreme, nea Andruța, frecventa un bufet din Calea Dorobanților, nu departe de acea bisericuță. La bufet, fiind recunoscut, muşterii şi chelnerii îl cinsteau cu plăcere şi, de multe ori, mergea acasă rupt de beat. Nu ştiu care era venitul lui lunar, dar al lui Nicolae Ceauşescu era de 18000 de lei, iar al Elenei era 16000 lei. Salariul mediu pe economie era de 3000 lei. Fiind bine instruit, niciodată nu înjura şi nu făcea scandal pe stradă, decât după ce intra în curte. Acolo înjura, urla şi declara în monologurile sale de beţiv că n-are de ce să meargă la Nicolae, ajuns acum mare domn şi că n-are nevoie de el, se descurcă singur. În ultimii ani ai vieții, Andruța a fost consilier parohial la Scorniceşti până la moartea sa, 1969. A fost înmormântat după tradiția creştină, cu mai mulți popi.

Mama lui Ceauşescu, Alexandrina, a murit în anul 1977, la vârsta de 89 de ani. Din filmările făcute în acele momente, pe trupul defunctei a fost pusă o icoană, iar la capătul mormântului, o cruce. Pe timpul slujbei, în timp ce preotul cadelnița, parcă Ceauşescu din clipă în clipă voia să-şi facă cruce. La parastasul mamei, Ceauşescu a plecat cu elicopterul de la Bucureşti la Scorniceşti. Colonelul pilot Popa

Alexandru povestea că după aterizarea în spatele casei părinteşti, soţii Ceauşescu au fost întâmpinaţi doar de membrii familiei. Sora lui, Elena Bărbulescu, a adus membrilor echipajului o tavă plină cu şorici şi carne prăjită şi o farfurie cu cozonaci, zicând: *„Serviţi, vă rog, pentru sufletul mamei noastre, Dumnezeu să o ierte!"* Mama lui Ceauşescu, Alexandrina, era o femeie foarte credincioasă, cu frica de Dumnezeu. În memoria părinţilor lui, Nicolae Ceauşescu a dispus construirea unei biserici în Scorniceşti. Şi la înmormântarea mamei lui, ca şi a tatălui, a organizat o slujbă religioasă, oficiată de preoţi.

Despre familia Ceauşescu, multe lucruri sunt relatate de menajera lor, ardeleanca Suzana Andreiaş, şi în cartea La curtea lui Ceauşescu scrisă de Maria Dobrescu.

Nicolae Ceauşescu nu călca prin casa părinţilor prea des, iar pe ei în vila lor îi poftea doar la aniversări. Elena Ceauşescu îşi vizita des mama. Acolo afla şi năzdrăvăniile socrului. Astfel că, după un timp, acel birt unde-şi petrecea Andruţa câteva momente plăcute ale vieţii, a fost transformat în lacto-bar, laptele fiind băutura cu care nea Andruţa nu se înţelegea, astfel că nu mai trecea pe acolo. De mila lui, mama lui Elena îl mai servea uneori cu ţuică. Îi mai aducea şi menajera câte-o sticlă în poşetă, fiindcă făcea urât când nu avea ceva de băut.

Bietul bătrân nu s-a obişnuit niciodată în palatul fiului şi nurorii. Îi părea rău că a fost adus din căsuţa lui de la Scorniceşti la palatul din Bucureşti, acesta fiind, după cum spunea el, domiciliu forţat. Ajunşi bolnavi, părinţii lui Nicolae Ceauşescu au petrecut câţiva ani internaţi în sanatoriul din Otopeni. Acolo a stat vreme lungă înaintea morţii şi Lixandra, ţintuită la pat de o paralizie. În august

1989, mama Elenei, a împlinit 100 de ani. În acea perioadă era la mare, şi chiar de ziua ei a fost transportată cu elicopterul de la Neptun la Bucureşti. Era paralizată şi se mişca foarte greu.

Vila de la Snagov nu era aşa de mare cum afirmau unele persoane la televizor, după Revoluție. Avea cinci dormitoare şi toate obiectele din vilă erau de producție românească. Covoarele erau fabricate la Cisnădie, iar gresia şi faianța erau de la Cesarom Bucureşti. Nu aveau niciun obiect din aur sau poleit cu aur, aşa cum se arăta la televizor după 1990. Lui Ceauşescu i s-a propus să fie aduse covoare, faianță, gresie şi instalații sanitare din străinătate, dar el a zis: "*Nu, produsele româneşti sunt mai bune decât cele străine, sunt realizate de poporul român şi econosim şi valută!"* Sunt astăzi în România mulți îmbogățiți în urma afacerilor necurate cu statul, adică şi cu banii unor persoane care n-au unde dormi şi ce mânca, şi aceştia şi-au construit palate mult mai impunătoare decât vila de la Snagov, iar materialele de construcție şi obiectele interioare le-au adus din străinătate. Aşa înțeleg ei democrația, unii să se imbuibe iar alții să moară de foame în stradă.

La vila de la Snagov, aveau o grădină unde se plimbau de multe ori împreună. Uneori sâmbăta după-amiază şi duminica, convocau alți demnitari şi jucau volei, şah, rummy şi şeptic. Alteori, duminica dimineața, Nicolae Ceauşescu cobora singur din dormitor la televizorul din sufragerie ca să vizioneze *„Viața satului"*.

În apropierea vilei lor era o căsuță unde stăteau ofițerii de securitate de la Direcția a V-a, care-i păzeau, bucătarul şi medicul lui. Aceştia mergeau de fiecare dată cu ei în misiuni. De la ei aflam şi noi multe lucruri inedite din viața Ceauşeştilor.

Familia Ceauşescu era aprovizionată cu legume, carne, lapte şi ouă de la ferma aflată în partea de nord a Bucureştiului, între Băneasa şi Otopeni. Lapte consuma de la o singura vacă, pe nume Joiana, care era îngrijită special de 2 persoane şi i se făcea control medical în fiecare lună.

Şi acasă soţii Ceauşescu aveau un regim alimentar echilibrat, bazat mai mult pe legume, lactate şi fructe. Luau micul dejun împreună, de asemenea, la prânz se întorceau acasă amândoi şi prânzeau. Nu pofteau mâncăruri deosebite la masă. Zi lucrătoare ori sărbătoare, nu lipsea de la prânzul Ceauşeştilor ciorba de ştevie, de lobodă, de salată, ori de zarzavat acrită cu borş. La felul doi, de obicei se serveau alte verdeţuri: mâncare de spanac cu ochiuri de ouă, ardei umpluţi sau mâncare de urzici. Uneori, de la fiertura urzicilor, Ceauşescu cerea să bea zeama. Doar sâmbăta şi duminica mai mâncau carne, mai ales pulpe de pui umplute, piftie de crap, ştiucă umplută cu carne de şalău şi în special papricaşul de pui şi sarmale în foi de viţă. Aveau obiceiul să mănânce la ore fixe. La desert preferau dulciuri făcute în casă, mai ales plăcintă cu brânză sau minciunele.

Menajera lor povestea că dulcele preferat al Elenei Ceauşescu era coliva. Aflând că în Ardeal, de pomana morţilor, se oferă colaci nu colivă, Elena Ceauşescu, într-o zi, bine dispusă fiind, s-a suflecat la mâini şi i-a arătat menajerei reţeta de preparare a colivei, menajera povestind: *„Mi-a spus să spăl arpacaşul în nouă ape şi să-l pun la fiert cu apă cât să nu treacă peste el. După două-trei clocote să iau spuma de deasupra. Când văd că s-a umflat grâul, să-i pun un capac şi o cârpă deasupra. El înfloreşte. Dacă văd că are prea multă zeamă, îl mai las să mai fiarbă un pic, la un foc mai mic sau cu o tablă dedesubt. Apoi,*

să dau nuca la cuptor, care-i dă un gust de alune şi să o dau prin maşină. Mi-a arătat cum să pun nucă, lămâie, zahăr, vanilie, cum s-o ornez cu ciocolată deasupra şi cu bomboane fondante. Cofeturile pentru ornat erau aduse din străinătate, de translatoarea de limba engleză."

Deserturile preferate ale lui Nicolae Ceauşescu erau: porumb fiert, floricele, cozonac cu nucă şi clătite. După prânz, Nicolae Ceauşescu dormea o oră jumate – două şi după aceea se întorcea la serviciu.

Soţii Ceauşescu se îmbrăcau şi se dezbrăcau singuri, nu admiteau să fie ajutaţi de personal. El îşi punea seara hainele în perfectă ordine pe umeraş şi făceau baie în fiecare seară. Nicolae Ceauşescu nu se parfuma deloc, folosea doar deodorante cu vaporizator.

Menajera Suzana Andreiaş, stătea în acelaşi bloc şi pe acelaşi palier cu lăzuranul Aurelu Moţului, col ing Tiba Aurel, şi-i povestea că uneori Ceauşescu îi spunea să ducă costumele lui roase la mâneci, la un atelier de croitorie, pentru a fi reparate. Tot menajera îi spunea că Ceauşescu nu ieşea din vorbele Elenei, ce spunea ea era ordin. Imediat după problemele de la Timişoara, Ceauşescu a fost rugat de către copiii lor, Valentin şi Nicu, să renunţe la funcţie, dar acesta i-a trimis la mama lor, Elena, să discute cu ea aceste probleme. Elena s-a enervat, i-a apostrofat spunându-le că dacă nici ei nu susţin cauza lor, ce să mai zică de alţii şi le-a cerut să plece.

Atunci, deşi oficial nu se vorbea de marile sărbători religioase, Nicolae şi Elena Ceauşescu sărbătoreau şi ei Paştele şi Crăciunul. De sărbătorile de Paşte, soţii Ceauşescu mâncau: carne de miel, ouă roşii si cozonac, ca orice familie creştina. De Crăciun, pe lângă alte mâncăruri, serveau şi piftie. Înainte de

Crăciun li se împodobeau pom de iarnă şi le aduceau cadouri şi moş Crăciun şi moş Gerilă.

Nicolae Ceauşescu nu bea alcool, poate cel mult jumătate de pahar de vin roşu, tărie niciodată. El suferea de diabet încă din 1979, însă medicii nu au reuşit să-l convingă să facă tratament cu insulină. Nu accepta decât regimul alimentar, pastilele şi ceaiurile din plante. În aprilie 1989 însă a intrat în precomă diabetică şi au fost convocați la vila din Primăverii, în ziua de 14 aprilie, 18 medici specialişti. Avea glicemia de 396 (față de 120, normalul) şi prof. Mincu a subliniat că este nevoie de insulină, altă soluție neexistând, precum şi un regim alimentar mai strict şi fără alcool. De atunci, când era invitat sau primea delegații, la protocol servea suc roşu de struguri, cu zaharină. La aflarea veştii că Ceauşescu trebuie să treacă pe insulină, Elena nu a fost de acord (nu voia să ajungă dependent de insulină) până nu a cerut opinii ale unor medici străni din Franța, Anglia, Elveția, Germania şi Italia şi părerile acestora au făcut-o să accepte insulina, avertizând-o că fără insulină Ceauşescu ar intra în comă, în interval de 2-3 zile, şi nu ar mai putea fi salvat.

IV
Revoluţia din Decembrie 1989

17 decembrie 1989 - Alarma de luptă "Radu cel Frumos"

În decembrie 1989 eram comandant de escadrilă de elicoptere la unitatea de aviație de la Boteni.O escadrilă este compusă din 12 elicoptere, 36 ofițeri piloți şi 70 de ingineri, subingineri, maiştri militari si subofițeri. În seara de 17 decembrie 1989, (era o zi de duminică), mă găseam acasă împreună cu un bun prieten, comandant al unui regiment de aviație şi cu un cumnat de-al meu, care, având în vedere că se apropiau Sfintele Sărbători de Crăciun, ne adusese bunătăți binşene - preparate de porc şi palincă - a căror faimă este recunoscută în toată țara. Atunci, chiar dacă magazinele erau goale, mesele din casele noastre erau pline, acum magazinele sunt pline, iar mesele multor români sunt goale. Stăteam la masă şi discutam vrute şi nevrute, dar numai despre revolta din Timişoara nu, pentru că nu ştiam absolut nimic. Eram toți în vervă, prietenul spunea că el, înainte de căsătorie, i-a spus viitoarei soții că problemele majore ce se vor ivi în familia lor le va hotărî el, iar cele minore, soția. Când l-am auzit ce

mare bărbat este el în casa lui, i-am zis că şi la noi este aşa şi i-am făcut nevesti-mi un semn discret... Apoi, prietenul zice: "*Sunt căsătorit de 14 ani şi la mine în familie nu a apărut nicio problemă majoră*" şi ne-am pus pe râs, cel mai tare eu şi nevastă-sa, eu de bucurie că mai sunt ca mine unii care au ultimul cuvânt în casă iar ea fiindcă i-au fost scoase în evidență calitățile de mare conducător. A ținut şi ea să sublinieze cât de bine se înțeleg ei doi în familie, spunând:

- *Eu nu m-am certat niciodată cu soțul meu. Când ne contrazicem pentru ceva şi eu am dreptate, el nu mai spune nimic.*

- *Dar când are el dreptate*? întreb eu.

- *Să ştii că asta nu s-a întâmplat încă*, răspunde ea.

Prietenul ne povesteste apoi o situatie hazlie: "Un elicopter a avut un caz special la bord şi echipajul a fost nevoit să aterizeze imediat. A aterizat în parcarea motelului "Sineşti" aflat pe şoseaua Bucureşti- Urziceni. Între timp, în parcare a venit un TIR si şoferul, din neatenție, a atins elicopterul cu maşina. După ce a băut un paharel de țuică şi a servit masa, a dat telefon la directorul întreprinderii unde era angajat, convorbirea dintre cei doi desfaşurându-se astfel:

- *Tovaraşe director, am intrat cu TIR-ul într-un elicopter.*

- *În ce ai intrat!?*

- *Într-un elicopter.*

- *Şi acum unde eşti?*

- *Sunt la motelul Sineşti, unde am parcat să servesc masa si să mă odihnesc peste noapte.*

- *Ai băut ceva?*

- *Doar un păhărel de vodcă şi o bere.*

- Ți-am spus să nu mai bei niciodată nimic, când mergi în cursă, fiindcă aiurezi si spui numai prostii. Aiureala asta le întrece pe toate. Acum du-te şi te culcă, vorbim mâine dimineață, când te trezeşti! Poate visezi iar elicoptere!

- Tovaraşe director, dar...

- Noapte bună!"- a încheiat directorul.

Nevasta colegului ne spune că în satul ei este un om căruia toată lumea îi zice aviatorul. "Fiind mai în vârstă, am crezut că a fost pilot în al doilea razboi mondial şi din curiozitate l-am întrebat pe ce avioane a pilotat. Si atunci el mi-a raspuns: -Fata mea, îți zic aşa fiindcă ai putea fi copilul meu, ținând cont de diferența de ani, să ştii că eu n-am fost pilot, am făcut armata la cavalerie. Dar într-o zi, pe câmpul de luptă, a trecut un avion pe deasupra mea şi uitându-mă după el, am călcat strâmb, am căzut într-un canal şi mi-am fracturat piciorul. Am fost dus repede la doctorul de pe front căruia, ca să mă trateze mai cu atenție, i-am spus că am avut un accident de aviație. Doctorului i-a placut gluma mea şi se lăuda pe la colegii lui că a tratat un aviator şi de atunci aşa mi-a rămas porecla: "aviatorul". Apoi, tot ea, ne spune ce li s-a întâmplat la două luni după căsătorie: Soțul meu, într-o vineri după amiază, era zi de salariu, în loc să vină direct acasă, la nevasta lui, adică la mine, merge la cârciumă cu colegii, unde stă toată noaptea. Sâmbăta dimineața, nedormită, aşteptându-l pe el, pe soțiorul meu scump şi drag, cum intră în casă pe trei cărări, îi fac o morală de zile mari. El încerca să-şi ceară scuze, să se dezvinovățească, să mă calmeze, dar de fapt mă enerva şi mai tare. Şi-n momentele acelea de furie, i-am zis: "Ți-ar plăcea dacă nu m-ai vedea trei sau patru zile?" La care, el răspunde: „N-aş avea nimic împotrivă..." Şi toată sâmbăta nu m-a

văzut. Nu m-a văzut nici duminică, nici luni. Abia marți umflătura s-a mai micşorat, atâta cât să mă vadă cu colțul ochiului stâng... Măi nevastă, nu trebuia să spui întâmplarea asta, ce-o să zică Sandu despre mine, că mă ții sub papuc tot timpul, că nu pot să beau şi eu o bere cu prietenii. În noaptea aceea, unul din colegii cu care am băut, ajuns acasă, a deschis uşor uşa de la apartament ca să nu fie auzit de soție, şi s-a dus în dormitor. Cum a intrat, pe întuneric, a văzut în patul lor patru picioare dezvelite până aproape de genunchi. Aceată privelişte i-a luat mințile, l-a apucat furia, nu se mai putea controla. Deci, asta face nevasta lui, cum pleacă el de acasă, îl înşală cu altul! A luat o mătură şi a început să dea fără milă peste corpurile celor doi până a obosit, apoi, s-a retras în bucătărie şi a încercat să se liniştească la o cafea. Peste câteva clipe intră nevastă-sa, care fusese la baie şi, fără să ştie de grozăviile lui, îl întreabă: "Unde ai fost până la ora asta, fiindcă aseară au venit părinții tăi la noi şi, neavând alt pat, i-am pus să se culce în patul nostru, iar noi o să dormim pe jos în camera cealaltă?" Prietenul, văzându-şi soția teafără şi auzind spusele ei, a făcut alt şoc şi nu ştia ce să zică. Se bucura că nevasta nu-l înşală şi este atât de grijulie cu părinții lui, şi-n acelaşi timp, îl durea inima aflând că şi-a lovit părinții cu atâta brutalitate.

În hărmălaia aia abia am auzit că sună telefonul. M-am dus la telefon şi când am ridicat receptorul am auzit:" *Radu cel Frumos*". Eu am răspuns pe loc "*Sandu cel urât*", crezând că la celălalt capăt al firului este un prieten de-al meu pus pe şotii. Interlocutorul, adică ofițerul de serviciu, însă a rostit apăsat: *"Executați Radu Cel Frumos*!" În acel moment, mie mi s-au muiat pe loc picioarele.

"Radu cel Frumos" era teribila parolă de război, indicativul imperios de alarmare. Dar nu o alarmă de exerciţiu, ci o alarmă reală, de punere pe picior de război. Am crezut că România este atacată, este în pericol. Am îngheţat cu toţii, impresionaţi fiind de grozăvia momentului. Pentru noi sunase goarna războiului. Un asemenea indicativ îngrozitor nu răsunase niciodată în urechile noastre. Am avut totuşi puterea de a verifica autenticitatea indicativului şi i-am comunicat prietenului meu că trebuie să executăm "Radu cel Frumos". La auzul acestor cuvinte, comandantul regimentului a ţâşnit ca un resort în picioare. A sărit la telefon şi a sunat la unitatea sa, întrebând dacă totul este în regulă cu aparatele de zbor. N-am mai auzit apoi nimic, întrucât m-am îmbrăcat fulger şi m-am năpustit pe uşă. Am făcut pe drum jumătate din barem, totul a fost o goană nebună. În acele momente am crezut că se întâmplă ceva foarte grav pentru România şi ardeam de nerăbdare să ajung la unitate şi să aflu.

În staţie mai erau un miliţian, o mamă cu un copil de 4-5 ani şi încă vreo patru persoane. Copilul*: Mamă, dar de ce nu mai vine autobuzul*? Mama: *Pentru că acum îl spală, că era foarte murdar*... Peste trei minute, copilul: *De ce nu a ajuns încă?* Mama: *Pentru că acum îi umflă cauciucurile, fiindcă erau desumflate*... Peste alte trei minute, copilul: *Acum de ce nu a mai ajuns*? Mama: *Pentru că acum îl vopsesc ca să fie mai frumos*... Miliţianul, furios, începe să se dea cu capul de gard şi urla: *Morţii mă-sii, acum, când mă grăbesc, şi-au găsit şi ei să-l vopsească???*... Copilul, când îl vede ce face, întreabă: "*Mamă, de ce face nenea ăsta aşa*?" "*Are voie, băiatul meu, să facă ce vrea el, fiindcă e miliţian*"... Autobuzul a venit destul de repede, pesemne vopsitorii se grăbiseră cu vopsitul. O femeie obosită, probabil se

întorcea de la serviciu, căsca de mama focului. Milițianul, care cred că a fost în ziua lui proastă în relațiile cu femeile, i se adresează: "*Tovarăşa, nu mai căscați atâta, că mă înghițiți!" "Stai liniştit, şefule, fiindcă pe voi nu vă înghite nimeni!*"... răspunde femeia. Nici cu bărbații, milițianul n-a reuşit să se înțeleagă în seara aceea. După ce a coborât din autobuz, a observat pe stradă un cetățean căzut lângă un stâlp care tot încerca să se ridice, dar era aşa de beat că nu reuşea. La început, milițianul a vrut să-i dea câțiva bănuți, crezând că este vreun cerşetor, dar cand l-a văzut cum arăta, i-a zis: "*De ce n-ai băut, omule, cât să te simți bine?"* Bărbatul, supărat că nu se poate ridica, cu mari eforturi aruncă o privire spre el, şi-i răspunde: *"N-am mai avut bani, domn şef!..."*

La unitate nu ştia nimeni ce se întâmplă, doar că ar fi ceva probleme la granița cu Ungaria şi la Timişoara. Am trecut, cu efectivul escadrilei la verificarea şi pregătirea elicopterelor şi piloților pentru eventuale misiuni de zbor. Am echipat elicopterele cu armament de război şi, astfel, echipajele erau gata pentru orice intervenție. Dar ce intervenție? În favoarea cui? În Academia de Înalte Studii Militare făcusem aplicații tactice, pe hartă, în fiecare săptămână, în total peste 100 de aplicații. La fiecare aplicație, în temă se arăta că trupele NATO atacă Romania pe la granițele cu Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria sau Marea Neagra. Pe la granița cu URSS, astăzi granițele cu Ucraina si Repulica Moldova, nu aveam voie sa facem exerciții pe hartă, fiindcă în acele zone, ni s-a spus, că n-o să fim atacați niciodată şi, ca atare, nu aveam voie să ne pregătim pentru război. Ruşii nu ne lăsau nici pe hartă să ne pregătim şi să presupunem, ipotetic, că vom duce lupte terestre sau aeriene la granițele comune cu ei.

La fiecare aplicație, misiunea era că forțele NATO atacă România cu forțe aeriene şi apoi cu trupe terestre, iar noi, puşi în funcțiile de comandanți, cu forțele aeriene si terestre pe care le aveam la dispoziție, trebuia să luăm cele mai eficiente Hotărâri pentru a riposta şi câştiga luptele dintre noi şi inamic. Forțele erau fictive. Atunci ştiam că între noi şi inamic exista o linie de demarcație.

La evenimentele din decembrie 1989 era ceva atipic. Eram noi, armata Romaniei, dar unde era inamicul, adică teroriştii interni şi externi, despre care eram intoxicați, la televizor, că ne atacă cu escadrile de elicoptere şi avioane, că ne otrăvesc apa, că ocupă Radioul, Televiziunea, Palatul Telefoanelor, unități militare, gări, etc?

Făcând o analiză a situației de atunci, se observă că la finele anului 1989, regimurile comuniste din această zonă geografică s-au prăbuşit unul dupa altul, Ceauşescu singur rămânând insensibil la toate semnele exterioare de schimbare.

Dar, pe Ceauşescu, nici rapoartele de la securitate pe care le primea în fiecare zi, nici evenimentele declanşate la Timişoara, care, la informațiile pe care le-a avut, erau clare că vor duce la o răsturnare de regim, nu au avut darul să-l trezească la realitate, considerandu-le drept opera exclusivă a unor factori externi, sprijiniți de răzlețe elemente declasate din interior, nesemnificative ca pondere şi moralitate în populația țării. Deşi a fost informat de securitate de pericolul real extern, după intervenția forțelor de ordine din noaptea de 17 decembrie 1989 la Timişoara, Ceauşescu a trăit cu sentimentul că incidentele respective nu sunt atât de grave şi a luat decizia de a nu-şi amâna vizita oficială în Iran, considerând că forțele externe nu sunt atât de

periculoase şi că poporul român, în marea lui majoritate, este cu el, cu realizările înfăptuite şi, în consecință, nemulțumirile maselor vor fi rezolvate paşnic. Cu toate aceste considerente, în data de 18 decembrie, la plecarea lui în Iran, au fost luate măsuri de siguranță excepționale. Avionul prezidențial a decolat la ora 9.30 şi, pentru prima dată, a fost însoțit pe tot teritoriul țării şi deasupra apelor teritoriale din Marea Neagră de patru avioane de tipul Mig-21, fapt repetat şi la întoarcere, pe 20 decembrie.

Mitingul din 21 decembrie 1989

În dimineața zilei de 21 decembrie 1989, Nicolae Ceauşescu a dispus desfăşurarea unui miting în Piața Palatului, la care a cerut să ia atitudine 5 reprezentanți ai muncitorilor, după care să ia el cuvântul. În Piața Palatului au fost desfăşurate forțe de ordine pentru blocarea pătrunderii grupurilor turbulente si interzicerea părăsirii pieței de către participanții la miting. Astfel, după epuizarea discursurilor celor 5 reprezentanți ai oamenilor muncii, a luat cuvântul Ceauşescu. După aproximativ 7 minute din momentul începerii cuvântării, la barajele realizate de miliție au apărut grupuri de circa 50 de persoane care solicitau să li se permită intrarea în zona mitingului, motivând că s-au pierdut de coloanele muncitorilor din întreprinderile lor şi care, după ce au intrat, la un semnal, au început să cânte: "Deşteaptă-te române!," un vechi cîntec patriotic care fusese interzis din 1947. S-a creat un efect, sonor în acest timp, care a produs panică şi a determinat pe unii manifestanți să arunce tablourile, steagurile,

lozincile şi să încerce a părăsi prin fugă piața. În acele momente, multe femei din mulțime au declarat că au fost înțepate în spate şi în fund, determinându-le să țipe de vuia Piața, imagini văzute şi la televizor. Deşi Ceauşescu a reuşit, după câteva minute de întrerupere, să-şi reia cuvântul, vorbele lui nu mai erau auzite şi nu mai erau urmărite de nimeni, astfel că la scurt timp s-a retras din balcon. După miting, manifestanții au format trei grupuri importante care s-au deplasat în centrul capitalei, în frunte cu revoluționarul Dan Iosif. Paharul umplut a început să se reverse...

Cronologia nopții de 21/ 22 decembrie 1989

În seara zilei de 21 decembrie, înființează Comandamentul Militar Unic, din care fac parte şefii Armatei, Miliției, Securității şi Gărzilor Patriotice, Comandament condus de însuşi Ceauşescu. La ora 19.00, Ceauşescu dă ordin ca poetul Adrian Păunescu să fie adus pentru a se adresa populației la televizor pentru susținerea cauzei, dar acesta refuză invitația, conform mărturisirii şefului secției presă, Mitea. La ora 20.00, Ceauşescu este vizitat de către Ilie Verdeț şi sfătuit să găsească o soluție paşnică pentru a ieşi din criză. I-a propus să caute o înțelegere cu cei care sunt instalați la baricade la Inter, în fața carora s-au mobilizat trupe. Pe la orele 22.30, Ceauşescu cere maşina să plece acasă în cartierul Primăverii, însă este sfătuit tot de Ilie Verdeț să rămână în sediu deoarece străzile sunt pline de manifestanți. Din ordinul lui Ceauşescu, programul la Televiziune din seara de 21 decembrie 1989 a fost

altul decât cel din programul R-TV. După fiecare emisiune propagandistică erau difuzate chemări la calm. În cele aproape 3 ore şi jumatate de emisie, de la orele 19.00 la 20.22, au fost patru astfel de intervenţii. Nici serialul sovietic din acea seară "Punctul de întoarcere", nu a mai fost difuzat, în locul lui fiind programete cântece patriotice revoluţionare.

Secretarul Cancelariei prezidenţiale, Constantin Manea, a mărturisit că la ora 21.00, copiii Ceauşestilor, Zoia şi Valentin, fără Nicu, care era la Sibiu, au venit la sediul CC să-şi vadă părinţii. Au stat cam jumatate de oră şi au luat o gustare împreună. După plecarea celor doi copii, Ceauşescu a cerut să-i fie aduşi nişte revoluţionari, dintre cei care strigau "Jos Ceauşescu", cărora să le vorbească. În jurul orei 24.00 Ceauşescu a cerut să se filmeze zona Hotelului Intercontinental, " ce-au făcut huliganii, că acolo se face curăţenie şi nu se mai poate filma" Pe la ora 2.00, Ceauşescu a trecut la odihnă în dormitorul amenajat în spatele biroului său de lucru. În cursul nopţii mureau oameni în centrul Capitalei. Târziu, după ora 3.00, generalul Milea, Ministrul Apărării, s-a întors din zona Intercontinental. S-a întâlnit cu secretarul cancelariei prezidenţiale, care, ulterior a afirmat că Milea era deprimat, murdar de motorină, de praf, cu ţinuta complet dezordonată si că i-a spus: " *Măi bńiete! Să fii fericit că n-ai văzut ce am văzut eu! Ce o să fie m©ine!? Iarăşi o luăm de la capăt!"* Dar ce văzuse ministrul Milea în stradă? În seara zilei de 21 decembrie, în zona hotelului Intercontinental, manifestanţii au ridicat o baricadă formată din autovehicole, o remorcă şi piese de mobilier provenite din incinta restaurantului Dunărea. Dispozitivele de ordine din zona centrală erau alcătuite din forţe ale M.I. (miliţie şi trupe de securitate) şi ale M.Ap.N. În

noaptea de 21 decembrie au început represiunile forţelor de ordine. La început focurile au fost trase în aer pentru împrăştiere şi intimidare. Întunericul însă a adus teroarea, în dimineaţa zilei de 22 decembrie fiind 148 de morţi şi răniţi, potrivit Raportului senatorial privind cercetarea evenimentelor din Decembrie 1989.

În zorii zilei de 22 decembrie 1989, sângele oamenilor împuşcaţi în zona Sălii Dalles şi Intercontinental a fost spălat, pentru a acoperi urmele intervenţiilor violente iar sloganurile anticeauşiste de pe ziduri au fost acoperite cu vopsea.

Evenimentele din ziua de 22 decembrie 1989

În dimineaţa zilei de 22 decembrie1989, în timp ce coloane de muncitori veneau spre sediul Comitetului Central, Ceauşescu încă se mai gândea la o represiune sângeroasă a demonstranţilor. Ordonase ca militarii să recurgă la orice mijloace pentru a opri mulţimea care se pregătea să vină spre Piaţa Palatului.

În jurul orei 7.00, Ceauşescu a chemat la el în cabinet pe Milea, ministrul apărării, Postelnicu, ministrul de interne şi Vlad, şeful Securităţii. Nemulţumit de informaţiile primite de la cei trei responsabili cu ordinea, Ceauşescu, puţin după ora 8.00, a convocat de urgenţă o şedinţă a Comitetului Politic Executiv, şedinţă în care Vasile Milea s-a bălbăit şi nu a fost în stare să-i prezinte comandantului suprem un raport despre starea trupelor. Ceauşescu ţipă la el şi rosteste celebra replică*:" Marş şi adu trupele*!" Vizibil marcat de această reacţie a lui Ceauşescu, Milea bântuie

aproape o oră prin sediul C.C., apoi sfârşeşte, la ora 09.35, într-un birou de la etajul 6. Ceauşescu anunță că generalul Milea s-a sinucis şi îi pune eticheta: *" laş şi trădător*" .

Între timp, Ceauşescu cere legătura cu generalul Victor Stănculescu. Secretarul de cabinet Constantin Manea, a declarat că a luat legătura cu generalul şi acesta i-a spus că nu poate veni fiindcă are piciorul în ghips, iar când i-a comunicat acest lucru lui Ceauşescu, acesta a țipat: *"Cu picioarele rupte să vină şi să vină în cinci minute! Să nu se joace, că-l aduc arestat*!"

Într-un sfert de oră, Stănculescu s-a conformat şi a venit la Palat. Generalul Stănculescu povesteşte*:"Am intrat în Cabinetul 1 în holul din față. Pe parcurs, pe coridoare, erau cam cincizeci de persoane cu automate. M-am dus la Ceauşescu la birou. Ceauşescu m-a întrebat ce am pățit la picior. Mi-a spus să iau comanda Armatei, să întărim dispozitivul şi să apărăm sediul CC*".

Ceauşescu este informat că muncitorii de la Turbomecanica, din Militari, de la uzinele 23 August şi alte uzine mari din Bucureşti se îndreaptă spre CC.

La ora 10.50 este difuzat la televiziune, Decretul privind introducerea stării de necesitate în întreaga țară, care menționa: "Având în vedere încălcarea gravă a ordinii publice prin acte teroriste, de vandalism şi de distrugere a unor bunuri obşteşti, se institue stare de necesitate în întreaga țară." Pe timpul stării de necesitate se interziceau orice întruniri publice precum şi circulația în grupuri mai mari de cinci persoane; se interzicea circulația în timpul nopții începând cu ora 23.00, cu excepția persoanelor care lucrau în schimbul de noapte; întreaga populație a țării era obligată să respecte cu strictețe legile țării, ordinea si liniştea

publică, să apere bunurile obşteşti, să participe activ la înfăptuirea normală a activității economico-sociale, etc.

Stănculescu, cum preia comanda Armatei, emite primul ordin ca trupele să se întoarcă în cazărmi. Vasile Milea dăduse ordin ca unitățile din Bucureşti şi din jurul Capitalei să scoată trupele, tancurile si TAB-urile din cazărmi şi să se îndrepte spre centrul capitalei. Ceauşescu i-a ordonat lui Stănculescu: "*Mergi Íi opriți manifestanții!"* Generalul, cum preia comanda armatei, neascultând ordinele lui Ceauşescu, emite ordinul ca trupele să se întoarcă în cazărmi, iar dacă se întâlnesc cu manifestanții să fraternizeze cu ei. Este momentul în care civilii se urcă pe tancuri şi strigă: *"Armata e cu noi!"* Stănculescu trimite spre cazărmi inclusiv TAB-urile din Piața Palatului, în timp ce grupa operativă cerea să vină TAB-urile la Palat. De la 10.07 până la 10.40 Stănculescu repetă ordinul de întoarcere în cazărmi. Aşa s-a putut intra în piață şi în scurt timp aceasta a fost plină de revoluționari.

Ceauşescu ceruse de trei ori să părăsească clădirea în care se afla. Prima variantă a fost să fie scos prin subsol, însă cei de la Direcția a V-a au spus că traseul nu este operațional. A cerut apoi să i se organizeze evacuarea cu forțe militare. În piață ar fi trebuit să fie TAB-urile, dar acestea au fost trimise de Stănculescu spre cazarmă. Procedura era ca Ceauşescu să iasă direct de pe uşa CC în TAB şi să plece în forță, trăgând foc, chiar omorând oameni. Cu TAB-urile aveau de gând să ajungă la Snagov. Stănculescu a propus a treia variantă, plecarea cu elicopterul şi Ceauşescu a fost de acord.

După ora 11.00, Ceauşescu constată că ordinele date de el sunt executate exact pe dos. În loc

ca Piața Palatului să se golească de manifestanți ea se umple. În loc ca trupele să vină în centrul capitalei ele sunt retrase în cazărmi. Ceauşescu constată că nu mai conduce el, ci altcineva. De aceea, disperat, apelează la "arma populară" şi încearcă să se adreseze mulțimii, aşa cum a facut şi în 1968 când trupele Sovietice au întrat în Cehoslovacia. Îşi face curaj, uitând că la acelaşi balcon fusese huiduit cu o zi în urmă. Stațiile nu mai mergeau. A chemat aghiotantul să-i facă rost de o portavoce. Au ieşit la balcon Ceauşescu, Bobu şi Dăscălescu. Elena Ceauşescu a rămas în birou, după perdea, să vadă ce se întâmplă pe balcon . Din balcon Ceauşescu a reuşit să spună: "*Tovaraşi! Mergeți la casele voastre. S-a pregătit o lovitură de Stat, dar vom restabili ordinea. Acum plecați la casele voastre! Este o încercare de lovitură de Stat*! " cu o voce tremurândă şi cu o față pe care se citea frica. Ceauşescu nici nu a terminat, că au şi început să zboare pietre către el. Nu au fost loviți nici el nici ceilalți, dar una dintre pietre a spart geamul şi a căzut în birou, pe masă. Speriată, Elena a strigat: "*Nicule, Nicule, hai! "*

Zborul cu Nicolae si Elena Ceausescu de pe sediul Comitetului Central

După ordinele curajoase ale lui Stănculescu, securitatea a început să slăbească şi ea paza sediului. Generalul Vlad, şeful Securității, dă ordin de deschidere a uşilor din Palat, astfel că manifestanții au putut intra. Ceauşescu devine prizonier în Comitetul Central. Singura soluție rămâne evacuarea aeriană, organizată de Stănculescu. Astfel, din ordinul lui, începând cu orele 11.33 - 11.35 au fost

ridicate în aer 4 elicoptere. Deplasarea elicopterelor pe traseu s-a facut separat, urmând ca unul dintre acestea să aterizeze în Piața Palatului pentru a lua la bord cuplul prezidențial. A ajuns primul în zona fostului C.C. al P.C.R. elicopterul al cărui comandant de echipaj era lt. col. Maluțan Vasile. Acesta a raportat conducătorului de zbor că aterizarea în Piața Palatului este imposibilă, datorită mulțimii adunate în acea zonă. Ca atare, elicopterul a zburat deasupra locului circa 10 minute, după care a primit ordin să aterizeze singur pe clădirea fostului C.C., iar celelalte trei elicoptere să execute zbor în zona Aeroportului Băneasa. Ceauşeştii sunt sfătuiți să urce pe terasă că-i aşteaptă elicopterul. Liftul cu care au urcat de la etajul unu la etajul şase, s-a blocat cu două palme înaintea destinației. Însoțitorii au crezut că este mâna revoluționarilor, însă unii martori au spus că, de emoție, Elena Ceausescu a lovit uşa liftului cu piciorul. Aghiotantul lui Ceauşescu, maiorul Raț, la ordinul lui Ceausescu, a spart geamul liftului cu patul automatului, după care i-a ajutat pe toți să iasă din lift . Pe terasă i-a aşteptat Stănculescu, care i-a dus la elicopter, pilotat de echipajul compus din colonel Vasile Maluțan- comandant de echipaj, maior Mihai Ştefan- pilot şi m.m. Drăgoi Stelian-mecanic de bord, în care au urcat Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, Manea Mănescu, Emil Bobu, Florin Raț-aghiotant şi Marian Rusu-aghiotant. Elicopterul a decolat la ora 12.09. Cei trei membri ai echipajului şi-au demonstrat maiestria atunci când au fost nevoiți să ridice aparatul de zbor de pe clădire, în condițiile în care acesta era supraîncărcat. Ceauşescu se afla în spatele lui Mihai Ştefan, ținându-l practic în brațe pe mecanicul de bord Drăgoi, iar alături de el se afla Elena. Pe cele trei locuri din spate se aşezaseră

înghesuite patru persoane: vestitul Emil Bobu, membru al C.C., "mâna dreaptă" a lui Ceauşescu, Manea Mănescu, membru al CC, viceprim-ministru, precum şi aghiotanții înarmați ai familiei Ceauşescu, ofițerii de securitate Marian Rusu şi Florian Raț.

La ridicarea elicopterului de pe clădire, toată piața urla de bucurie că a plecat Ceauşescu, dar elicopterul intră în cădere, se lasă brusc pe lângă ferestrele clădirii... etajul şase... etajul cinci.... etajul patru, iar entuziazmul pieței dispare, fiind înlocuit cu un fior de spaimă, unii oameni țipând: *"se prăbuşeşte peste noi!"* Dar nu, măiestria şi profesionalismul piloților se manifestă din plin în aceste momente extrem de tensionate şi elicopterul se redresează şi începe să ia înălțime suficient cât să nu se ciocnească de clădirile din preajmă. Apoi se duce ca o libelulă spre o destinație necunoscută atunci, până când se pierde în zare. Aveam să aflăm că a plecat la palatul de la Snagov. Iată ce s-a discutat în elicopter, până la Palatul Snagov, după declarațiile col Maluțan: "*-După ce am luat înalțimea de siguranță, am intrat ´n viraj către nord şi mi-am dat căştile jos de pe urechi ca să pot să comunic cu Ceauşescu, căci el nu avea căşti. Când voia să-mi spună ceva, mă bătea pe umăr, iar eu întorceam capul. L-am intrebat: "<În ce direcție mergem?> El zice: <Ai luat legatura cu județele astea apropiate, cu Argeşul, cu Doljul?> Zic: < N-am luat legatura cu nimeni.> Nu mai răspundea nimeni la radio prin rețeaua lor. Ceauşescu s-a sfătuit puțin cu Madam*

şi mi-a indicat să mergem către Snagov. Pe traiect, când a trecut pe deasupra flotilei prezidențiale, Maluțan a fost întrebat, prin radio, de către un coleg de la bază: "*De ce nu aterizezi aici?" "Deocamdată respect un ordin",* a răspuns Maluțan, explicând: "*Mă gândeam la el, că era încă preşedinte*" La ora 12.21, elicopterul a aterizat în curtea Palatului Snagov, pe un "ochi" de iarbă din mijlocul livezii. Cronometrul vieții soților Ceauşescu era necruțător: până la moarte mai aveau trei zile, două ore şi 29 de minute.

La Snagov, Ceauşescu a luat legătura prin telefon cu prim-secretarii din județele: Olt, Dâmbovița, Argeş, Cluj, Constanța, dar nu a găsit sprijinul nimănui, a aflat însă că Televiziunea a căzut în mâinile revoluționarilor. I-a cerut lui Maluțan să solicite două elicoptere mari, cu trupe pentru însoțire. Într-o convorbire telefonică, purtată de către Maluțan, de față cu Ceauşescu, cu comandantul Flotilei Prezidențiale, comandantul i-a comunicat: *Vasile, fii atent că din momentul de față nu se mai ridică nici un elicopter! Aşa că orientează-te!,* - răspuns pe care Ceauşescu nu l-a auzit, aşa că Maluțan i-a raportat că elicopterele se pregătesc şi că or să vină. Apoi au urcat în elicopter Nicolae şi Elena Ceauşescu, precum şi aghiotanții lor, decolând spre o destinație necunoscută, dar în aer Ceauşescu a specificat echipajului să zboare spre Piteşti. Maluțan a fost sfătuit prin stație de conducătorul de zbor să asculte la radioul de la bordul elicopterului situația din țară. Aflând de schimbările produse, i-a raportat lui Ceauşescu că sunt depistați de radiolocație şi vor fi pulverizați într-un minut sau două. Ceauşescu s-a speriat şi a zis: "*Dă-i drumul jos! Aterizează lângă şosea*!" Au aterizat pe câmp, lângă şoseaua Piteşti-Târgovişte şi au coborât Ceauşeştii şi aghiotanții lor.

După aterizare, Maluțan a relatat că Ceauşescu l-a întrebat de trei ori dacă mai este fidel cauzei comuniste, iar el a dat un răspuns evaziv: "-*Care cauză? A cui cauză?*"

Dar iată ce mi-a relatat comandorul Mihai Ştefan, pilot în cadrul acelui echipaj, relatare pe care o prezint în premieră, ea neapărând nicăieri până în prezent: "În 22 decembrie 1989, la ora 11.30 decolăm de pe Otopeni, destinația fiind în Piața Palatului. După noi decolează încă trei elicoptere, un SA-365 şi două MI-17. După decolare, primim ordin prin conducatorul de zbor din Punctul de Comandă să aterizăm pe sediul fostului CC al PCR, iar celelalte elicoptere în Piața Palatului. Am survolat Piața, care era plină de mulțime, după care am aterizat pe sediu, făcându-ne semn un individ cu un cearceaf alb (după aterizare ne-am dat seama că cearceaful era o perdea, iar cel care ne-a dirijat era căpitanul Tănase, ofițer din cadrul Direcției V-a. Am rămas cu motoarele pornite şi după aproximativ 10 minute cpt. Tănase ne-a spus că fostul preşedinte vrea să discute cu demonstranții care pătrunseseră la parter şi etajul l. Am rămas pe clădire circa 30 de minute, timp în care pe clădirile din jur au apărut indivizi (inclusiv femei) care, atunci, credeam că sunt lunetişti. Colonelul Maluțan le-a transmis celorlalte elicoptere să nu mai aterizeze nici în Piață nici pe clădire, deoarece nu este loc, recomandându-le să facă zonă de aşteptare la Băneasa. În tot acest timp convorbirile radio s-au purtat doar între membrii celor patru echipaje.

La aproximativ 30 de minute după aterizare am zărit forfotă la uşa care ieşea pe sediu şi cpt. Tănase ne-a spus că vin, şi imediat i-am văzut pe Nicolae Ceauşescu şi Elena Ceauşescu însoțiți de generalul Stănculescu şi ofițeri din Direcția a V-a. În spatele lor

erau Manea Mănescu si Emil Bobu. Ceauşeştii au ocupat locurile lor de drept, iar Mănescu şi Bobu locurile din spate, încadraţi de aghiotanţii mr. Raţ si cpt. Rusu, ultimii doi având pistoalele mitraliere la vedere. Tehnicul de bord s-a urcat în braţele lui Ceauşescu. La decolare, am acţionat asupra comenzilor si elicopterul nu voia să se mai ridice, se încăpăţâna să rămână la sol şi parcă voia să ne spună că e foarte mare greutatea şi că nu e în stare să se ridice doar dacă mai dăm pe cineva jos. Dar nu aveam timp să-l ascultăm, demonstranţii, care aveau arme la ei, ajunseseră pe clădire şi în orice moment puteau să deschidă foc asupra noastră. Fiind la înălţime, am ştiut că, în cădere liberă, elicopterul va prinde putere, aşa că am acţionat, cu riscul de a depăşi toţi parametrii motorului şi a elicei portante, asupra comenzilor până când elicopterul ne-a ascultat şi s-a desprins, dar după aceea a luat-o în jos spre manifestanţi şi foarte greu am reuşit să-l redresăm şi să-l facem să răspundă la comenzi. Colonelul Maluţan a spus "*De data asta am scapat, sa vedem ce va fi de aici în colo!"* Colonelul Maluţan l-a întrebat pe Ceauşescu "*Unde mergem?",* iar Ceauşescu a zis: "*La Dolj sau Olt sau Snagov!*", dar ne-a ordonat să nu spunem unde mergem, aşa că noi am comunicat prin radio că direcţia noastra e necunoscută. Am aterizat la Snagov şi col. Maluţan este chemat în două rânduri la Palat. Colonelul se întoarce la elicopter şi-mi spune să pornim motorul şi dacă nu apar, decolăm. Dar apar toţi şase şi tentativa cade. Ceauşeştii, Mănescu şi Bobu îşi iau rămas bun în faţa elicopterului, Manea Manescu sărutându-i ambele mâini lui Ceauşescu. Cpt. Rusu avea o mapă. Cei doi se urcă în elicopter însoţiţi de aghiotanţi şi încercăm să decolăm, dar ratăm prima decolare, ne întoarcem şi reuşim să

decolăm. Întrebăm unde mergem şi ni se raspunde: *"La Piteşti!"*. Noi luăm direcția spre Otopeni, dar suntem întrebați de ce mergem la Otopeni. Col Maluțan răspunde că vrea să ia legătura cu cele două elicoptere pe care le solicitase Ceauşescu şi să le comunice unde să vină, dar Ceauşescu ne-a ordonat să mergem spre Piteşti. Totuşi am ajuns deasupra pistei de la Otopeni şi colegii de la sol ne-au întrebat, prin radio, de ce am venit, la care col. Maluțan a răspuns: "*Am venit să vă mai vedem o dată!*". Un coleg ne-a spus să fim atenți la cantitatea de combustibil, iar altul ne-a zis sa deschidem aparatul de radio, lucru pe care l-am si facut. Punctele de comandă de la sol ne cereau poziția, iar noi răspundeam că nu ştim unde ne aflăm. La postul de radio auzeam ce se întâmplă în Bucureşti şi în țară şi col Maluțan a vrut să-i dea căştile lui Ceauşescu ca să asculte ce se petrece în țară, dar cpt. Rusu, cu pistolul mitralieră îndreptat spre noi, i-a interzis. Am încercat un viraj către Otopeni, dar cpt. Rusu a exclamat:*"Ce faci Vasile, du-te unde ți s-a ordonat*!" Col Maluțan i-a zis*:"Cred că este mai bine acasă!*". În drum spre Piteşti, am luat înălțime şi col. Maluțan i-a spus lui Ceauşescu că sunt reperați radar şi în 1-2 minute putem fi doborâți. Atunci Ceauşescu ne-a ordonat să aterizăm imediat, lucru pe care l-am si facut, aterizand la circa 4 km de aerodromul Boteni, lângă şoseaua Bucureşti-Piteşti. Ceauşeştii şi aghiotanții au coborât, iar noi, uşurați, nevenindu-ne să credem că am scăpat cu viață din această cumplită misiune, am decolat şi ne-am întors la Otopeni, pe traiect comunicând punctelor de comandă unde am lăsat familia Ceauşescu."

Probabil, dacă Ceauşescu nu ar fi plecat cu elicopterul de pe sediul CC, poate că ar fi fost omorât de mulțime. În 22 decembrie Bucureştiul era în explozie.

Imediat după plecarea lor de pe clădirea C.C, cu elicopterul, Stănculescu a semnat o Notă telefonică prin care a dat ordin ca armata să se subordoneze şi să execute numai ordinele primite de la ministrul Apărării Naționale.

Drumul lui Nicu Ceauşescu de la Sibiu la Bucureşti din 22 dec. 1989

În cursul zilei de 22 decembrie 1989, Nicu Ceauşescu, bulversat de rapiditatea evenimentelor şi incapabil să răspundă măcelului care începuse în Sibiu, decide să fugă la Bucureşti. Unchiul său, Ilie Ceauşescu, îi promisese un elicopter la dispoziție. În drum spre aeroport, află că puterea fusese preluată de către Ion Iliescu. Petrece aproximativ o oră în incinta aeroportului, aşteptând în zadar elicopterul promis. Înfricoşat de focurile de arme, bubuind aproape continuu dinspre oraş, ia hotărârea să plece la Bucureşti cu maşina. Prietena lui, soprana Daniela Vlădescu, îi oferă autoturismul personal, un Olcit. Nicu Ceauşescu porneşte spre Bucureşti, urmând traseul Copşa Mică- Făgăraş- Sinaia- Ploieşti. Pe drum se opreşte o singură dată, să alimenteze cu benzină. Îl întreabă pe angajatul benzinăriei cum merg lucrurile la Bucureşti, iar acesta îi răspunde că este linişte, oamenii se adună la Televiziune şi Radio. Informația îl liniştește şi îl face să creadă că decizia de a merge în Capitală a fost cea potrivită. De la fuga părinților săi cu elicopterul, de pe sediul CC al PCR, trecuseră aproximativ trei ore.

În jurul orei 19.00, Nicu Ceauşescu ajunge la intrarea în Bucureşti, în dreptul Aeroportului Băneasa. Opreşte maşina, obligat de câteva autobuze

parcate de-a curmezişul drumului. Coboară din autoturism şi se îndreaptă spre militarii pe care-i zăreşte. Este recunoscut de aceştia şi băgat într-o maşină a Armatei, ce urma să se îndrepte către Televiziunea Romană. Maşina în care se aflau şoferul şi, pe bancheta din spate, Nicu flancat de doi militari este atacată de un grup de oameni ce-l recunoscuseră. Cei doi militari sunt bătuți, fiind acuzați că ar fi încercat să-l protejeze pe Ceauşescu-junior. Nicu este scos din autoturism şi, după câțiva pumni şi picioare primite în stomac, este condus de mulțimea furioasă către un autobuz parcat în zonă. La urcarea în autovehicol este înjunghiat, de o persoană necunoscută, în partea stângă a stomacului, scuipat şi bătut încă o dată şi apoi dus la Televiziune, unde este preluat de căpitanul de rangul I Emil Cico Dumitrescu şi prezentat pe post. După doi ani de proces şi o perioadă de detenție întreruptă pe motive medicale, Nicu Ceauşescu moare În septembrie 1996, la vârsta de 45 de ani.

Începe Revoluția noastră

Când s-a auzit la televizor că Ceauşescu a fugit de pe Comitetul Central cu elicopterul, pilotat de Maluțan, fost coleg şi vecin cu mine, am mers la elicopter şi ne-am pus căştile de zbor pentru a asculta convorbirile radio dintre pilot si conducătorul de zbor. Conducătorul de zbor, depăşit de informațiile transmise la TV şi radio, n-a fost în stare să-i mai dea ordin lui Maluțan ce să execute, ci doar i-a comunicat: "*Fixează frecvența radio la bordul elicopterului să auzi ce se întâmplă în țară*!", lăsându-i pilotului posibilitatea de a decide el măsurile pe care

le considera cele mai bune în acele momente. Se auzea vocea lui Maluțan: *"Merg spre Piteşti!"*, iar după câteva minute am văzut elicopterul deasupra pistei, la o înălțime de 10-15m. Maluțan i-a spus lui Ceauşescu că sunt interceptați de rachete şi tunuri antiaeriene şi în cel mai scurt timp vor fi doborâți şi ca atare, trebuie să aterizeze în acel loc. Imediat, la radio s-a anunțat că elicopterul cu Nicolae şi Elena Ceauşescu a aterizat la Boteni şi în scurt timp la poarta unității s-au prezentat sute de revoluționari, cerând să le predăm tiranii. Elicopterul aterizase aproape de aerodrom, lângă şosea şi de acolo au fost duşi cu un autoturism Dacia, şoferul fiind somat să oprească, de cei doi securişti care erau în elicopter cu ei, spre Târgovişte. În unitate a apărut zvonul că s-ar îndrepta spre satul Lazuri, o aşezare lângă Târgovişte. Nu-mi venea să cred. Să fie duşi într-o localitate care poartă numele comunei mele natale?! Surpriza a fost şi mai mare când unii colegi, care nu ştiau de satul Lazuri de lângă Târgovişte, mă întrebau dacă nu cumva îi vor duce în comuna mea, Lazuri de Beiuş? Nu s-au dus în Lazuri, dar au trecut cu maşina prin localitatea Băleni, aşezare cu acelaşi nume ca al unui sat din comuna Lazuri de Beiuş.

Tot în apropierea Boteniului, în ziua de 22 decembrie au fost prinşi Emil Bobu şi Manea Mănescu, cei mai influenți demnitari, după soții Ceauşescu. Au fost aduşi la noi în unitate, şi pe data de 23 decembrie 1989, au fost transportați cu elicopterul la Caracal. Aveau fețele de parcă atunci ar fi fost scoşi din mormânt. După cum arătau, inspirau mai mult milă, ziceai că sunt doi cerşetori de pe stradă. Deşi nu le era pusă în pericol viața, la ei nu s-a văzut nimic din demnitatea cu care s-au dus la moarte soții Ceauşescu.

Revoluție, comparații si debusolare

Vestea căderii lui Nicolae Ceausescu a fost comunicată de televiziunea română în jurul orei 13.00 prin intervențiile actorului Ion Caramitru şi poetului Mircea Dinescu.

Pe la ora 14.00 căpitanul de rangul 1 Constantin Cico Dumitrescu s-a adresat din studioul Televiziunii: *"Rog pe tovarăşul Ion Iliescu, cu care am fost coleg, să vină la Televiziune! Trebuie, tovaraşi, să ne organizăm!"* Peste o jumatate de oră Ion liescu a venit la Televiziune, unde a fost salutat cu entuziasm de Teodor Brateş, coordonatorul emisiei TV. Încă de la prima sa apariție la televizor, Ion Iliescu s-a comportat ca un lider politic, hotărât să-şi asume răspunderea organizării României pe baze democratice, aşa cum vedea el democrația.

Dar oamenii n-au putut să se bucure prea mult. Liniştea şi pacea n-au durat decât două ore. În Bucureşti şi în alte câteva oraşe din țară, a început să se tragă. Au început acțiunile de luptă împotriva unor aşa numite elemente teroriste care au atacat cu foc sediile Televiziunii, Radioului, Palatului Telefoanelor. Televiziunea transmitea despre atacarea unor obiective din Bucureşti şi din țară precum şi despre o invazie aeriană la scara întregii țări. Se presupunea că teroriştii sunt unele elemente ale Securității rămase fidele lui Ceauşescu, că sunt forțe special antrenate dintr-o unitate secretă aflată în subordinea lui, că sunt cetățeni străini încadrați în această unitate sau aduşi special pentru aceste lupte. Adevărul nu a fost descoperit încă, deşi au fost constituite mai multe comisii, de-a lungul vremii, care trebuiau să analizeze acea perioadă. Aceste forțe au

indus la nivelul întregii țări o stare de panică, o isterie colectivă. Aceste acțiuni au încetat aproape imediat ce s-a transmis la televizor filmul cu procesul şi execuția soților Ceauşescu.

În ziua de 24 decembrie 1989, după decolare, am primit de la comandantul aviației militare care preluase, personal, conducerea tuturor acțiunilor de luptă în zbor, misiunea de a executa cercetare din aer în zonele Televiziunea Română şi stadionul Ghencea, unde se presupunea că sunt terorişti care execută foc împotriva revoluționarilor. La Televiziune era furnicar de mulțime, părea că toți bucureştenii ieşiseră în stradă, convinşi că vor obține libertate şi condiții mai bune de trai. Unii s-au dus din curiozitate şi au plătit cu viața sau au rămas mutilați pe viață. Cunosc familii, foste vecine cu noi, care au participat la manifestațiile de la Televiziunea Română şi acum, oasele lor sunt în cimitirul eroilor sau trupurile si le cară în cărucioare. Ştiu şi familii care atunci, urlau pentru schimbare: *"Jos Ceauşescu!", "Moarte tiranilor", "Ceauşescu Anul Nou/ Îl va face în cavou!", "La al XV-lea Congres/ Patru ani de la deces*!", iar acum vorbesc în alți termeni despre acea perioadă. Românii doreau o schimbare în bine, dar au fost înşelați şi amăgiți de toți cei care s-au perindat la guvernare de 23 de ani.

Înainte de 1989 zburam deasupra țării şi nu vedeam o palmă de pământ necultivat, iar acum, din zece milioane teren arabil, trei milioane de hectare, sunt nemuncite, mai mult decât suprafața cultivată cu grâu în 2011, în acel an grâul fiind cultivat pe două milioane de hectare. Se vedeau întreprinderi, instalații de irigat, ferme de păsări şi animale, iar acum toate-s ruine. Multe blocuri construite în acea perioadă, dar neterminate, sunt în acelaşi stadiu şi

acum, iar zeci de mii de familii tinere n-au unde să locuiască. În acei ani, poporul o ducea greu, dar în Bucureşti era mai bine decât în celelalte oraşe din țară. Aveam un pic de căldură, apă caldă, benzina era restricționată, porțiile la produsele alimentare, care se dădeau pe cartelă, erau mai mari iar magazinele mai aprovizionate în comparație cu celelalte centre urbane. În 25 octombrie 1989, considerată în ultimi ani ziua recoltei, toate județele, în condițiile în care nu aveau produse nici pentru locuitorii lor, au fost obligate să aducă şi să organizeze standuri cu legume şi fructe în piețele din capitală. Populația din Bucureşti reprezintă o mare şi imprevizibilă masă eterogenă, o multitudine de oameni din toate colțurile țării. Sunt şi străini, mai ales chinezi şi arabi în număr foarte mare. Au venit să se îmbogățească pe spinarea românaşilor, fiindcă au văzut că legiuitorii şi guvernanții noştri acționează mai mult pentru binele străinilor şi a şmecherilor decât pentru binele poporului.

Nu ştiu să fie bloc în Bucureşti în care să locuiască numai ardeleni, olteni sau moldoveni, motiv care face să învățăm şi noi din obiceiurile lor şi ei din ale noastre. Uneori trebuia să dai dovadă de mult tact pentru a păstra un climat de linişte şi înțelegere între locatarii blocului. Bucureştiul de azi se poate lăuda şi cu cei 60.000 de câini vagabonzi care au muşcat peste 300.000 de persoane, mai ales copii şi femei şi asta o consemnez ca o realitate dezarmantă după revoluție. Bucureşti mai înseamnă şi 70 de kilometri de metrou, reprezentând distanța dintre Lazuri de Beiuş şi Oradea, aceasta fiind una din multele realizări de dinainte de revoluție. O mare "realizare" după revoluție, trebuie să amintesc şi numărul exagerat de mare de țânțari care zboară deasupra

Bucureştiului. Cercetătorii au descoperit că, vara, țânțarii zboară foarte jos, la înălțimea unui om, deoarece au păduchi pe ei şi fiindcă sunt foarte mulți şi nu-i vedem pe toți, de multe ori, fără să vrem, ne lovim de ei şi ei de noi. Nu ştiu ce simt țânțarii în acele momente, dar cercetatorii au descoperit că oamenii simt disconfort, se scarpină până rămân urme pe piele. Iarna, tot cercetătorii au descoperit, țânțarii zboară la înălțime mai mare, aşa că nu-i mai deranjăm nici noi pe ei nici ei pe noi...Deştepți sunt cercetătorii ăştia, descoperă tot. În Bucureşti nu se stropeşte cu soluții ca să omoare țânțarii, cred că s-a luat măsura să distrugă sănătatea oamenilor, introducând E-uri în alimentele de consum. Se vorbeşte că în Parlament sunt două propuneri. Una, ca țânțarii, purecii şi câinii să fie eutanasiați şi cealaltă, să fie prinşi şi castrați.. Cu politica lor, peste câțiva zeci de ani, cred că Bucureştiul va fi populat de câini, pureci, țânțari şi alte insecte.

Revenind la acea misiune, în timpul zborului am auzit răpăit infernal de tablă ciuruită. Eram atacați de la sol cu foc de mitralieră. Instinctiv, am executat manevre de viteză, de înălțime şi direcție, după care am raportat, prin stația radio, conducătorului de zbor cele întâmplate. Aparatele de la bord indicau parametri normali, semn că elementele vitale nu erau lovite, aşa că am acceptat ca întoarcerea spre aerodrom s-o facem pe deasupra stadionului “Steaua” de unde trebuia să culegem date privind eventualele cuiburi de terorişti existente acolo. De parcă ei ar sta la vedere...Oricum puteau să ne primească cu foc. Era singura posibilitate de a afla de existența lor şi probabil, pe asta se şi sconta. Dar ce mai contau nişte găuri în plus în elicopter pe lângă cele existente? Stadionul era cufundat în linişte, doar

în perimetrul cazărmilor dimprejurul lui era ceva agitație. Aproape de aerodrom, conducătorul de zbor ne-a comunicat să aterizăm urgent, pe locul unde ne aflam, fără a ne preciza alte elemente. Eram siguri că aerodromul este atacat şi pentru salvarea aparatului şi a echipajului nostru, se luase această măsură extremă. Spun asta deoarece pe lângă informațiile, foarte multe false, transmise la radio şi tv., mai circulau altele şi-n rândul nostru. Ba că suntem atacați de avioane de vânătoare, ba de o escadrilă de elicoptere de bombardament, ba că vor debarca trupe din elicoptere, ba ne atacă o coloană de blindate, ba..., ba...Până atunci, în misiuni de zbor au fost atacate, de la sol, 9 elicoptere, 3 fiind doborâte. Am aterizat pe câmp, am aşteptat cam un sfert de oră cu motoarele pornite, apoi am fost chemați la bază. Când am coborât din elicopter şi am văzut găurile din podeaua lui, una dintre ele fiind la o palmă de scaunul unde stătusem eu, mi-am dat drumul pe spate, rămânând aşa, lungit, cu ochii spre cer, în "agonie şi extaz" şi-am zis: *"Îți mulțumesc, Dumnezeule, c-ai fost cu mine şi m-ai salvat încă o dată."* Scăpasem ca prin minune şi nu-mi venea să cred că sunt viu.

După masa de seară au fost împărțite ajutoarele primite de la localnici: portocale, bomboane, țigări. Țin minte că în acea seară ne-a revenit fiecăruia câte un sfert de portocală. Dar nu cantitatea conta, că doar ştiam ce belşug are țara, că de câțiva ani nu mai găseai portocale-n România decât "pe sub mână", cât faptul că acele portocale fuseseră luate de la gura copiilor şi dăruite nouă ca semn al încrederii pe care populația din zonă o avea în noi, în Armata română. Iar noi încă nu ne dezmeticiserăm, încă mai pluteam într-o stare de

dezinformare şi confuzie, încă nu ştiam cum, de ce şi împotriva cui trebuia apărată revoluția. Unde erau terorişti? Ceea ce ştiam cu siguranță era că trebuie să executăm misiunile de zbor încredințate, că trebuie să ne apărăm cazarma, aerodromul şi aparatele de zbor, dar ne derutau permanent Radioul şi Televiziunea, telefoanele şi zvonurile care informau populația ba că Boteniul e atacat, ba că Ceauşescu s-ar afla totuşi aici, de unde conduce lupta pentru reprimarea revoluției şi că-l ascundem, ba că Boteniul a căzut în mâinile teoriştilor care pregătesc un asalt, cu elicopterele capturate, asupra Capitalei. Erau atât de multe şi atât de veninoase asemenea "şopârle", încât nici noi nu mai ştiam ce să credem, că fum fără foc nu iese.

V
Execuţia soţilor Ceauşescu- Istorie trăită pe viu

Gândurile ne bulversau, iar căile Domnului ascunse şi întortocheate erau!...Şi iată că a venit şi 25 decembrie 1989, ziua de Crăciun.

Pentru mine, Crăciunul petrecut în satul natal, în Lazuri de Beiuş, a rămas mereu o mare sărbătoare. Mama, fiind foarte credincioasă, ne-a educat ca în ultima săptămână să nu mâncăm de dulce. De aceea, porcul îl tăiam înainte de 18 decembrie, de obicei pe 17 decembrie (în acea zi, în 1989, s-a dat alarma de luptă), când mâncam pe săturate cârnaţi, sânzăreţi, jumări şi friptură. După aceea, pauză până în Sfânta zi a Naşterii Mântuitorului. Unchiul Toderea, Toderea lui Ursoaie îi zicea în sat, îmi făcea o stea şi împreună cu Traianu' Biti si Nelu Ghiuli, mergeam aproape din casă în casă în Lazuri, Băleni şi Totoreni, spre a vesti Naşterea Pruncului Mântuirii noastre. Aveam o straiţă în care puneam tot ce primeam: mere, nuci, cozonaci, că de portocale, lămâi şi banane nu se auzise pe la sate. În dimineaţa zilei de Crăciun, mama punea o farfurie cu apă în care se găseau monede aurii de 5 bani şi cu acea apă trebuia să ne spălăm pe faţă, pentru a avea parte de noroc şi bogăţie în viaţă. Şi

poate, cine ştie dacă nu spălatul pe față cu acea apă miraculoasă de Crăciun, m-a salvat pe mine de la moarte în multe misiuni dificile.

Suntem pregătiți de decolare în misiunea istorică din 25 dec. 1989

În dimineața acelei zile de Crăciun 1989, în locul farfuriei cu apă şi bănuți, primim misiunea să ne deplasăm cu două elicoptere pe stadionul Ghencea, cu câte patru paraşutişti înarmați în fiecare elicopter. Am rămas uluit, când am aflat că vom fi însoțiți de paraşutişti. Până atunci executaserăm doar misiuni independente. Apoi, când i-am văzut înarmați până-n dinți şi la fel de dezorientați ca şi noi în ceea ce priveşte scopul concret al misiunii, am cam băgat-o pe mânecă. Mi-am dat seama că urmează un zbor ciudat. Având în vedere că fusesem acolo în cercetare cu o zi înainte şi că în acea misiune fusesem lovit cu foc de infanterie, am zis să zburăm sub înălțimea de 10 metri pentru a nu fi descoperiți şi a realiza, astfel, surprinderea asupra zonei survolate. Am zburat cu uşile deschise pentru a se răspunde cu foc la nevoie,

paraşutiştii fiind instruiți din ce unghi să tragă spre a nu lovi elicele şi rachetele cu care erau înarmate elicopterele. S-au mai încărcat în fiecare elicopter câte două lăzi cu cartuşe. Mitraliera de bord era pregătită să răspundă oricărui atac. Măturam terenul sub noi, sub zece metri înălțime. Pe autostradă, maşinile opreau, se deschideau portierele, oamenii o luau la goană peste câmp. Ne credeau terorişti. Am efectuat viraje, eschive pentru a preveni o eventuală lovire a aparatului. Când am trecut pe deasupra unei case, o femeie s-a aşezat în genunchi şi, cu ochii la noi, şi-a făcut cruce. Ce-o fi fost oare în sufletul ei în acele momente!? Se ştia atunci că teroriştii au elicoptere la dispoziție.

Elicopterul Puma şi echipajul care am executat misiunea istorică din 25 decembrie 1989

Paraşutiştii erau în poziție culcat în fața uşilor deschise. Zburam în zig-zag, un dans al morții şi vieții în văzduh, aerul intra peste noi, paraşutiştii erau grei de atâtea cartuşe şi armament la ei. Dar lipseau paraşutele, era prima dată când paraşutiştii zburau fără paraşute!!!... Ori, ori... Ni s-a precizat să aterizăm

în spatele tabelei electronice de marcaj al stadionului de fotbal al echipei "Steaua", în perimetrul unui teren de atletism înconjurat cu taluzuri de pământ. Fusese escavat cu o zi sau noapte înainte, era o amenajare genistică făcută pentru a proteja aparatele de zbor. După vreo treizeci de minute încordate de aşteptare, văd cum vin spre noi un TAB (transportor autoamfibiu blindat) cu drapel tricolor, trei autoturisme ARO argintii, ca într-o suită preşidenţială. Mi-a sărit inima din loc. Or fi Nicolae şi Elena Ceauşescu însoţiţi de suită?" mă întrebam, conştient de imensul pericol pe care l-am fi luat asupra noastră dacă perechea alungată din Bucureşti şi suită în elicopterul "Dauphin" al lui Maluţan, ar fi urcat de data asta în elicopterul nostru, Puma. TAB-ul a semnalizat cu farurile în chip de recunoaştere, iar din TAB şi autoturismele de teren ARO au coborât: generalul Victor Atanasie Stănculescu pe care-l cunoşteam, un individ bărbos pe care-l credeam popă (după aceea am aflat că era Gelu Voican Voiculescu) şi Virgil Măgureanu. În spatele lor era un grup de ofiţeri de justiţie, un doctor militar şi câţiva civili. Înainte de a-i îmbarca în elicopter, ni s-a spus că vom zbura la Măneşti, o localitate lângă Ploieşti, după care vom merge spre Târgovişte.

În zbor, mă întrebam în ce fel de misiune deosebită mergem, la care participă reprezentanţi ai armatei, bisericii şi justiţiei la un loc?! Stănculescu ne-a precizat să aterizăm în curtea cazărmii din Târgovişte, vizavi de gară. Deasupra oraşului, generalul a scos pe uşă o eşarfă galbenă, în semn de recunoaştere pentru ca artileria antiaeriana să nu deschidă foc asupra noastră. După ce am aterizat iar pasagerii au coborât din elicopter, a venit la mine un căpitan din acea unitate şi mi-a zis: "*Bine că aţi venit*

să-i duceți de aici!" *Pe cine să ducem*? am intrebat eu mirat. *"Cum pe cine? Pe soții Ceauşescu*!" mi-a răspuns ofițerul. Cazarma era înțesată de tunuri antiaeriene, tancuri, TAB-uri, aruncătoare de grenade, sute de militari în tranşee, pe maşini, pe după arbori, pe acoperişuri. Jos, tuburi de cartuşe trase, mii, zeci de mii de tuburi. Am deschis gura să-i mai zic ceva căpitanului, dar cred că-mi înghițisem limba, fiindcă din mine nu mai ieşea niciun sunet. Gândeam în sinea mea: "*Cum să-i ducem iar la Bucureşti, când am văzut câte victime au fost până atunci şi câte elicoptere doborâte*?" M-am retras într-un colț, am scos din buzunarul de la piept o poză în care erau soția şi cei doi copii, m-am uitat mult timp cu ochii înlăcrimați la ei, i-am sărutat pe rând şi m-am rugat bunului Dumnezeu pentru a nu fi doborât la întoarcere la Bucureşti.

După câteva minute, a apărut un TAB lângă clădire şi din el au coborât Nicolae şi Elena Ceauşescu, care arătau foarte schimbați şi îmbătrâniți, față de cum erau atunci când zburam cu ei în diferite misiuni: vizite în oraşe din țară, unde la aterizare şi decolare, stadioanele erau pline de persoane de toate vârstele care strigau lozincile binecunoscute, sau la vânătoare.

Dar iată cum au fost aşteptate elicopterele la Targovişte, conform relatărilor locotenentului major Petre Bitea, fost ofițer în acea unitate:"*În noaptea de 24 spre 25 decembrie, am primit de la eşaloanele superioare informația potrivit căreia unitatea va fi atacată cu elicoptere, iar spre dimineață am fost anunțați că urmează să sosească în unitate două elicoptere care, ca semn distinctiv, vor flutura o eşarfă galbenă. Să nu mă întrebați ce-a fost în inimile noastre, când le-am vazut că vor să aterizeze. Nu se vedea*

eşarfa galbenă. Am fost avertizaţi să tragem în orice elicopter fără eşarfă. Am pregătit tunurile şi eram pregătiţi de tragere. Nu ştiu, am avut o reţinere sau poate o presimţire. S-a evitat un mare măcel, fiindcă dacă deschideam noi focul, precis ar fi ripostat şi cei din elicopter, dac-ar mai fi avut timp, desigur."

Locotenentul major Iulian Stoica, comandantul TAB-ului în care erau Nicolae si Elena Ceauşescu a relatat: "*Eram în TAB-ul în care erau soţii Ceauşescu. Când elicopterul se afla la 5-6 metri înaintea contactului cu pământul, comandantul unităţii mi-a făcut semn să pornesc spre locul de aterizare. Nu ştiam ce au de gând elicopteriştii. Nu eram sigur sută la sută că sunt cei aşteptaţi. Aşa că aveam degetul pe trăgaci, gata să deschid focul. Comandantul unităţii a însoţit TAB-ul pe partea stângă, mergând pe jos. Am înaintat până sub palele elicei, cât mai aproape de uşa elicopterului, să ne fie cât mai uşoară transbordarea Ceauİeştilor din TAB în elicopter, aşa crezând eu că se vor desfăşura lucrurile. Aşa am fost eu informat, că îi vom urca în elicopter şi-i vor duce din unitatea noastră. Voiam să-i ducă oriunde numai să scap de ei. Îmi ajunsese să-i păzesc trei zile, cât au stat în unitate.*

În momentul în care a coborât generalul din elicopter, comandantul unităţii i-a dat raportul, după care a avut loc între ei urmatoarea discuţie:

- Urcă şi hai să mergem!- a spus generalul.

*- Unde?-*a întrebat contrariat comandantul.

- La ei, acolo unde-i ţineţi.

- Păi sunt aici- a spus comandantul, făcând un semn discret cu capul spre TAB.

- Dacă-i aşa, îi facem aici! a concluzionat generalul."

În timp ce se organiza desfăşurarea procesului în clădire, generalul Stănculescu i-a convocat pe cei

opt paraşutişti şi le-a zis: "*Aţi venit cu mine Íi deci, sunteţi la ordinele mele. Executaţi numai ceea ce vă ordon eu!"* apoi i-a întrebat cine-i cel mai mare în grad şi a ieşit în faţă căpitanul Ionel. Iată ce a relatat acesta: "*Stănculescu l-a chemat pe comandantul unităţii, colonelul Chemenici şi toţi trei am ieşit în curte. Colonelul se tot uita în dreapta şi-n stânga, pentru a alege locul execuţiei. <Am putea acolo în spatele cazărmii, spre gardul dinspre poziţia de tragere> a propus colonelul. <E prea departe> a răspuns generalul. <Atunci, acolo între barăci, unde sunt piloţii> Generalul refuză iarăşi propunerea, apoi indică el un loc anume, arătându-l cu degetul. <Acolo. E aproape şi ferit de priviri indiscrete> şi colonelul încuviinţă.* Apoi, căpitanul Ionel relatează că generalul l-a luat de-o parte, şi i-a spus: "*Dacă Tribunalul Militar îi va condamna la moarte, îi vom executa aici. Vor fi împuşcaţi, deci, şi doar în voi am încredere. Am nevoie de trei voluntari care să execute sentinţa. Care să fie aştia, căpitane Ionel?"* După ce i-a prezentat numele celor trei, generalul l-a mai întrebat: "*Căpitane, sunteţi în stare sa executaţi acest ordin*?" si Ionel zice că a răspuns: "*Da*". Apoi, generalul le-a fi zis celor trei: "*Să nu vă lăsaţi impresionaţi, fiindcă nu mai sunt ceea ce se cred ei, fiindcă au fost destituiţi şi ca atare, acum, sunt ca oamenii de rând, fără funcţii şi titluri...*"

După procesul, care a durat aproximativ o oră şi 45 minute, am văzut când au ieşit din clădire Nicolae Ceauşescu iar în urma lui, Elena Ceauşescu, legaţi cu mâinile la spate şi încadraţi, fiecare, de câte doi subofiţeri paraşutişti înarmaţi. Eu eram la 25 de metri de acel imobil, lângă elicopter şi am auzit cum Ceauşescu a început să strige: "Trăiască România Socialistă! - Trăiască România liberă şi independentă! - Moarte trădătorilor!", în timp ce erau duşi spre locul

execuţiei, acesta fiind latura mică a acelei clădiri în formă de L. Se auzea şi vocea Elenei Ceauşescu, dar nu am înţeles ce spunea, fiind acoperită de glasul soţului ei. Am văzut cum subofiţerii care-i încadrau i-au pus cu spatele la zid, s-au retras la 3-5 metri şi au început să tragă în ei, fără niciun ordin, cu pistolul mitralieră pus pe foc automat. Aceste momente, când au fost scoşi Nicolae şi Elena Ceauşescu din clădire, ducerea lor la locul execuţiei, strigătul acelor lozinci patriotice şi împuşcarea lor, nu au fost filmate de cameramanul colonel Baiu, deoarece, a spus el, se terminase banda din aparatul de filmat şi exact în minutele acelea a schimbat-o. Când a apărut el, a reuşit să prindă fumul care ieşea din beton şi peretele clădirii, provenit în urma celor peste o sută de cartuşe trase şi, ca să se poată apropia de cadavre, a strigat: *"Nu mai trage nimeni!"* fiindu-i frică să nu fie şi el împuşcat. Când i-am văzut ieşind din clădire pe soţii Ceauşescu, eu am crezut că vor fi aduşi, vii, la elicopter şi îi vom duce la Bucureşti. Noi, piloţii, nu am fost informaţi de hotărârea luată de generalul Stănculescu împreună cu Ion Iliescu, generalul Militaru si Gelu Voican Voiculescu, înainte de a pleca de la Bucureşti, ca Nicolae şi Elena Ceausescu să fie judecaţi şi executaţi printr-un simulacru de proces, la zidul cazărmii din Târgovişte. Văzând comportarea soţilor Ceauşescu pe timpul desfăşurării procesului, apoi, ce spuneau când au fost legaţi la mâini şi pe drumul spre zidul morţii, nici Gelu Voican Voiculescu nu s-a putut abţine să nu afirme: *"A fost împuşcată dragostea a doi oameni, care s-au iubit toată viaţa!"*

Din discuţiile purtate de Stănculescu cu paraşutiştii şi cu comandantul unităţii, reiese clar faptul că generalul venise la Târgovişte cu lecţia învăţată, hotărâtă de la Bucureşti în cele mai mici

detalii: Nicolae şi Elena Ceauşescu să fie judecaţi şi indiferent de rezultatul procesului, să fie osândiţi la moarte şi sentinţa să se execute pe loc. Filmul derulării evenimentelor, de la aterizare pe platoul unităţii, ne-a bulversat pe toţi, cu excepţia regizorilor care au planificat filmul: Stănculescu, Gelu Voican Voiculescu, Virgil Magureanu şi, poate, completul de judecată.

Am rămas uimit când am aflat că soţii Ceauşescu sunt la Târgovişte, apoi când i-am văzut cum au arătat ieşind din TAB, apoi când am aflat că are loc procesul acolo, apoi când i-am văzut ieşind din clădire după proces, cu mâinile legate la spate şi strigând lozinci patriotice, apoi punându-i la zid şi împuşcându-i ca pe nişte câini, apoi văzându-l pe doctor cum merge la ei să constate moartea lor, apoi învelindu-i în foi de cort şi urcându-i în elicopter, apoi ordinul să decolăm şi drumul la Ghencea, apoi crezând că vom fi împuşcaţi şi noi, apoi zborul spre unitate, apoi întoarcerea la minister pentru a merge cu generalul la "coletele" de pe stadion, apoi...Erau prea mulţi de "apoi".

Atunci, generalul Stănculescu era regizorul şi noi ceilalţi, actorii. S-a realizat un film, fără ca actorii să fie informaţi din timp, fiindcă regizorii ştiau că dacă le-ar da actorilor rolurile mai repede nu s-ar fi desfăşurat la fel filmul, unii actori ar fi refuzat să joace. Nicolae si Elena Ceauşescu au fost judecaţi şi executaţi prin sentinţa Tribunalului Militar Excepţional înfiinţat print-un decret al CFSN, semnat de Ion Iliescu, pe 24 decembrie 1989.

Iată ce i-a povestit generalul Stănculescu lui Alexandru Stoenescu, (În sfârşit adevărul) despre ordinul de lichidare a Ceauşeştilor: "Cei din grupul Iliescu mi-au spus că trebuie organizat un proces care să închidă epoca Ceauşeştilor definitiv. "Da, şi ce

facem mai departe?", întreb eu. "Păi, uite, ia legătura cu Procuratura, cu Justiția!" I-am întrebat: "Cum finalizăm judecata?" Îi băgăm la puşcărie sau îi terminăm? Cred că a răspuns fiecare: Gelu Voican Voiculescu a fost pentru suprimare, Militaru, da, Silviu Brucan la fel, Ion Iliescu a fost mai ezitant. Brucan a şi spus: "Ideea este bună, aşa trebuie făcut. Orice revoluție trebuie să ia capul şefului statului. Dacă Ceauşescu rămâne ca monument în memoria oamenilor, s-ar putea să le pară rău la un moment dat şi să se întoarcă împotriva noastră."

Am văzut procesul la televizor şi am remarcat două atitudini. Una a fost neputința completului de judecată de a găsi şi exprima vinovății grave şi reale celor doi, care să ducă la sentința cu moartea şi altă atitudine a fost stupoarea Ceauşeştilor când li se aduceau la cunoştință anumite învinuri. Generalul asculta şi se vedea că nici el nu era de acord cu unele lucruri prezentate, dar nu zicea nimic. A fost trimis de Ion Iliescu şi generalul Militaru, numit ministrul Apărării Naționale, să execute un lucru hotărât la Bucureşti, acela de a lichida cuplul prezidențial. Era în prezidiu şi se uita la cei doi cum se mirau de cele auzite şi cer dreptate, nu milă. Stănculescu parcă le zicea: "Pentru voi am acționat până în 21 decembrie la Timişoara, prin voi acționez acum, ca să mă ierte poporul pentru ce am făcut până la acea dată. Sunt între ciocan şi nicovală. La Timişoara mi-am băgat piciorul în ghips, crezând că o să scap de răspundere. Dacă ați fi rămas la putere, m-ați fi condamnat pentru că v-am părăsit în 22 decembrie, dar nu am avut altă soluție. De când v-am trimis cu elicopterul de pe sediul Comitetului Central, la conducerea țării s-au instalat Ion Iliescu, Silviu Brucan, generalul Militaru, Virgil Măgureanu, Gelu Voican Voiculescu, oameni pe care

i-ați cunoscut, şi aceştia m-au cooptat şi pe mine. De când sunt ei la putere, în țară este mare haos. Este mare prăpăd. În fiecare zi mor sute de oameni. Ieri, Ion Iliescu, a semnat un Decret privind constituirea unui Tribunal Militar Excepțional, care are misiunea să vă lichideze. Printr-o mascaradă de proces, veți fi judecați şi condamnați la moarte. O să fiți acuzați chiar şi de avocatul vostru. N-aveți nicio scăpare! Am primit ordin să fiți judecați şi împuşcați în această cazarmă. Mi-e greu, dar n-am ce face. Trebuie să acționez cu zel la dispariția voastră fizică, pentru a mai spăla din păcatele de care voi fi acuzat că le-am făcut la Timişoara." Dar, păcatele de atunci au fost ca un cancer. Deşi a făcut *"operația"* Târgovişte şi alte intervenții, generalul n-a scăpat de condamnarea la închisoare.

În timpul desfăşurării procesului, noua conducere a țării era neliniştită şi se interesa mereu de desfăşurarea procesului. Nicolae Militaru a dat patru telefoane în acele momente lui Stănculescu şi întreba: *"Care e stadiu? Ce faceți?"* Cei de la Bucureşti erau speriați. Trăiau cu groaza că Stănculescu îi va elibera pe Ceauşesti şi va porni o contrarevoluție.

După 23 de ani, în opinia mea, cred că ar fi trebuit să li se adreseze astfel celor doi, adică să li se spună realitatea: *"Măi Ceauşeştilor, noi vrem să introducem democrația în România, aşa cum am auzit că este în țările dezvoltate, dar nu o să ştim să o aplicăm pentru a face să-i fie mai bine poporului român, fiindcă nu ne duce capul, nu ne pricepem, ştim însă că vom face legi ca din patru în patru ani să ne sfăşiem între noi prin orice mijloace ca să ajungem la putere şi ne vom lupta ca să ne îmbogățim noi şi familiile noastre, din moşenirea pe care ați lăsat-o voi, fiindcă noi nu suntem în stare să producem nimic. O să vindem şi distrugem pe rând toată țara, bucată cu bucată,*

începând cu agricultura, hidrocentrale, termocentrale, căile ferate, întreprinderile, spitalele, învățământul, flota maritimă, aviația, irigațiile, serele, complexele de porci si păsări, etc.şi dacă ați fi în viață, poporul, sătul de incompetența, stângăcia şi viclenia noastră, poate ar fi tentat să vă aducă înapoi în fruntea țării, şi pe toți ăştia care ne-am bătut joc de țară, ne-ați băga la zdup. Aşa că trebuie să vă omorâm."

Domnilor conducatori ai Romaniei, după 23 de ani de la Revoluție, dați-mi voie să vă pun câteva întrebări, ca simplu alegător: Vă place cum arată România de astăzi? Vă place ce-ați făcut cu speranțele acestui popor? Astea-s democrația şi libertatea pe care le-au câştigat oamenii de rând în decembrie 1989? Dreptul de a alege, din patru în patru ani cine să se îmbogățească, iar ei s-o ducă din rău în mai rău? Ce lăsați voi generațiilor viitoare?

Treziți-vă, domnilor politicieni! Faceți ca măcar de aici înainte, prin acțiunile voastre, să se vadă şi în țărişoara asta frumoasă un pic de bunăstare, faceți ca şi omul de rând să o ducă mai bine, să nu regrete perioada comunistă şi liderii ei de atunci!

Iată ce a povestit paraşutistul Dorin Cârlan, unul din membrii plutonului de execuție, care a fost şi de pază în clădire pe timpul desfăşurării procesului: "Când Ceauşescu a ajuns în fața judecătorilor, era panicat şi a întrebat: *"Sunteți români*?" I s-a răspuns: "*Da, suntem cu generalul Stănculescu*." Apoi, Dorin Cârlan a continuat cu relatarea: "*Sentința dată în proces trebuia executată imediat. Generalul Stănculescu ne-a ordonat să îi ducem afară, să îi aşezăm pe rând în dreptul zidului şi să-i împuşcăm, întâi pe el şi apoi pe ea. Trebuia să îl ucid pe preşedinte, şi mi-am spus că trebuie să fac asta pur şi simplu, fără să mă mai gândesc. În timp ce*

îi legam mâinile la spate, amândoi plângeau ca doi copii. Ceauşescu s-a uitat la noi şi a spus: <*Nu ne puteţi omorî ca pe nişte câini*!> Apoi, Cârlan zicea că ea a afirmat: "*Dacă aveţi de gând să ne omorâţi, cel puţin din respect pentru dragostea pe care noi o avem unul faţă de altul, nu îl omorâţi pe el primul şi să mă lăsaţi pe mine să mă uit. Cel puţin lăsaţi-mă să mor în acelaşi timp cu soţul meu*!" Cârlan spune că în acel moment generalul Stănculescu a ordonat: "*Duceţi-o la zid împreună cu soţul ei*!" Când i-a dus la zid, Cârlan relatează că Ceauşescu a strigat lozinci patriotice şi a început să cânte fragmente din Internaţionala şi aşa i-a împuşcat, în timp ce Ceauşescu cânta.

Acum, la atâţia ani distanţă de acele momente, nu ştiu câţi guvernanţi şi politicieni, ajunşi după 1989 pe diferite trepte ale puterii, dacă ipotetic ar fi duşi la moarte pentru felul cum au condus ţara, ar avea puterea să strige, în faţa puştilor îndreptate spre ei, lozinci pentru România!? Numai pentru demnitatea cu care s-au dus la moarte, dacă cei care au tras n-au fost înduplecaţi, poate ţevile armelor din mâinile lor ar fi trebuit să se transforme în tulpini şi din gurile lor de foc să iasă flori în loc de gloanţe mortale. Poate că posteritatea purificată de patimile amarnice de acum, va găsi alte măsuri de apreciere pentru fostul preşedinte al Romaniei, Nicolae Ceauşescu.

Eu l-am văzut atunci cum a căzut pe spate cu genunchii îndoiţi, iar ea într-o parte. Imediat acel loc s-a înroşit de sângele care curgea din ei. După ce s-au oprit împuşcăturile, doctorul militar pe care-l transportasem noi, s-a deplasat la faţa locului, a constatat moartea lor, apoi, militari în termen i-au învelit pe fiecare în câte o foaie de cort şi i-au urcat în elicopter. După aceea au urcat generalul Stănculescu, Gelu Voican Voiculescu, Virgil Măgureanu, colonelul

Gică Popa (judecătorul), membrii plutonului de execuție şi am decolat. În zbor, Stănculescu ne-a precizat să aterizăm pe stadionul Ghencea din Bucureşti. Până la aterizare, în elicopter era o liniște înfricoşătoare, parcă eram la un priveghi, şi mă aşteptam din clipă în clipă să fim doborâți de la sol de teroriştii despre care eram intoxicați că împânzesc zona, având în vedere persoanele pe care le transportam şi trupurile inerte ale soților Ceauşescu.

Am avut puterea să-mi aduc aminte că prima misiune cu Ceauşescu la bordul elicopterului mi-a fost rânduit s-o execut de Sfintele Paşte, în 1981, când el era în plină putere şi pe unde mergea, era primit cu flori, aplauze şi urale, şi acum s-o execut pe ultima misiune tot într-o zi de Sfântă sărbătoare creştinească, dar cu ei fără suflare, când florile Paştelui au fost înlocuite în chip fatal cu gloanțele înghetațe ale Crăciunului, aplauzele şi uralele, cu foi de cort. Mă gândeam că în acea zi Sfântă, când omenirea ar fi trebuit să se bucure de naşterea Domnului Iisus Hristos, mie mi-a fost dat să asist la moartea soților Ceauşescu şi să transport cadavrele lor la Bucureşti. Atunci am realizat, încă o dată, cât este de mică măreția omului pe pământ şi cât de minunat glăsuieşte Eclesiastul: Deşertăciune a deşertăciunilor, toate sunt deşarte.... Altădată zburam cu ei şi lumea era la picioarele lor, iar acum sunt împuşcați ca nişte câini. Mi-am pus nădejdea în Dumnezeu, L-am rugat să fie cu mine şi cu toți românii, să-mi dea puterea să trec cu bine peste acele momente infernale, pe care nu-mi închipuisem că o să le trăiesc, iar poporului meu să-i dea înțelepciunea de a găsi drumul spre linişte, pace şi iertare...

În zbor, generalul a venit în cabina piloților, a încercat să ne îmbărbăteze şi ne-a zis să nu spunem

nimănui despre evenimentele din acea zi. Se observa pe fața lui că era marcat de cele întâmplate, dar cel mai agitat părea a fi Gică Popa, care s-a şi sinucis după câteva săptămâni.

Deşi moartea Elenei şi a lui Nicolae Ceauşescu a fost, conform imaginilor văzute la televizor în acele zile, dorită şi cerută prin strigăte de mulți români, percepția ei şi felul cum a fost săvârşită, m-au cutremurat. Dar n-aveam timp să mă gândesc atunci la multe lucruri. Eram la manşă şi trebuia să fiu concentrat la zbor. Stăpâneam elicopterul dar nu-mi puteam stăpâni gândurile. Zburau şi ele. Zburau la Stănculescu, care era alături de noi, zburau la cadavrele soților Ceauşescu. Unde le ducem? La groapa pe care o vom săpa-o noi cu elicopterul, prăbuşindu-se, în urma împuşcăturilor, şi-n care vom intra toți?! Adică, ei, morți şi noi, de vii?! Mi-am pus şi întrebarea aceasta, deoarece nu înțelegeam de ce a lăsat Stănculescu ca membrii echipajului să vadă pe viu această monstruozitate, ştiind că noi îl vom duce înapoi la Bucureşti. Oare plănuise că oricum vom fi lichidați şi nu mai conta ce am văzut?

La Bucureşti am aterizat tot pe locul de unde decolasem de dimineață. Aveam impresia că de atunci se scursese un secol întreg şi că eu îmbătrânisem subit. Îmbătrânisem, dar nu murisem. Pasagerii au coborât. Au apărut un TAB şi un ARO. S-au urcat toți, iar generalul ne-a spus să rămânem pe loc, fiindcă va veni cineva să ridice coletele (cadavrele) în maximum 30 de minute. Timpul a trecut, dar nu a venit nimeni, în schimb, dinspre unitatea militară situată în apropierea stadionului, începuse să se tragă. La fel şi de la blocurile din apropiere. Ne bântuiau gânduri negre. Eram, fireşte, martori incomozi şi poate, au hotărât să ne elimine şi pe noi?

Ce era de făcut?! Ca să destind atmosfera tensionată în care ne găseam, i-am întrebat pe colegi:

- *La voi morții se îngroapă cu popă?*
- *Sigur că da, în Bihor nu*?, îmi răspunde unul.
- *La noi, popa rămâne afară*, i-am zis eu.
- *Noi suntem cu un picior în groapă şi vă arde de glume*, îmi zice altul, cu-n uşor zâmbet pe față.

Adevărul e că noi am crezut că Gelu Voican Voiculescu o să ne împuşte şi pe noi ca să nu mai rămână în viață martori oculari ai execuției si ai transportului. Mi-am adus aminte de vorbele unui coleg din primii ani de zbor, care spunea că foarte puțini piloți au pierit în accidente de aviație, peste 80% dintre ei au murit în paturile lor, paturile fiind cele mai nesigure locuri privind ascunderea de moarte. La această constatare nu m-am putut răbda să nu-i zic că dacă aş avea capul lui, atâta aş fugi până l-aş pierde, dar atunci mă gândeam din ce categorie vom face noi parte dacă ne vor ucide la sol? Ce moarte groaznică este ca un pilot să fie împuşcat la sol! Este ca un peşte omorât pe uscat.

De-a lungul anilor, am participat la multe înmormântări ale aviatorilor dispăruți în catastrofe aeriene sau în paturile lor. Durerile familiilor erau sfâşietoare, dar m-au marcat profund acelea din prima categorie, întrucât familiile decedaților ar fi vrut ca morții lor să fie întregi în sicriu sau altele insistau sfăşietor să li se deschidă (dar nu le era permis) copârşeul(sicriul) şi din grămada de pământ să poată vedea şi mângâia măcar o parte din cel ce le era foarte drag. În asemenea momente, din fier să fii şi tot nu poți să opreşti şiroaiele de lacrimi.

Toate înmormântările sunt dureroase. Contează foarte mult gradul de rudenie şi relațiile pe care le-ai avut cu răposatul din sicriu, dar şi vârsta pe care o ai

in acele momente. Când eram copii, ştiam că toți morții au murit de bătrânețe, deşi auzeam oamenii vorbind prin sat:

"-Măi Iosană, ai auzit că o murit Todere?

-Când o murit, Doamni apără, că doară alaltăieri am fost la iel şi o zîs că să simti mai bini?

Azi noapti, pă la ora 4 o murit. Îmi spusă pruncu lui, Ioane, ăla care are doi prunci. Mere la Sudrigiu să cumperi doşti (scănduri) pentru copârşeu (sicriu).

Măi Gheorghii, dapu tânăr s-o dus, n-o avut numa'56 de ani, ştiu că o fost dintr-un an cu mini."

Noi, copiii de 6-8 ani, ziceam că la vârsta aceea omul este bătrân, mai ales că avea şi doi nepoți care-i ziceau "moşu Todere". Mortul era aşezat în cea mai frumoasă cameră din casă, camera de la uliță, unde veneau neamurile mai apropiate şi într-o altă cameră alăturată sau în coridor se găsea o masă cu una- două sticle cu palincă şi farfurii pline cu plăcintă cu brânză, unde se aşezau bărbații şi jucau cărți toată noaptea. Mai goleau câte un păhărel de palincă, mai spuneau bancuri, iar băieții mai făceau unele glume ca să sperie fetele. Cu mortul, la priveghi, trebuia să stea tot timpul cineva. Nu era lăsat singur, fiindcă se spunea că altfel se va face strigoi şi va veni acasă. Din când în când, femeile din familie plângeau şi se văitau, creând o atmosferă înduioşătoare. La o înmormântare, o fetiță de doi ani, văzând-o pe bunica ei cum se vaită şi neânțelegând bine ce face, i-a zis: *"Maică, da nu mai cânta atâta, că mă doare capul!"* Copiii aşteptau cu nerăbdare ziua înmormântării, fiindcă atunci primeam câte un colăcel în care era înfipt un bănuț, bănuțul norocos. Ne străduiam să-l păstrăm mult timp, fiindcă ştiam că acesta ne va purta noroc. Tot legat de înmormântare, un cetățean aducea un sicriu într-un camion. A început să plouă şi ca să nu-l ude, a intrat în sicriu şi a pus capacul. Pe

drum au mai făcut alte patru persoane cu mâna, şoferul a oprit şi le-a urcat sus, unde era si sicriul. Acestea, văzându-l, şi-au făcut cruce şi au zis: "*Doamne iartă-l pe mort!"* şi s-au născut mai multe întrebări în mintea lor: "*Din ce sat o fi?" "Ce boală şi câți ani o fi avut?"*. În timp ce-şi puneau ei aceste întrebări, văd că se ridică uşor capacul şi cel din copârşeu întreabă: "*-Mai plouă afară?"* Persoanele văzând scena, auzind că mortul şi vorbeşte, de frică, au sărit din camion, unul rupându-şi un picior, altul două coaste.

Şi dacă atunci mi se părea că eşti bătrân la 50 de ani, acum consider că e firesc să treacă omul de 80 de ani. Sunt la noi în sat două persoane, o femeie şi un bărbat, doamna Silaghi si Ghiurca Lichi Tini, care au peste 90 de ani si arată foarte bine. Să fie sănătoşi şi să atingă 100 de ani! Din curiozitate, să aflu care-i secretul acestei longevități, l-am întrebat pe bărbat:

- Bace Ghiurcă, cum te tratezi matale când eşti bolnav?

- Păi, dragă Sandrule, la răceală- cu un păhărel de palincă, dacă îmi creşte tensiunea-cu un păhărel de vodcă, când îmi scade tensiunea- cu un păhărel de vin roşu, lipsa poftei de mâncare- cu un pahar de vin alb, iar pentru o digestie mai bună- un pahar de bere. Mirat de câte pahare cu băuturi trebuie să golească vecinul ca să se simtă bine, l-am întrebat:

- Bine, vecine, dar pentru ce boală bei apă?

- Dragă, aşa boală gravă încă n-am avut...mi-a răspuns consăteanul.

În zona Beiuşului, se manifestă foarte puternic întrajutorarea între oameni la evenimente fericite, cum ar fi nunta sau triste- înmormântarea. Participă tot satul, sentimental, material si financiar. La înmormântare, oamenii sunt alături de familia îndoliată, încercând să ia şi ei din durerea existentă şi

contribuie, material cu găini, ouă, făină, ulei, zahăr, etc şi financiar. La o înmormântare participă 150-300 de persoane, funcţie şi de neamurile din alte zone, şi se strâng între 5000 şi 12000 de lei.

Legat de cele două evenimente, era în sat un băiat, trecut de 30 de ani, care nu era căsătorit şi, când mergea la nunți, o mătuşă de-a lui mereu îi zicea: *"Acum, tu urmezi, nepoate!"* Cuvinte care pe băiat îl deranjau şi nu ştia cum să-i răspundă. I-a venit ideea la o înmormântare, când s-a dus la ea şi i-a zis: *"Acum, tu urmezi, mătuşă!"*

Revenind la misiune, paraşutiştii au dat jos cele două cadavre şi le-am predat unui căpitan înarmat, care cu o grupă de militari păzea obiectivul, fără a-i spune cine sunt în foile de cort, doar că va veni cineva, trimis de generalul Stănculescu, să le ridice. Am pornit motoarele şi am decolat. La unitate am ajuns teferi, dar într-o stare de epuizare psihică şi fizică îngrozitoare. Nici nu-mi venea să cred că într-o zi, unui biet om îi este dat să trăiască atâta istorie! În unitate, colegii ne informau că Ceauşeştii au fost judecați şi condamnați la moarte, fără a bănui că noi am văzut totul pe viu. Priveam transmisia Televiziunii Române Libere cum crainicul îşi tot cerea scuze că nu se poate încă da caseta cu execuția, că se lucrează la ea. Toți aşteptau caseta cu execuția, o țară, de fapt o lume întreagă aştepta.

În acele momente, era trecut de ora 21, a sunat Stănculescu să ne întrebe unde sunt "coletele", fiindcă a fost la stadion şi nu le-a văzut. Când i-am raportat că le-am lăsat acolo în paza unui ofițer, a ordonat ca membrii echipajului care am transportat coletele, adică noi, să ne prezentăm la sediul MApN, de unde să mergem împreună cu el la stadion. Deci clipele noastre de groază nu s-au terminat?! Am înțeles, dintr-o dată,

că statul major al Revoluției ezita să transmită imagini despre execuția Ceauşeştilor fără a avea dovada palpabilă a morții lor: cadavrele. Cum de diversiuni nu duceam lipsă, unii ar fi spus că totul nu-i decât o farsă, că au fost împuşcate sosiile lor, că nu ei sunt cei cu adevarat împuşcați. Ce era de făcut?

Ne-am întrunit cele două echipaje şi am stabilit că, în timp ce noi ne întâlnim cu Stănculescu, ei stau la elicopter şi dacă se transmite la radio sau televiziune că am fost omorâți, ei decolează şi trec granița, de unde vor transmite adevărul. Pe drumul de la unitate până la biroul lui Stănculescu am trăit revoluția la alți parametri. Ne-am deplasat cu un autoturism şi cum toți trei eram imbrăcați cu combinezoane de zbor, păream suspecți. Eram opriți de către toate patrulele formate din milițieni, militari şi persoane civile de diferite vârste şi culori şi în pofida legitimațiilor, a trebuit să ducem o serioasă muncă de lămurire pentru a convinge revoluționarii că nu suntem terorişti, ci piloți.

Când am ajuns în zona Ministerului Apararii, am fost somați de departe. În fața ministerului am văzut imagini cutremurătoare. Evenimentele fuseseră cu mult mai tragice decât auziserăm noi sau le văzuserăm din aer, de la manşa elicopterului…Unul din militarii care păzeau instituția, văzându-ne îmbrăcați în ținută nemaivăzută de el, uniforma de pilot, a crezut că suntem terorişti şi a deschis foc asupra noastră, dar norocul a fost că era nou în armată şi nu era prea instruit la capitolul trageri cu pistolul mitralieră.

Dar pe ofițerii de la Unitatea Specială de Luptători Antitero (USLA), al cărei comandant era de pe meleagurile Beiuşului, col. Ardeleanu, militarul nepregătit şi colegi de-ai lui, i-au nimerit şi i-au

nimicit. Acei ofițeri USLA aveau o pregătire militară superioară şi erau consideraţi luptătorii de elită ai Ministerului de Interne, de fapt ai țării, şi-n dimineața zilei de 24 decembrie au fost chemaţi de generalul Militaru, ministrul Apărării Naționale, să se prezinte la sediul M.Ap.N. pentru a-l apăra, dar au fost întâmpinaţi cu gloanțe şi împuşcaţi, catalogaţi ca fiind cei mai mari terorişti. Se vedeau trupurile lor, pe jumătate dezbrăcate şi cu urme de răni produse de trecătorii care stingeau țigările aprinse pe ei, crezând că sunt terorişti. Veniseră multe persoane din tot Bucureştiul să vadă cu ochii lor cum arată terorişti despre care se vorbise atâta la televizor. Erau lăsaţi acolo la discreția spectatorilor, erau scuipaţi, batjocoriţi şi loviţi. Aşa a vrut generalul Militaru, aşa s-a întâmplat. Armata era în mâinile lui şi a dorit să plătească nişte polițe mai vechi…

Noi am ajuns la poartă, ofițerul de serviciu ne legitimează, dă un telefon şi după câteva minute vine aghiotantul generalului şi ne duce în biroul lui Stănculescu. Pe hol ne-am întâlnit cu judecătorul Gică Popa, care părea şi mai agitat decât în ziua dinainte, când îi condamnase la moarte. După câteva săptămâni, s-a autocondamnat şi pe el la aceeaşi pedeapsă – s-a sinucis. A venit apoi generalul Stănculescu, a dat mâna cu noi, spunând că urmează să mergem pe Stadionul Ghencea pentru a arăta noi înşine locul, fiindcă a fost aseară pe la ora 20.30 şi nu le-a găsit, iar ofițerul căruia noi i-am predat coletele susține că nu ştie unde sunt şi că nici n-a văzut colete in zonă. Dar să vedeți ce relatează capitanul respectiv despre acele momente, în cartea "*După execuție a nins*", carte scrisă de unul din cei mai mari scriitori militari, colonelul Viorel Domenico.

Căpitan Cristian Călinescu: “În jurul orei 16.30 au venit două elicoptere dinspre Domneşti. Au aterizat ca şi dimineaţa în perimetrul înconjurat cu valuri de pământ. După un timp, pe biută a apărut un militar, adresându-ne semnalul convenit, semnal că au aterizat elicopterele. Trebuia să fie doi, dar în sfârşit… Împreună cu Dragomir şi cu locotenentul de transmisiuni am plecat spre ei. Urma să vină noaptea şi cercetarea din aer a zonei în prag de seară era binevenită. La jumatatea distanţei, cel de pe biută a dispărut, contrar înţelegerii de dimineaţă dintre noi şi aviatori.

-E cacialma, nu-s ei, am zis. Mai curajos, plutonierul Dragomir mi-a spus că el nu se intoarce .

-Puteau să ne împuşte până acum… Dacă am ajuns până aici, să mergem!... Ne-am pregătit pistoalele mitralieră şi am înaintat prin salturi scurte. Când eram la vreo 30 de metri, a apărut iar, făcând semnul acela cu casca în sus şi în jos, după care a dispărut. Concomitent s-au auzit focuri de armă dinspre cimitirul Ghencea, dar şi în spatele nostru. În acel moment am ordonat: “Culcat … şi rămânem pe loc, că nu se ştie ce se întâmplă” . La insistenţele plutonierului pe care parcă-l tragea o aţă: “ Hai tov. căpitan, că n-or fi ei mai ai dracului decât noi…, am ajuns pe biută cu armele gata de tragere. Ei erau la baza valului de pământ, în interiorul acestuia, lângă două pachete grele învelite în foi de cort şi păturі albastre. Aviatorii ne-au întâmpinat oarecum îngrijoraţi, oricum nu atât de expansivi şi de prietenoşi cum erau dimineaţă şi ne-au spus că ei nu mai pot sta, că li s-a defectat un motor şi că au adus două cadavre pe care va veni cineva să le ridice. “Nu vă interesează cine sunt, poate nici noi nu ştim “. Da, aşa au zis, “ poate nici noi nu ştim”, dar să le păzim bine până vor fi ridicate. Ne-am strâns mâinile, ne-am

strâns în braţe şi ne-am despărţit. După plecarea lor, plutonierul Dragomir, neastâmpărat ca de obicei, iute ca argintul viu, mereu iscoditor, mă şi ia în primire:

- Şefu', hai dom'le să vedem şi noi cine sunt morţii.

- Mă, Ioane, n-are rost ... să nu fie dracului vreo cursă, vreo cacialma...

- Hai dom'le, vă rog...Să ştim şi noi pe cine păzim. Poate sunt terorişti şi găsim şi noi la ei niscaiva scule, d-alea de n-a vazut Parisu' ...

- Nu şi nu ...Vezi şi tu câte se întâmplă ... o fi vreo bombă, Doamne fereşte...

- Lasă şefu', trag o rafală în ei şi dup-aia mergem.

- Nu, Ioane, dacă sunt într-adevăr morţi, îi profanăm şi e păcat...

Tot discutând noi chestii d-astea, el s-a deplasat pe coama biutei, spre dreapta cum eram, vreo 5-6 metri şi mi-a zis:

- Aveţi dreptate, şefu'!... Sunt manechine, dom'le. E o cursă...M-am dus şi eu: într-adevăr, dintr-un pachet ieşea un picior roz şi lucios, culoarea aceea imposibilă a manechinelor, şi-am spus:

- Cacialma, cacialma ... Hai s-o zbughim d'aici.

- Am luat-o la fugă. Mă gândeam la elicopteriştii care mi se păruseră oameni de-ai noştri, prietenoşi şi serioşi. Să ne fi păcălit ei în halul ăsta? "Îmi bag picioarele, eu nu stau o noapte întreagă să execut ordinele unor piloţi pe care nu-i cunosc... Sunt morţi, nu-i fură nici dracu'. "A mai trecut aşa o oră-două, mă tot gândeam: să raportez sau să nu raportez superiorilor? Nu raportez, dom'le. Că ăia mă iau c-am părăsit dispozitivul, c-am facut jocul teroriştilor, intru în altă dandana... Se lăsase întunericul, începuse răpăiala şi mi-a zburat gândul de la pachetele alea. Trebuia să ne apărăm zdravăn. Pe la ora 20.30 -21.00

primesc telefon de la unitatea vecină că lângă biută se află un TAB, care a intrat în zonă fără să semnalizeze, cu luminile aprinse. Căpitanul Constantinescu îmi zice: "Mă, Cristi, ia măsuri. Trage, dă cu tunul în el..."i-am zis: "doar dacă va trage el, eu voi riposta." M-am uitat prin luneta aparatului de observare şi vedere pe timp de noapte cu infraroşii şi am văzut tricolorul românesc pe TAB. I-am spus lui Constantinescu să termine cu alarmele false. Ei însă au tras asupra TAB-ului. Speriați de ăştia probabil, cei cu TAB-ul au plecat. Apoi am fost chemat la telefon de căpitanul Marin Tudor care ținea locul la comanda unității, întrucât comandantul se afla cu grosul forțelor noastre la Televiziune.

- Cristi, unde sunt, dom'le, containerele?

Am rămas uluit. Ce vrea să zică ăsta? Lui îi arde de glume. Am izbucnit nervos:

- Biserica mă-ti ...trag ăştia în noi ca la balamuc şi voi la adăpost pe sub birouri, ne luați la mişto?... Mi-a ordonat să vin la regiment. Am luat DAC-ul şi am pornit spre cazarmă, hotărât să le fac scandal. Şoferul plângea întruna. De trei zile şi trei nopti, ăsta plângea. Era soldatul care în 21 spre 22 decembrie, la Intercontinental, intrase cu camionul în demonstranți. De atunci nu şi-a mai revenit, plângea întruna. M-am prezentat la căpitanul Tudor:

-Mă, Cristi, înțelege-mă, am primit telefon de sus ... trebuie să fie în zonă nişte containere.

- Să fiu al dracului, Tudore, eu n-am văzut aşa ceva ... Să-mi sară ochii ...

- Te rog, scotoceşte! Mă înnebunesc ăştia .

- Dom'le, două elicoptere au fost, o Dacie neagră, da, un TAB aşijderea, containere, niet! .

- Du-te, lasă-mă... Cu tine nu se poate înțelege omul...

Am plecat înapoi cu DAC-ul, nu înainte de a lua din cancelarie o sticlă de şampanie şi un termos cu cafea (pe care mi le adusese nevastă-mea), ca să-mi împărtăşesc colegii de Crăciun. În dispozitiv mă întâmpină Dragomir:

- S-a tras în prostie, tov. căpitan …

- Acum?

- De vreun sfert de oră e linişte … Hai să dăm o fugă până acolo, tov căpitan… Nu mă slăbea deloc cu obsesia lui. Trecuse cred de miezul nopții.

- Ioane, datoria mea e să-mi apăr subordonații. Suntem atacați, ripostăm. Altfel, murim ca proştii.

- Vă apăr eu. Nu mi-e frică. Luăm o grupă de soldați, ne rupem epoleții, emblemele de la ciofuri, ne târâm până acolo.

- Nu şi nu. Noaptea eu nu-mi părăsesc subordonații pentru himere.

Începe iar răpăiala. Sunt chemat iarăşi la apel. Divizia. Merg eu târâş din şanț până la telefon şi de la capătul firului un maior de la statul major al marii unități:

Cristişorule, te iubesc că mai trăieşti. Ce se mai întâmplă pe acolo?

- E de groază, tov maior, ploaie de gloanțe …

- Cristişorule, fii calm, apără-ți oamenii şi fii atent la liziera pădurii … Apoi mă trezesc în ureche cu o altă voce, a generalului Pletos, noul comandant al diviziei:

- Mă căpitane, ia vino tu încoace!

- E ploaie de gloanțe …

- Lasă, mă, că nu te împuşcă nimeni; vino tu la mine …

Ce era să fac? Aruncă-te Cristişorule, în DAC şi fuga la divizie, la domnul general. La punctul de comandă, maiorul m-a pupat, îmi zice: “Mi-e frică

pentru tine, mă băiete”!, apoi îmi deschide uşa de la biroul comandantului.

-Măi căpitane, măi… Ai tu acolo nişte containere, unde sunt, măi tovaraşe?

Uitasem de astea şi nici nu puteam realiza sensul acestei noțiuni. Dom’le eu când am auzit de la Tudor prima dată de containere, în zăpăceala aia care era atunci mi-au venit în minte hardughiile alea metalice de pe trenuri şi din camioane cu care se transportă marfuri şi alea mi-au rămas în cap. În toată brambureala aia, eu nu am reuşit să mă desprind de această imagine şi să fac vreo legătură între containere şi cele doua colete. Era distanța de la cer la pământ. Că nici nu mi s-a zis “cele doua containere lăsate de elicopterişti”, fiindcă aşa ştiam că se referă la colete şi nu la containere.

- Nu sunt, tovarăşe general. N-am văzut, nu cunosc. Apoi generalul se adresează maiorului:

- Ia-l de acolo, mută-l unde-a-nțărcat mutu’ iapa, pune-l pe unul mai destoinic, că ăsta ne bagă în puşcărie…

- Mă Cristi, termină odată cu fițele…Fierbe toată armata pentru containerele astea. Spune unde sunt!

- Ați înnebunit cu toții, trimiteți pe altul în locul meu, că simt cum o iau razna. Se lumina de ziuă…”.

Între timp, noi, împreună cu generalul Stănculescu, ne-am deplasat cu un TAB, un ARO şi două ambulanțe, pe stadionul Ghencea. Coletele erau acolo, în locul unde le lăsaserăm. Au fost urcate în ambulanțe şi ne-am deplasat la Spitalul Militar Central, unde cadavrele au fost introduse în morga instituției, iar noi am fost conduşi în biroul generalului Stănicioiu, comandantul spitalului, unde am fost

serviți cu câte o cafea. Ne-am întors cu TAB-ul la minister, am primit armele şi o învoire de circa trei ore să mergem să ne vedem familiile. Apoi ca într-un vis, a început să ningă. Era prima zăpadă a anului. O zăpadă ca un pansament alb peste o rană…

Stănculescu a conceput operațiunea din 25 decembrie 1989 de la Târgovişte, ca un mare jucător de şah. Generalul a înlocuit cei opt pioni, cu opt paraşutişti, cei doi cai, cu două elicoptere, cei doi nebuni, au fost înlocuiți cu cele două complete, de apărare şi de judecată, iar cele două turnuri, au fost înlocuite cu Gelu Voican Voiculescu şi Virgil Măgureanu. A urcat toate piesele pe cei doi cai, pardon, în cele două elicoptere, le-a dus şi le-a aşezat pe tabla de joc, pardon, pe câmpul morții, şi apoi a urmărit desfăşurarea acțiunilor istorice cu un calm şi o luciditate de neimaginat, acțiuni care s-au derulat cu o rapiditate înfiorătoare, şi până când nu a nimicit regele şi regina (foste, până cu trei zile înainte), cu propriile lui piese, nu s-a oprit.

VI
Misiuni de zbor după Revoluţie

În misiuni, după Revoluția în direct

Din vara anului 1990, mi-am desfăşurat activitatea, ca pilot, la Unitatea Speciala de Aviație a Ministerului de Interne. Aici, am executat misiuni de transport VIP, transport persoane şi materiale, supravegherea circulației rutiere deasupra şoselelor, inclusiv pe ruta Bucureşti-Sibiu-Ştei-Sudrigiu-Lazuri de Beiuş-Drăgăneşti-Beiuş-Oradea, misiuni de cercetare observare deasupra Mării Negre, a litoralului românesc, Dunării, Deltei, la parade militare organizate de Ziua Națională, zboruri demonstrative în fața delegațiilor străine şi a persoanelor oficiale, zboruri de agrement (în care am transportat şi persoane din satele comunei Lazuri de Beiuş), umanitare, SMURD, precum şi intervenții la calamități naturale, în special la inundațiile din Oltenia, Banat şi Moldova, unde am participat la salvarea de vieți omeneşti şi transport alimente persoanelor aflate în zonele sinistrate.

Elicopterul “Alouette” cu care
se executau misiuni de supraveghere
aeriană a circulației

Elicopterul “MI-17” cu care executam
misiuni diverse

La aceste zboruri, opream elicopterul la punct fix deasupra apelor sau caselor înconjurate de ape, la 8-10 m, un operator cobora pe frânghie, lua într-un ham special construit, câte o persoană aflată în apă sau pe clădiri, o urca în elicopter, cobora după alta, operațiunea repetându-se până la salvarea tuturor

persoanelor aflate în pericol. Alte mijloace de salvare nu puteau ajunge la ele. Una dintre persoane, plină de umor dar si de spaimă, văzându-se în elicopter ne-a zis: *"Întotdeauna salvarea vine din cer"*...

După 1990, am zburat şi în misiuni de supraveghere, cu reprezentanți ai Poliției de Frontieră, deasupra întregii frontiere de stat a României. Până la intrarea în UE, pe întreaga întindere a graniței țării noastre era o fâşie de teren, lată de 8 metri. Pământul pe această fâşie era arat şi mărunțit ca într-un strat de legume, pentru depistarea oricărei urme de trecere ilegală a frontierei. De-a lungul graniței comune a Romaniei cu URSS şi Bulgaria, aceste state aveau şi ele pe teritoriul lor o fâşie de teren lată de aproximativ 8 m, arată şi discuită, iar intre fâşia noastră şi fâşia lor, pe porțiuni însemnate, era gard de sârmă. De-a lungul frontierei comune a României cu Iugoslavia şi Ungaria, nu exista astfel de fâşie pe teritoriul acestora, fiind montat, pe porțiunile mai vulnerabile, doar gard de sârmă.

Alături de misiunile specifice Ministerului Administrației şi Internelor, Unitatea Specială de Aviație executa şi misiuni umanitare şi misiuni SMURD. De multe ori, executam zboruri umaitare contra cronometru, pentru salvarea de vieți omeneşti. Transportam accidentați din locuri greu accesibile la cele mai apropiate spitale, transportam echipe formate din cadre medicale de la Spitalul Fundeni, conduse de renumitul doctor Vlad Braşoveanu, pentru transplant de ficat unor bolnavi internați în centre spitaliceşti, care aşteptau asemenea intervenții de luni de zile. În astfel de misiuni, cadrele medicale purtau cu ele mici containere cu aparatură medicală şi genți frigorifice cu "ficați vii", prelevați de la

persoanele aflate în moarte clinică şi se citea pe faţa doctorilor nerăbdarea de a ajunge la destinaţie, la persoanele bolnave, iar după operaţii, care uneori se prelungeau pînă noaptea târziu, se putea citi pe chipul medicilor epuizare şi oboseală, dar, în acelaşi timp, satisfacţie şi mulţumire pentru faptul că au prelungit viaţa unor suferinzi. În România, întrebuinţarea aviaţiei în misiuni umanitare a început încă din anul 1939 când 2 avioane au fost amenajate cu târgi în vederea transportării bolnavilor. În timpul celui de al doilea război mondial numărul acestora a crescut, ele dovedindu-şi eficacitatea în activitatea de salvare a vieţilor omeneşti. Prima unitate Aviasan din ţară a fost creată în Bucureşti, în anul 1946, fiind dotată cu 7 avioane transferate de la aviaţia militară. Solicitările mereu crescânde au determinat creşterea numărului de unităţi Aviasan, astfel că în 1951 au fost înfinţate 8 unităţi de acest fel: Bucureşti, Arad, Cluj, Constanta, Galaţi, Iaşi, Oradea şi Timişoara. Cu timpul au fost înfiinţate noi staţii Aviasan la: la Târgu Mureş (1954), Deva, Bacău, Suceava şi Baia Mare (1955), Craiova, Braşov şi Buzău (1956), Piteşti şi Ploieşti (1960). Au fost amenajate peste 380 terenuri de zbor în multe zone din ţară, unul dintre acestea fiind şi la Sudrigiu, teren situat la 3km de comuna Lazuri de Beiuş. În această zonă deosebit de frumoasă, autorităţile vremii au luat în calcul înfiinţarea unui aerodrom militar, dar au renunţat, deoarece era prea aproape de munţi.

Astfel, la sfârşitul anului 1960, România a avut una dintre cele mai dezvoltate reţele de aviaţie sanitară din lume: un avion revenea la circa 145.000 locuitori şi un transport de bolnavi, din orice punct al ţării până la o clinică de specialitate, dura cel mult două ore de la alarmarea echipajului şi până la

ajungerea bolnavului în mâinile doctorilor de la spital. Fiecare staţie teritorială Aviasan avea câte cinci-şapte avioane şi cinci piloţi. În perioada 1970-1975, în dotarea aviaţiei sanitare au intrat 17 elicoptere Alouette. Dezvoltarea permanentă a marilor unităţi spitaliceşti în aproape toate centrele urbane, cât şi extinderea reţelei de policlinici pe întregul teritoriu al ţării, a creat posibilitatea acordării în timp scurt a asistenţei sanitare de urgenţă, prin folosirea mijloacelor rutiere de transport, care, uneori, sunt mai accesibile şi mai oportune decât aeronavele pe distanţe scurte, pe timp nefavorabil de zbor sau noaptea. În aceste condiţii, în 1975 numărul unităţilor Aviasan s-a redus la cinci, iar în 1981 acestea au fost desfiinţate.

Înfiinţarea SMURD de către doctorul Raed Arafat

După Revoluţie, în 1990, prin efortul doctorului Raed Arafat a fost înfiinţat la Târgu Mureş, sistemul de urgenţă SMUR (Serviciul Mobil de Urgenţă şi Reanimare), cel mai modern sistem de urgenţă din România. La început, dr. Arafat se deplasa la intervenţii cu maşina sa personală, un Opel Kadett. Din 1993 s-a transformat în SMURD (Serviciul Mobil de Urgenta, Reanimare şi Descarcerare), care pe lângă intervenţiile obişnuite ce s-au desfăşurat cu ambulanţele de reanimare, a folosit de multe ori elicoptere şi avioane aparţinând Aviaţiei Utilitare, Ministerului de Interne sau Ministerului Apărării Naţionale. Acestea transportau pacienţi în stare critică, de la Târgu Mureş la alte centre din ţară, sau de la alte spitale, la Târgu Mureş. În anul 1999,

SMURD Târgu Mureş a închiriat, cu caracter permanent, un elicopter de tip Alouette, care avea baza la Spitalul Clinic Județean Mureş.

Prin munca, perseverența şi inițiativa doctorului Raed Arafat, în anul 2003 la SMURD Târgu Mureş s-au pus bazele unui sistem național de asistență medicală de urgență pe calea aerului, creându-se un punct de operare aeromedicală, unde au acționat şi acționează elicopterele şi piloții Unității Speciale de Aviație a Ministerului Administrației şi Internelor. Cu timpul au fost înființate şi alte puncte de operare aeromedicală, toate asigurate cu elicoptere si piloți de la Unitatea Specială de Aviație. În prezent funcționează astfel de puncte aeromedicale în oraşele: Târgu Mureş, Bucureşti, Iaşi, Arad, Craiova şi în curs de înființare în Constanța, Zalău şi Bacău. Pentru orice incidente, accidente care au loc, de orice natură, sau alte cazuri grave care necesită rapiditate, folosind apelul 112, echipajele de pe elicopterele aflate în serviciu în punctele de operare aeromedicale, sunt pregătite să intervină în timpul cel mai scurt. Dispeceratul integrat 112 s-a înființat în anul 2001.

Aşa cum există plasa de paianjen, aşa s-a dezvoltat sistemul de urgență pe teritoriul României, adică implementarea punctelor de intervenție rapidă pe tot cuprinsul țării, astfel încât orice bolnav care apelează la 112 să beneficieze cât mai urgent de venirea unei salvări dotată cu aparatură sanitară şi personal medical.

În perioada în care am fost comandanul Unității Speciale de Aviație, am colaborat direct cu dr Raed Arafat pentru coordonarea misiunilor cu elicopterele din punctele de operare aeromedicală şi, în cunoştință de cauză, pot afirma că este o persoană deosebită, pătruns de o dârzenie nemaipomenită în

crearea celor mai favorabile condiţii pentru salvarea vieţilor omeneşti şi refacerea sănătăţii bolnavilor. Nu precupeţeşte niciun efort pentru a vedea oamenii fericiţi, lipsiţi de dureri fizice. Iţi insuflă şi ţie un sentiment de umanitate doar stând de vorbă cu el şi ascultându-i ideile şi frământările. Perseverează în permanenţă pentru perfecţionarea sistemului de ajutorare a persoanelor suferinde. Este OMUL care acţionează cu toată fiinţa lui în slujba omului. Ar trebui ca mulţi români, ajunşi în diferite funcţii, să-i urmeze binefăcătorul exemplu şi să dea dovadă de aceeaşi umanitate şi simţ de responsabilitate în activităţile lor. Allah l-a trimis pe pământ, în Siria, şi Dumnezeu l-a adus în România.

Alte misiuni

Într-o misiune, unul dintre pasageri, care făcea pe viteazul şi încerca să ne dea lecţii de curaj, după ce s-a urcat în elicopter, m-a întrebat ce trebuie să facă dacă se întâmplă ceva dramatic în zbor. I-am zis să spună repede o rugăciune şi să meargă să ia o lumânare din mănunchiul aflat în spatele elicopterului şi să o aprindă fiindcă în aer nu are cine să facă acest ritual. La această "încurajare", viteazului îi venea să coboare, dar uşile erau închise şi blocate. După aterizare, era alb ca varul, dar bucuros că a ajuns teafăr la sol.

Am zburat deasupra tuturor judeţelor României, precum şi în alte ţări cum ar fi: Ungaria, Polonia, Ucraina, Rusia, Lituania, Letonia, Estonia, Austria, Elveţia. În oraşul rusesc, Sankt-Petersburg, numit Leningrad în perioada fostei URSS, cu o populaţie de două ori mai mare decât Bucureştiul, în

luna iulie, noaptea este de numai două ore, Soarele nici nu apune bine că şi răsare. Apropos de Soare, când acesta apune la Bucureşti, din Lazuri de Beiuş încă se mai vede pe cer, acolo el apune după 20 de minute, iar la Constanța este deja apus de 11 minute. Dimineața, Soarele răsare, în comuna noastră, la 31 de minute după ce a răsărit la Constanța. Un avion supersonic care zboară cu o viteză de 2600 km/h, distanța de la Bucureşti până-n comuna noastră o parcurge în 12 minute. Deci, dacă un avion supersonic ar fi deasupra Bucureştiului când apune Soarele, ar ajunge la verticala comunei Lazuri de Beiuş cu 8 minute înainte să apună Soarele pe acele meleaguri.

Apropos de viteze supersonice... Înainte de 1989 mi-am desfăsurat activitatea si la Comandamentul Aviației Militare, unde l-am avut coleg pe cosmonautul Dumitru Prunariu, primul şi singurul român care a zburat vreodată în spațiul cosmic. Asta a fost la 14 mai 1981. A fost selecționat dintre 150 de candidați şi în perioada 1978-1981 a efectuat o pregătire intensă la Moscova. A fost al 103-lea cosmonaut, iar astăzi numărul lor a crescut la peste 450. A zburat cu nava cosmică Soiuz-40, în greutate totala de 300 tone, la 220 km altitudine şi s-a deplasat pe orbită în jurul Pământului cu o viteză de 28000km/h. Nava cosmică trecea de la noapte la zi şi invers de 16 ori în 24 de ore. Tot de atâtea ori se produceau variații de temperatură de 300 grade Celsius (+150 de grade în zonele radiate de Soare şi -150 de grade în timpul trecerii prin umbra Pământului). A înconjurat Pământul de 125 de ori, parcurgând peste 5 000 000 km în 7 zile. Spunea ca trecea zilnic pe deasupra Romaniei şi de acolo,

Romania se vedea de mărimea unei pâini de casă din Bihor.

În 2006, fiind comandantul Unității Speciale de Aviație, am fost contactat de Mitropolia Moldovei şi Bucovinei pentru transportul şi fixarea turlei, cu elicopterul, pe mânăstirea construită pe vârful Toaca din Munții Ceahlău, elicopterul fiind singurul mijloc de a efectua astfel de lucrări în acele locuri foarte accidentate. Cu aprobarea ministrului, au participat doua elicoptere, astfel de misiune deosebit de riscantă, executandu-se în premieră.

Altă misiune deosebită a fost zborul de însoțire, de la Aeroportul Internațional Otopeni la Patriarhia României şi înapoi a Papei Ioan Paul al ll-lea, în perioada 7-9 mai1999, când a vizitat România.

VII
Doruri din inima mea

Doruri care ard...

Am văzut multe locuri din țară si lumea aceasta, dar consider că cele mai frumoase meleaguri sunt în Țara Beiuşului. Am fost în multe vetre şi am constatat că nu-i vatră mai frumoasă decât vatra me d-acasă, vatra lăzurănească pe care o s-o iubesc cât voi fi în viață. Privelişti domoale care îți încântă sufletul, alături de dulceața graiului locuitorilor din această parte de Românie eternă. Desigur, veți spune că există mult subiectivism în această afirmație şi un patrotism local deşuet. Dar despre frumusețea zonei Beiuşului (Binşului, cum spun localnicii) au vorbit laudativ şi nenumărați membri ai echipajelor cu care am zburat, de mai multe ori, deasupra comunei Lazuri de Beiuş şi a celorlalte sate din împrejurimi. În acele momente mă treceau fiori, văzându-mă deasupra bisericii unde mă duceam duminica la slujbă, deasupra căminului cultural unde mergeam în sărbători la higheghe, deasupra şcolii unde am învățat literele şi cifrele, deasupra primăriei unde am avut cununia civilă, deasupra fântânii de la Mişeşti de unde lua apă de băut în fiecare zi aproape tot satul,

deasupra *boldului* (prăvăliei) unde mergeam uneori cu ouă în loc de bani ca să cumpărăm *listău* (drojdie), *râşcaş* (orez) sau *fotoghin* (petrol lampant), deasupra ogoarelor unde mergeam la secerişul grâului, săpatul porumbului sau strânsul fânului, deasupra Văii Fântânii, unde mergeam după lemne de foc şi la culesul viei, deasupra morii părăsite şi Crişului Negru (dar atât de curat în ciuda denumirii!) unde mergeam la scăldat, cuprinzând cu privirea consătenii mei aflaţi la diferite munci pe câmp, în curţile caselor, pe uliţă, pe terenul de fotbal, pe deal şi elevii şi profesorii în curtea şcolii, toţi făcându-mi cu mâna şi eu lor. Aceste zboruri sunt de neuitat şi o să-mi rămână vii în amintire toată viaţa.

Comuna Lazuri de Beiuş, văzută din elicopter

Trăirile -cosmice -de care am avut parte atunci sunt greu de descris în cuvinte omeneşti. Mi-e dor de satul meu natal din vremurile copilăriei. Mi-e dor de locurile în care mă jucam cu copiii apropiaţi de vârsta mea. Satul meu era cu case de tot felul, unele noi, tencuite, altele parcă vechi de când lumea, dar văruite şi îngrijite ca nişte fecioare numai bune de măritat. Curţile erau mari, pline cu de toate, de la ronduri de flori, pomi fructiferi şi grădini muncite în care găseai

orice, până la animale şi orătănii de tot felul. Grădina cea mai îngrijită era a nanei Livii, grădinăreasa satului, care, "şcolită" de unguroaice, vestite în grădinărit din zona Beiuşului, ştia ce soiuri de semințe sunt mai bune, când şi cum se plantează şi astfel că avea legume coapte când la ceilalți nici nu apăreau mugurii.

În fiecare primăvară, în sat mirosea a salcâm, bagrin, cum îi ziceam noi şi a căror flori le mâncam, iar spre sfărşit de mai, era un puternic miros de tei.

Vara, cât e ziua de lungă, satul era pustiu, lumea muncea la câmp, doar noi copiii cu zbenguiala noastră, ridicam norii de praf şi deranjam cu chiote tăcerea ulițelor. Pământul pe care-l aveau, era foarte drag oamenilor. Era izvorul existenței lor. Vedeai dimineața, în car sau cocie(căruță cu cai), familii mergând la munca câmpului cu coasa sau sapa, furca, grebla funcție de muncile pe care le aveau de executat. Unele femei aveau în mâini o bucată de pită, de brânză, o roşie sau ardei şi muşcau din ele, pesemne, neavând timp acasă fiind ocupate cu alte lucrări din gospodărie. De fiecare dată, când întâlneau alți oameni, se salutau din mers, iar pe noi, copiii, unii bărbați ne întrebau: "*Măi Ioani, de ce o bătut-o tată-to pe mă-ta azi noapte, că am auzit-o gemând*?" Noi ne uitam nedumeriți, neştiind de nici o bătaie sau gemete, iar femeia din cocie ne lua apărarea şi-l apostrofa pe bărbat: "*Taci, măi Lică! De ce sperii copilul, că doar n-o bătu-to. De aia o fi venit pruncul nostru şi m-o întrebat dacă m-ai bătut tu într-o noapte, i-o fi spus vr-un bărbat că m-o auzit gemând.*" Foarte greu reuşeau părinții noştri să se "bată" ca să nu-i vadă copiii. Casele vechi aveau o tindă, unde era cuptorul, o cameră şi o cămară. Unele aveau două camere. În cameră erau două paturi, o masă între ele,

o sobă şi un stelaj (dulap) pentru vase. Deasupra mesei, de grindă era agăţată lampa. Iarna, după miezul nopţii, focul se stingea în sobă şi sticla de la cele două gemulețe, mari cât să intre capul unui om, înghețau bogną. Pe paturile foarte înalte, în care te urcai de pe un scaun, nu erau saltele, erau direct paie peste care se punea un lipideu de cânepă. În fiecare dimineață, femeile dădeau deoparte acel lipideu si ridicau paiele, le scărmănau, mai ales în scobitura care se făcea în locul unde stătea trupul omului. Această cameră era multifuncțională. Era dormitor, cu cele două paturi, unde, în unele familii cu mulți copii, dormeau 6-7 persoane. Era bucătărie, pe sobă făcându-se mâncare în fiecare zi. Era birou, aici copiii făcându-şi lecțiile, de multe ori, seara, la lumina slabă a lămpii. Era baia, aici spălându-ne în fiecare săptămână în copaia cea mare. Era sufrageria, aici fiind primiți musafirii. Era locul de rugăciune, aici spunând în fiecare dimineață şi seară "*Tatăl nostru*". Aşa era viața oamenilor; muncă şi iar muncă, la câmp şi-n gospodărie. Acum nu mai găseşti case din acelea. În perioada comunistă, între anii 1950-1980, toate au fost dărâmate şi în locul lor au fost construite altele, mari si frumoase.

Nici duminica sau în sărbători religioase nu puteau oamenii să stea acasă. Dimineața, după ce orânduiau treburile în casă şi în ocol, se îmbrăcau în hainele cele mai frumoase pe care le aveau şi mergeau la biserică. Fie iarnă, fie vară, bisericuța noastră din lemn, foarte veche, acum fiind declarată monument istoric, era plină de barbați, femei si copii. Toți ascultam în picioare, fiindcă nu erau scaune cum sunt acum în biserica nouă, slujba preotului cu mare evlavie şi aşteptam să luăm bucățica de naforă, din care nu trebuia să cadă nici o firimătură pe jos,

fiindcă era mare păcat. După slujbă mergeam la casele noastre şi mâncam supa de pui, crompi zoliți cu carne, boți şi plăcinta cu brânză. Cu burta plină, copiii ieşeam la joacă iar femeile mergeau la holdi să vadă cum e recolta.

"*- Indi ai fost, măi Savetă?*

- Da, fusăi până la holdă, să văd cumu-s grâu şi tenchiu(porumbu).

- Fainã-i tenchiu? Nu trabă săpat?

- Tenchiu-i fainã, dar ar trăbui să ploai, că tari-i uscat pământul. O început să crească şi buruienili, aşa că păstă 3-4 zâli trebui să mem să li săpăm. La Mirone Biti, tenchiu şi grâu îs tari fainã. Iel o pus gunoi mai mult, o avut dindi, fiindcă ari animali multi, are trii vaci, doi boi şi doi cai, da' noi numa' c-o vacă, n-am pre avut. Dacă dă Dumnezo alduitu o ploai, aşe 'om ave şi noi recoltă bună!"

Seara începea forfota. Lumea se agita, oamenii se întorceau de la câmp, toți aveau câte ceva de făcut şi nu mai pridideau cu treaba. Spre asfințit, satul iar se liniştea şi se-nvăluia într-un miros îmbietor: fum şi mâncare. Vara, în gospodării unii găteau pe plita din curte, iar miresmele se împleteau una cu alta, ca într-o imensă bucătărie. Dar noi, copiii, n-aveam răbdare să se termine mâncarea. Puneam mamele să ne ungă o strâjeauă de pită cu unsoare şi peste ea să pună ceapă sau ardei, tăiate în bucăți foarte mici. Era de ajuns să iasă în uliță un prunc cu dărabul de pită şi imediat, ceilalți mergeam şi comandam astfel de delicates, urlând din curte: "*Mama, unge-mi o strâjeauă (felie) de pită cu unsoare (untură)!"*

Mi-e dor de caravana care aducea si proiecta filme la căminul cultural din sat. Bani nu aveam, dar mergeam cu câte un ou şi aşa, şeful caravanei ne lăsa să intrăm. Înainte cu două ore de începerea filmului,

toboşarul satului, Paşcu Harni, mergea pe ulițele satului, dădea în tobă cu două bețe şi din 50 în 50 de metri se oprea şi striga: *"În seara asta, la ora 20.00, la căminul cultural se vizionează filmul... Biletul este 50 de bani sau un ou. Persoanele sub 2 ani şi cele peste 90 de ani, dacă sunt în brațe la mamele lor, au intrarea gratuită!*" Majoritatea filmelor erau cu lupte, "*cu războaie*", cum ziceam noi. Din aceste filme, dar şi din povestirile oamenilor despre fapte din război, ne inspiram noi, copiii, în jocurile noastre. De multe ori ne jucam "*De-a războiul*". Ne împărțeam în două tabere. Una era Romania şi cealaltă Turcia, Ungaria, Germania sau Rusia. Ne înarmam cu bucăți de bețe rupte din tulpini de tufe sau arbuşti, pe care le confecționam ca să se asemene, cât de cât, cu puştile mitralieră. Un grup mergea şi se ascundea pe după grădini, iar celalalt îi căuta şi când unul era descoperit, strigam: "Pac Aurel" şi acela era scos din luptă. Continuam căutarea până găseam ultimul "soldat". Apoi mergea cealaltă grupă să se ascundă şi lupta continua până seara, când mergeam acasă, frânți de oboseală. Uneori, Lica Toderi, care are doi băieți, pe Vasalica şi pe Nelu, văzându-ne, zicea, în glumă, că dacă am fi fost în războiul adevărat, cu noi se termina războiul mult mai repede.

Mi-e dor de ulița neasfaltată, plină de praf, pe care treceau, vara, carele şi cociile (căruțele) încărcate cu snopi de grâu, de la câmp la locul unde era montată batoza. Din ele cădeau fire de pleavă şi acopereau ulița cu un covor galben-auriu. Pe acel covor moale mergeam noi, copiii, desculți şi simțeam o mare plăcere, deşi în urma noastră se ridicau nori de praf.

Mi-e dor de verile călduroase, când mergeam desculți prin praf la scăldat la Crişul Negru, în locul numit "la moară" şi ne bălăceam toată ziulica în apă.

Mi-e dor de iernile geroase, de drumurile acoperite cu zapadă, pe care ne deplasam în sănii mari, trase de cai, dintr-un sat în altul. Părinții ne făceau patine, dintr-o bucată de scândură pe care puneau două rânduri de sârmă mai groasă, şi o legam numai la un picior. Cu acela patinam pe gheață, în special pe valea înghețată de lângă Nelu Ghiuli, iar celălalt picior îl țineam în aer, astfel că seara, după ce luam patina de pe talpa piciorului, abia puteam să mai mergem.

Mi-e dor de mirosul pâinii proaspăt scoasă din cuptor, mi-e dor de mirosul ierbii proaspăt cosită. Mi-e dor de sărbătorile când, toți tinerii satului şi unii părinți, mergeam la higheghe la căminul cultural. Tinerii, în perechi, rupeau podelele cu tropăitul din picioare, iar mamele se uitau cu drag la odrasle şi radiau de bucurie când vedeau ce curtate sunt fetele lor. La higheghe veneau băieți din toate comunele din jur, fiindcă se dusese vestea că fetele din comuna noastră sunt cele mai frumoase.

După ani de zile, departe de locurile mele natale, când era la televizor muzică populară din Bihor, mă opream din orice activitate, dădeam sonorul foarte tare si ascultam cu mare plăcere melodiile şi dansurile populare. Văzându-mă atât de concentrat, exact atunci veneau copiii şi încercau să-mi distragă atenția, chemându-mă să le fac sau să văd anumite lucruri, şi când îi rugam să mă lase până se termină emisiunea, îmi ziceau: "*-Tati, da ce înțelegi tu din muzica asta*? *De ce îți place aşa mult*?" Atunci am înțeles eu mai bine vorbele: "*Nu-i frumos ce-i frumos, îi frumos ce-ți place*!"

Iubesc Bihorul pentru pământul lui, pentru oamenii şi graiul lor absolut special. Am tot ce-mi trebuie şi ar trebui să fiu mulțumit că am avut o viață

privilegiată. Dar am trăit mereu cu dorul de meleagurile bihorene.

Mi-e dor de zgomotul melițelor, montate în dreptul fiecărei case. Cânepa, după ce se recolta, femeile o legau în mănunchiuri, o duceau la Crişul Negru şi o țineau în apă două săptămâni ca să se moaie pozdării. Apoi o duceau acasă şi o puneau la uscat în fața casei. După ce se usca, tot femeile luau din mănunchi câteva fire de cânepă, cât să le poată cuprinde cu palma stângă, le băgau în meliță şi cu mâna dreaptă mânuiau această meliță în sus şi în jos, lovind acei pozdări şi făcând un zgomot specific ȚA-ȚA-ȚA, care era auzit de la sute de metri. Iarna, acea cânepă, după ce era trecută prin alte etape de prelucrare, intra în război, în războiul femeilor. Acest război era condus numai de femei, de femeile frumoase şi harnice ale comunei. În fiecare casă era război şi seara, mergând pe uliță, auzeai, străbătând prin geamurile caselor, acel sunet specific al lui, ȚA-ȚA-ȚA, apropiat de cel al melițelor.

În anii 1940 copiii mici erau crescuți cu ambii părinți în războaie. Tații, în războiul în care, folosind armamentul, erau ucişi şi mutilați oameni, iar în sat, mamele, luptau şi ele în războiul din care, mânuind suveica, ieşeau lucruri foarte apreciate cum ar fi: feleguțe care se puneau pe pereți în jurul taljerelor, fețe de masă, lipigheie, cămăşi, etc, toate cu motive populare specifice zonei noastre. Astăzi, păcat că războaiele femeilor au fost distruse, dar şi mai dureros e că celelalte, cele ucigătoare, încă mai există în lume. De la al doilea război mondial nu a fost nici măcar o zi, să nu se audă sunetul ucigător al armelor în conflicte militare şi după cum se prezintă situația mondială, nici în viitorul apropiat nu sunt semne de oprire a focului.

Dragi şcolari, iubiți copii
Ai consătenilor mei, fii
Când p-acolo eu treceam
Şi viraje-n zbor făceam,
Inima-mi la voi zbura
Şi pe toți vă-mbrățişa.
Strigați voi la lumea-ntreagă
De RĂZBOI praf să s-aleagă!
Faceți şcoli încăpătoare!
La prunci şi fete silitoare
Pentru bolnavi, faceți spitale!
Să nu mai fie atâta jale.
Pacea şi iubirea să cuibărească-n voi!
Să nu ştiți niciodată ce este un război.
Tinerețea voastră, în vremea care vine
Larg să deschidă calea spre năzuințe noi
Din zeci de generații, mâine şi vouă vă revine!
Datoria de a şterge cuvântul grav, RĂZBOI.
Războiul armelor.
Să-i mulțumim lui Dumnezeu că la noi e linişte şi pace!

Domnilor profesori, cu dragoste

Pe vremea aceea, la şcoală nu erau atâtea reforme ca acum. Noi, elevii, ştiam una şi bună: că trebuie să învățăm şi să fim cuminți, fiindcă altfel domnul învățător Iovan C Ioan ne punea să ținem vârful degetelor de la palmă împreunate şi ne lovea cu linia peste ele, ne trăgea de păr, de urechi şi ne punea la colțul de ruşine. Dar n-a rămas nimeni nenorocit sau mutilat pentru aceste mici corecții, ba consider că erau binevenite.

Şcoala generală din Lazuri de Beiuş a avut parte şi atunci şi acum, de profesori foarte bine

pregătiți profesional şi cu calități pedagogice deosebite, cum ar vrea să aibă multe şcoli din oraşe şi din capitală. Tot respectul pentru foştii mei profesori şi cei de pretutindeni!

În poză sunt profesorii din acea vreme ai Şcolii generale din Lazuri de Beiuş, dar lipseşte domnul profesor Hânciu Iustin, un pedagog desăvârşit. Locul unde s-a făcut această fotografie scoate în evidență legătura tacită dintre şcoală şi biserică, cu toate restricțiile acelor timpuri. Profesorii sunt ca medicii oftalmologi, care fac operație la ochi să redea vederea. Intrăm în şcoală ca orbii, nu ştim să citim, să scriem şi când ieşim, suntem alți oameni, putem vedea mult mai bine şi mult mai sus.

Nu pot să o uit nici pe bibliotecara comunei, doamna Silaghi Maria, care are 90 de ani, Dumnezeu să-i dea multă sănătate şi încă mulți ani de viață. Deşi după nume s-ar putea spune că este maghiară, este cu adevarat o româncă autentică care a reuşit să ne insufle nouă copiilor, părinților şi chiar bunicilor, dragostea pentru a citi şi pentru a împrumuta cărți de

la biblioteca din comună. Nu aveam curent electric, deci nici televizor la care să putem privi cele două programe naționale cu durata emisiei de două ore, dar eram preocupați să împrumutăm şi să citim cât mai multe cărți. Cu darul ei de a şti discuta cu oamenii de toate vârstele, cu vastul bagaj de cultură generală pe care-l avea, găsea pentru fiecare cele mai potrivite sfaturi, cele mai bune recomandări în toate domeniile. Prin anii 1970, comuna Lazuri de Beiuş a apărut în ziarul regional Crişana ca fiind localitatea cu cei mai mulți abonați la bibliotecă şi cu cele mai multe cărți împrumutate şi citite. În acele vremuri, formulele de adresare utilizate erau *tovarăşul* şi *tovarăşa*, însă pentru dumneaei întreaga comunitate folosea apelativul *doamna*, deoarece a reuşit să se impună în fața tuturor prin ținută, cunoştințe, comportare şi limbaj elevat.

Regimul comunist a găsit România la pământ şi la propriu şi la figurat. Țara era predominant agrară, majoritatea populației trăind la sat. Un sat cu case mici si sărăcăcioase.

În Lazuri de Beiuş, fiecare familie avea între 1ha şi 3 ha de pământ, doar 4-5 familii dețineau între 8 ha şi 12 ha. Acesta era lucrat cu plugul tras de boi, cai sau vaci. Grâul se semăna cu mâna, se secera de bărbați cu coasa, femeile strângeau spicele în snop în urma lor cu salaie, iar noi, copiii, puneam legători, făcute de bărbați dimineața, până la răsăritul Soarelui. Apoi, bărbații, legau snopii după care-i duceau cu carul sau cocia la aria satului, locul unde era montată batoza. Toate lucrările agricole se efectuau manual şi nu ştiu cum se descurcau oamenii, fiindcă atunci nu era nici o palmă de pământ nelucrat. Oamenii nu se plângeau că nu au, ba una, ba alta, nu dădeau vina pe moştenirea grea.

Animalele de tracțiune erau principala lor avere. Gospodarii prinseseră drag de ele, încât şi la lucru şi când le dădeau de mâncare sau apă, vorbeau cu ele şi le mângâiau. Şi bietele animale înțelegeau. Întorceau privirea spre stăpâni şi parcă voiau şi ele să spună ceva, vacile şi boii exclamau, un MUUU prelungit, iar caii HI HI HI. Făceau parte din familia gospodarului, erau membri ai familiei.

Mi-aduc aminte de anul 1962, când s-a finalizat colectivizarea în sat, oamenii fiind obligați să predea animalele şi utilajele din gospodării la grajdurile Gospodăriei Agricole Colective, cât de mare a fost durerea în sat. Trebuia să se despartă de cineva şi ceva foarte drag, de ființa şi atelajul care-i asigura hrana copiilor lui. Se întâlneau bărbați şi femei în grupuri şi plângeau de parcă le-ar fi murit cineva drag din familiile lor. O bună perioadă de timp, vacile, boii şi caii, când se întorceau seara de pe imaş, se opreau în fața căputului casei de unde au fost luate şi erau mirate când ciurdarul venea şi le lovea cu bâta sau zbiciul, forțându-le să meargă la noua locație. Atunci, iar se puteau vedea lacrimi şi durere în ochii oamenilor, care, din obişnuință, deschideau căputul(poarta) şi priveau neputincioşi la animalele pe care le-au cumpărat şi îngrijit, care voiau să intre în ocol, dar nu erau lăsate. Cornutele scoteau un MUUU prelungit, de durere, dar nu din cauza loviturilor primite ci a neputinței de a intra la stăpânii lor adevărați cu care trăiseră o adevărată simbioză.

Tot aşa trăisem şi eu cu elicopterul meu, într-o legătură extraordinară. Nu m-a trădat niciodată, dar nici eu pe el. A fost alături de durerea mea, de destinul meu, iar la întâlnirea cu gloanțele ucigaşe, plumbii ucigaşi i-a încasat el şi nu eu... Admirabila mea maşină zburatoare, căreia i-am dat o parte din

sufletul meu, a fost alături de mine şi la înmormântarea mamei mele, în 2005, când a venit deasupra vetrei părinteşti şi grădinii şi din care au fost aruncate din cer sute de flori peste sicriu şi oamenii care au participat la slujba de despărțire a mamei de această lume.

Speranțe şi încredere

Potrivit unui sondaj CURS realizat în 2009, 31% dintre cei chestionați erau de părere că în manualul de istorie Nicolae Ceauşescu ar trebui prezentat ca un om care a făcut Romaniei mai mult bine, 13% că a facut mai mult rău, iar 52% ca un om care a facut bine şi rău în mod egal. Acelaşi sondaj arată că în mediul rural, 91% dintre locuitori consideră că Ceauşescu a făcut României mai mult bine decât rău. Asta ar trebui să vă dea de gândit, domnilor politicieni şi guvernanți, cei care ați fost şi cei care sunteți la cârma țării! Poporului român ce i-a mai rămas în afară de dreptul de a o duce greu şi de dreptul de a vă alege pe voi ca să o duceți bine?

Într-o aeronavă care are pasageri la bord, piloții nu au paraşute. Au fost scoase din dotare pentru ca în situații deosebite, independente de ei, cum ar fi oprirea motoarelor sau defectarea unor agregate vitale zborului, fără de care aeronava nu mai poate fi comandată, piloții să nu fie tentați să părăsească aeronava. Să nu le treacă prin gând să procedeze ca nişte laşi, sărind cu paraşuta, ca să se salveze şi să lase persoanele în avionul sau elicopterul care, în prăbuşire, să-i ducă la moarte. Trebuie să stea şi ei în sicriul zburător şi să ia toate măsurile pentru a salva cât mai multe vieți omeneşti. Au fost situații din

acestea când la luarea contactului cu pământul, piloții au murit şi pasagerii au rămas în viață.

Stimați conducători, voi sunteți piloții celei mai mari aeronave, care se numeşte ROMÂNIA şi, contrar tuturor regulilor bunului simț, pe timpul călătoriei celor 23 de ani de când ne amețiți, alegându-vă, noi, din patru în patru ani, voi ați avut si aveți paraşute, iar nouă, pasagerilor, ni le-ați luat. Fără cel mai mic antrenament, v-ați urcat la comenzile aeronavei, ați luat cu voi paraşute şi ne-ați băgat pe toți pasagerii într-un zbor nebun. Ați reuşit, cu nepriceperea voastră, să bâjbâiți contactele şi să opriți motoarele avionului. Suntem nevoiți să stăm în aeronava, care, condusă de voi, ne zdruncină din toate încheieturile de parcă ar fi o căruță care merge pe un drum plin de gropi, multe asemenea drumuri ajunse din cauza voastră. Aeronava asta frumoasă şi sănătoasă cândva, de când este în mâinile voastre nepricepute, zboară numai în derivă. Unii dintre voi ați reuşit să săriți cu paraşuta şi să aterizați în palate luxoase, în bogății, la mese bogate, în maşini foarte scumpe, în afaceri cu statul avantajoase pentru voi, în stațiuni străine cu multe stele, în locuri minunate şi de acolo vă uitați fără nepăsare la poporul din această aeronavă pe care ați distrus-o şi care se destramă pe zi ce trece. Între cabina piloților şi cea a pasagerilor, care sunt din ce în ce mai chinuiți, este un perete foarte subțire şi oricând poate fi distrus. Este şi o uşă, pe care vă recomand să treceți mai des în cabina pasagerilor ca să vedeți starea jalnică a acestora! Gândiți-vă că poate în rândul pasagerilor sunt persoane care ar şti să piloteze mult mai bine ca voi această aeronavă. Dați-vă jos paraşutele şi toate drepturile pe care le-ați votat numai pentru voi, şi cooperați cu persoane din rândul pasagerilor care au calități reale de

conducători şi bune intenţii, nu ca acelea pe care ni le-aţi demonstrat voi! Uitaţi-vă pe tabloul de bord şi în partea de vest aveţi staţia radio. Luaţi legătura şi cereţi ajutorul comandanţilor altor aeronave mari, chiar mai mari ca România, pentru a lua cele mai potrivite măsuri de redresare! Această aeronavă nu este a voastră, a celor care o pilotaţi prost, este a noastră a tuturor românilor, este a copiilor si a nepoţilor noştri! De ce vă permiteţi să o dezasamblaţi bucată cu bucată şi apoi să o duceţi la reparat pe banii poporului? De unde să mai aibă şi el bani? Domnilor conducători, părinţii mei au dus-o greu, dar nu vrem ca din cauza incompetenţei şi bălbăielilor voastre, copiii şi nepoţii noştri să o ducă rău, iar ai voştri să o ducă bine!

Dragi elevi din Şcoala generala Lazuri de Beiuş şi din toată ţara, aveţi o mare responsabilitate în viitor. Voi veţi fi cei care o să scrieţi istoria acelor timpuri. Noi trebuie să prezentăm aşa cum am simţit şi văzut evenimentele, fără a trage însă concluzii pripite şi a judeca pe unii şi pe alţii, fiindcă este prea devreme, deşi au trecut 23 de ani de la Revoluţie. Voi, documentându-vă, peste zeci de ani, veţi scrie istoria în mod obiectiv, fără a fi influenţaţi de oamenii care au trăit în acele vremuri.

Când o să discutaţi cu persoanele care în 1989 aveau cel puţin 12-14 ani, veţi afla că unii (azi tot mai mulţi) laudă perioadă1947-1989, alţii (tot mai puţini), din contră, o să spună că au avut numai de suferit. În decembrie 1989 peste 90 % dintre români au vrut schimbare, după câţiva ani, văzându-se haosul si distrugerile din ţară, au mai ramas 50%, iar azi, după 23 de ani de atunci, dacă mai sunt 20% cu aceste idei. Românii au vrut şi au crezut într-o schimbare de la rău la mai bine, dar foarte mulţi dintre ei au trăit o

schimbare de la rău la mai rău. De asemenea, am convingerea că tot voi veți elabora şi adopta legi corecte şi veți impune ca ele să fie respectate de tot poporul, de la vlădică la opincă, veți realiza o democrație adevarată în țara noastră, democrația legii şi a dreptății.

Nu uitați că fiecare aveți în ghiozdan cheile birourilor din toate domeniile de activitate, inclusiv acelea de generali, miniştri şi parlamentari. Stă în puterea voastră să le căutați încă de pe acum, să le prelucrați şi şlefuiți ca, peste ani de zile, să puteți deschide biroul pe care-l doriți!...Ridicați-vă la înălțimea profesorilor voştri, si fiți pătrunşi de ambiția şi perseverența directoarei Şcolii generale, doamna Crețu Florica, prin efortul căreia s-a înfăptuit o monografie, o istorie emoționantă a comunei noastre, de la naştere şi până în prezent! Printr-o muncă titanică, dânsa a reuşit să ne dăruiască, nouă, locuitorilor comunei, precum şi altora interesați, acea inestimabilă carte, prin care să cunoaştem vatra noastră, strămoşii nostri, trecutul, dar şi prezentul şi observăm că trebuie să fim mândri că suntem hinchirişeni, băleneni, cusişeni sau lăzurani.

Ultimul zbor...

Când am executat ultimul zbor, mă aşteptau reporteri de la televiziunile naționale: Național TV, TVR-1, PROTV, Antena1şi Realitatea şi-n fața lor am rostit câteva cuvinte care nu s-au ridicat la înalțimea momentului, dar piloții ştiu să vorbească mai bine la manşă şi la paloniere, însă cu lacrimi în ochi, am sărutat elicopterul, ca pe o ființă vie...Viața mea s-a prelungit în eternitate cu miile de ore de zbor

petrecute în văzduhurile cerului unde auzeam numai zgomotul motoarelor lui şi vedeam imagini incredibile, imposibil de observat în alt mod.

Elicopterul cu care am executat ultimul zbor

Acesta-i elicopterul cu care am executat ultimul zbor. E singur, trist si parcă plânge. Plânge fiindcă 33 de ani eu am fost chiriaşul lui şi acum trebuie să-l părăsesc. Aceleaşi trăiri le-am avut şi eu în acele momente. Plângeam de supărare, fiindcă atunci mi se luau aripile şi nu mai puteam zbura niciodată. Plângeam de bucurie, fiindcă după peste trei decenii, timp cât am cutreierat cu el pe cerul patriei şi al altor țări, am aterizat cu bine pe pământ. În toată această perioadă, elicopterul a fost calul meu cu aripi din poveste, care, mâncând jăratec, mă ducea prin nori, peste munți şi văi, de unde, cu bine, veneam împreună pe pământ. Sunt fericit, însă, că se continuă tradiția, în locul meu, ca pilot de elicoptere a venit un alt lăzuran, pruncul Florichi Mărioari Racului din Lazuri de Beiuş,

locotenentul Ilie Giurgiu, care este încadrat la Unitatea Specială de Aviație.

În perioada 1985-1987 am urmat cursurile Academiei de Înalte Studii Militare din Bucureşti, obținând „Diploma de licență în ştiința militară, specialitatea AVIAȚIE”, iar în anul 1998 am absolvit Cursul Postuniversar de Aviație.

Sunt pilot clasa 1-a, brevetat ca instructor de zbor pe elicopter, ziua şi noaptea în condiții meteorologice normale şi grele şi am executat peste 20.000 de aterizări în toate zonele țării, pe toate formele de relief: mare, deltă, şes, dealuri, munți, pe aeroporturi, pe aerodromuri, precum şi în locuri amenajate şi neamenajate.

În cariera mea de pilot, am avut şi momente dificile, dar am observat că Dumnezeu a fost alături de mine şi m-a ajutat să le depăşesc cu bine. Nu a fost nevoie să apelez la mănunchiul de lumânări, deşi uneori am fost foarte aproape…

În urma misiunilor executate în perioada Revoluției din Decembrie 1989 am obținut Brevetul de “Luptator pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989, Remarcat Prin Fapte Deosebite”, iar pentru întrega activitate desfăşurată în aviație, am fost decorat cu Ordinul “Virtutea Aeronautică”.

Sunt căsătorit cu o beiuşeancă, din satul Ţigăneştii de Beiuş şi avem doi copii, băiat şi fată şi trei nepoţi minunaţi - o fetiţă de 7 ani, si doi băieţi, unul de 4 ani şi jumătate si altul de trei luni.

În noiembrie 2008, am trecut în rezervă de la Unitatea Specială de Aviaţie a Ministerului de Interne, ocupând şi funcţia de comandant al acestei unităţi, funcţie cu gradul de general.

Mii de mulţumiri...

În final, vreau să aduc mii de mulţumiri părinţilor mei, Dumnezeu să-i ierte şi să-i aşeze întru lumina Lui veşnică, soţiei mele, copiilor mei, surorilor, socrilor, neamurilor, educatorilor, învăţătorilor, profesorilor, comandanţilor, prietenilor, colegilor, vecinilor, tuturor consătenilor, şi în special, Lui Dumnezeu, fiindcă fără ajutorul Lui şi al lor, sunt sigur că nu reuşeam să merg pe drumul fericit, plin de satisfacţii, parcurs până în prezent.

Sunt bucuros să fiu şi eu un licăr de lumină în lunga timpului cărare, care s-a străduit să preamărească şi să înalțe biruitor întru tăriile văzduhurilor, de-a lungul şi de-a latul lor, numele vetrei natale din care toți ne-am plămădit: binecuvântata glie - LAZURI de BEIUŞ.

Tuturor celor care în veacuri au trudit şi au ostenit cu omenie şi sfințenie asupra gliei noastre străbune, le închin rostirea mântuitoare:

TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÂNEȚE ŞI VIAȚĂ FĂRĂ DE MOARTE!

CUPRINS

I. Drumul spre performanţă 7
Începuturi 7
Orizonturi militare pentru mine 11
Elev la liceul militar 16
Aviația dă senzația 33
Botezul aerului 39
Dragoste la prima vedere 44

II. Cu Ceauşescu în misiuni de zbor cu elicopterul 47
Selecționarea la Flotila Aeriană Prezidențială 47
Zborul de antrenament la Flotilă 50
La Flotila Prezidențială 53
Prima misiune cu Nicolae Ceauşescu- de Sfintele Paşte 1981 54
Zborul în condiții meteorologice grele 63
La vânătoare de dropii cu elicopterul 67
Alte misiuni la vânătoare cu Ceauşescu 69
Amenajarea elicopterului militar Alouette în variantă utilitară 82

III. Despre familia Ceauşescu 85

IV. Revoluţia din Decembrie 1989 93
17 Decembrie 1989- Alarma de luptă 93
Mitingul din 21 decembrie 1989 100
Cronologia nopții de 21/22 decembrie 1989 101
Evenimentele din ziua de 22 decembrie 1989 103
Zborul cu Nicolae şI Elena Ceauşescu de pe sediul CC 106
Drumul lui Nicu Ceauşescu de la Sibiu la Bucureşti .113
Începe Revoluția noastră 114
Revoluție, comparație şi debusolare 116

V. Execuţia soţilor Ceauşescu-
Istorie trăită pe viu 122

VI. Misiuni de zbor cu elicopterul după Revoluţie. 149
În misiuni, după Revoluția în direct 149
Înființarea SMURD de către doctorul Raed Arafat .. 153
Alte misiuni 155

VII. Doruri din inima mea 158
Doruri care ard... 158
Domnilor profesori, cu dragoste 166
Speranțe şi încredere 170
Ultimul zbor... 173
Mii de mulțumiri 176